

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT - DORDTSE DINSDAG D.D. 4 JUNI 2024

Vergaderzaal 1

1. Vaststellen van de concept-jaarstukken 2023 van de gemeente Dordrecht - Raadsvoorstel

Voorzitter: De heer Struijk
Raadsgriffier: Mevrouw Vermeulen
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Mevr. Boom-Vos (VVD)
Dhr. Gündogdu (Op ons Eiland)
Dhr. Katif (Beter Voor Dordt)
Dhr. Kolkiliç (DENK)
Mevr. Nieuwland-van den Bosse (ChristenUnie/SGP)
Mevr. Pichel (Forum voor Democratie)
Mevr. Schnabel (PvdA)
Dhr. Stam (Fractie van Waardhuizen)
Dhr. Uysal (GroenLinks)
Dhr. In 't Veld (VSP)
Dhr. Venderbos-Lambinon (Partij voor de Dieren)
Mevr. Van Vugt-Roose (CDA)
Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

Overige aanwezigen: mevr. De Graaf, dhr. Rijke, dhr. Steehouwer, dhr. Hagoort, dhr. Von Grumbkow

De voorzitter: Beste mensen, op mijn horloge is het vier uur en op de klok waarschijnlijk ook. Ik stel voor dat we gaan beginnen. Ik heet u als raads- en commissieleden allemaal hartelijk welkom. Ik zou heel graag welkom heten wethouder Heijkoop, maar die zal ongetwijfeld zo meteen binnenkomen. Naast mij zittN3 mensen van de ambtelijke ondersteuning. Mevrouw De Graaf, de heer Rijke en de heer Steehouwer. Ook hartelijk welkom. En hij heeft zich bescheiden teruggetrokken op de tribune, de heer Von Grumbkow, maar die is ook aanwezig, zie ik. Hij kijkt rond verbaasd, maar hij is er. En links, dat is waarschijnlijk de accountant. Heel goed. Jij kent hem. Maar die gaat zichzelf zo meteen ook voorstellen. Ik ga namelijk, in verband met het verslag, voor de notulen u vragen zich eventjes kort voor te stellen. En ik ga rechtsom. Als u de microfoon aan wil doen, uw naam wil noemen en daarna de microfoon weer uit, dan kan de volgende. Dank u wel.

Mevrouw De Graaf: Cora de Graaf, ambtelijke ondersteuning.

De heer Rijke: Michiel Rijke, ambtelijke ondersteuning.

De heer Hagoort: Gert Hagoort, eveneens ambtelijke ondersteuning.

De heer Gündogdu: Aydin Gündogdu, Op Ons Eiland.

De heer Kolkiliç: Masum Kolkiliç, DENK.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Franciske van Vugt, CDA.

De heer Katif: Jacques Katif, Beter voor Dordt.

De heer Wringer: Jan-Willem Wringer, ook Beter voor Dordt.

De heer In 't Veld: Richard in 't Veld, VSP.

De heer Stam: Marco Stam, Fractie van Waardhuizen.

De heer Venderbos-Lambinon: Cees Venderbos-Lambinon, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Schnabel: Marije Schnabel, Partij van de Arbeid.

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Eline Nieuwland, ChristenUnie/SGP.

Mevrouw Pichel: Ruby Pichel, Forum voor Democratie.

De heer Steehouwer: Marc Steehouwer, BDO.

Mevrouw Vermeulen: Laurette Vermeulen, commissiegriffier.

De voorzitter: En mijn naam is Leen Struijk. En ik mag deze club voorzitten. Ik zie inmiddels nog binnenkomen de heer Uysal van GroenLinks en mevrouw Boom van de VVD. En op de tribune zitten ook nog twee raads-/commissieleden, maar die zitten er denk ik om hier veel van te leren. Die hoeven zich deze keer niet voor te stellen. Sorry, Albert. Korte toelichting waarom wij deze vergadering hebben. We hebben de concept-jaarstukken ontvangen. Die worden vandaag technisch toegelicht. U kunt daarbij verduidelijkende vragen stellen. En dat kan gewoon bij elke dia, al gaat het dan wel een beetje qua tijd uit de pas lopen. Is ook een technische vragenronde. Heeft u kunnen zien. Er zijn misschien al vragen ingediend. Maar in ieder geval, er kunnen er nog meer bij. En als u hier moeilijke technische vragen hebt, stel ze dan eventueel schriftelijk. Of als ze hier niet beantwoord kunnen worden, dan worden ze genoteerd door mijn buurvrouw. En dan komt dat ook wel bij de beantwoording. De presentatie die u zo meteen gaat zien, daar krijgt u informatie over de opbouw van de stukken, het proces en de inhoud. En ik ga nu het woord geven aan mevrouw Cora de Graaf.

Mevrouw De Graaf: Dank u wel, voorzitter. Goedemiddag, ik heb een korte presentatie gemaakt voor de technische briefing van de jaarstukken. Ik loop even de jaarstukken langs waar het allemaal uit bestaat. En ik zal een aantal highlights toelichten. Ik zal ook uitgebreid stilstaan bij het nieuw fenomeen dit jaar in de jaarstukken, dat is de rechtmatigheidsverklaring.

Iets over het raadsvoorstel, de beslispunten die erin staan en het vervolgproces. En zoals de voorzitter al zie, als u vragen heeft, stel ze gerust tussendoor. De Planning & Control cyclus van onze gemeente, wellicht al bekend, maar ik loop hem toch nog even door.

Planning & Control cyclus begint altijd bij de Perspectiefnota. Daar zal mijn collega Gert straks voor de Perspectiefnota 2025 het een en ander over vertellen. Waarin we de ontwikkelingen van het lopende en het meerjarige beeld schetsen. De financiële kaders en ook de stand van zaken van de beleidsuitvoering van het lopende jaar. Deze Perspectiefnota is een nieuw document. Dat zal Gert ook nog toelichten. Want is een combinatie tussen de Kadernota, zoals u die voorheen gewend bent, en de eerste bestuursrapportage. We gaan dan alle ontwikkelingen uit de Perspectiefnota en kaders verwerken in de begroting met, wat willen we bereiken? Wat willen we daar gaan doen? En dan lopende het jaar hebben we natuurlijk naast de eerste bestuursrapportage, die in de Perspectiefnota is geïncorporeerd nu, ook nog even een tweede bestuursrapportage. Eigenlijk tweede is niet meer de juiste benaming. We gaan hem voortaan ook bestuursrapportage noemen. Maar ik benadruk nu nog even de tweede, omdat het ook voor u een nieuw product is. Waarin we dan de financiële ontwikkelingen van het lopende jaar schetsen en het verwachte jaarresultaat. En het sluitstuk van de Planning & Control cyclus zijn altijd de jaarstukken, met daarin het jaarverslag over de bereikte doelen, resultaten, de verantwoording van de financiële resultaten. Vandaag nu even de jaarstukken. Nog even iets over de rol van uw raad en college. De gemeenteraad stelt kaders en controleert, waarna het college van B&W de uitvoering doet. De provincie heeft een toezichthoudende rol. En in uw controlerende taak wordt u waarbij ondersteund door de Auditcommissie, maar ook door de accountant, in dit geval BDO, maar ook door de lokale Rekenkamer. Dit plaatje geeft even weer waar uw rol ligt. Waar staan we nu? U heeft op 8 mei de concept-jaarstukken ontvangen. Nog steeds concept, omdat de definitieve jaarstukken niet gereed zijn. En we streven ernaar om uiterlijk 27 juni de definitieve stukken aan de raad te kunnen aanbieden. En u krijgt dan ook twee versies. Een schone versie, gewoon echt de definitieve stukken, maar ook een gekleurde versie. En wat verstaan we onder de gekleurde versie? Er zijn natuurlijk wijzigingen ten opzichte van de versie van 8 mei. Die wijzigingen hebben wij groen gearceerd. En wij maken ook een oplegger voor u om aan te geven de hoofdzaken waar wat gewijzigd is, zodat u dat ook kunt volgen. De gewaarmerkte definitieve versie van de jaarstukken, dat is de gewaarmerkte versie van onze accountant met de controle verklaring, die volgt denk ik later dan 27 juni. Maar dan kijk ik even onze accountant aan. Ik denk dat dat wel klopt? Maar wel op tijd. Maar dat volgt dan altijd iets later. Vanuit onze organisatie hebben we hele grote inzet en inspanning verricht om ook de stukken tijdig af te ronden. Daar zijn we nu nog steeds mee bezig. We zijn nu echt bezig met de laatste loodjes. De accountantscontrole is nog niet afgerond, maar de verwachting is dat we dat eind juni wel kunnen afronden. We hebben nog een paar weken. De opbouw van de jaarstukken. We noemen het jaarstukken, want het bestaat uit twee onderdelen. Als eerste het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag bestaat uit een aantal onderdelen. Een algemeen onderdeel, wat dan weer bestaat uit een hoofdlijnenresultaat, het dashboard van de Agenda Dordrecht 2030, onze financiële positie, de programmaverantwoording. Daar kom ik ze ook nog op terug. De paragrafen, waarin in de paragraaf bedrijfsvoering ook ruime aandacht gaat komen voor de rechtmatigheidsverklaring.

En dan hebben we de jaarrekening. Dat is meer het financiële gedeelte. Bestaat uit de balans en de toelichting, de financiële verantwoording, met de financiële afwijkingen daarin toegelicht, en een heleboel verplichte bijlages. In de stukken van 8 mei trof u ook nog niet de SiSa-bijlage aan. Die volgt ook in de definitieve stukken. Ik denk dat een pagina of 30 er nog bij gaat komen, want het is een onleesbaar format, wat ook

voorgeschreven is door het ministerie. Daar kunnen we ook niks aan veranderen. Maar vandaar dat we het ook in een bijlage stoppen. En die wordt ook heel erg goed gecontroleerd door de accountant. Als de accountant daar een fiat op geeft, dan kunt u ervan uitgaan dat het klopt. Het hoofdlijnenresultaat. Het resultaat in de jaarstukken van 8 mei, op pagina 10 kunt u dat vinden, staat dat we nu een resultaat hebben van 30,1 miljoen. Maar dat was 8 mei. Dat was de eerste tussenstand. Er zijn nadien nog wat mutaties verricht. Voor de GR Sociaal een nadeel van 1,6 miljoen. Voor de Serviceorganisatie Jeugd was weer een voordeel van 1,2 miljoen. En nog wat kleine, diverse mutaties. Die gaan we in de definitieve stukken natuurlijk weer verwerken. Dat kleuren wij groen, zodat u ook kunt zien wat er dan gewijzigd is. Wij verwachten nu een resultaat van 29,4 miljoen, op basis van wat we nu hebben geboekt. Maar er zijn nog een aantal onderwerpen van gesprek met de accountant, met BDO. Daar leggen we hopelijk deze week de laatste hand aan. Dat gaat over wat vragen en opmerkingen vanuit de accountant over de grondexploitatie Middenzone. Iets met Amstelveen. De saneringskosten van het Dordthuis. Er komen nog wat uitkomsten uit de controle van de SiSa-regelingen. Dat zijn er dit jaar 54. U kunt begrijpen dat dat echt een monsterklus is. Wij zijn op zich niet ongelukkig met het feit dat in het nieuwe regeerakkoord staat om wat aan die SiSa-regelingen te doen. De korting van 10 procent vinden wij natuurlijk wat minder leuk. Maar dat het wordt verminderd, daar zijn we wel blij mee. En de balanscontrole van de inkoopfacturen, daar kunnen ook nog wat mutaties uitrollen. Deze onderwerpen kunnen het rekeningresultaat nog negatief beïnvloeden. We zitten nu op 29,4 miljoen, maar het kan nog wel naar beneden bijgesteld worden. Dan kijk ik heel even Marc aan, als dat mag. Ik begreep dat bij Middenzone het om misschien een bedrag kan gaan van 1 miljoen, maar dat weet jij ook niet, Marc?

De voorzitter: U mag antwoord geven hoor.

De heer Steehouwer: Dank u, voorzitter. Het exacte bedrag weet ik niet. Maar misschien even qua achtergrond, dat heeft te maken met de uitspraak van de rechter van recent, waardoor je je vragen kunt stellen bij de uitgangspunten die in de actualisatie zitten en de haalbaarheid van het plan. Wij hebben aan de ambtelijke organisatie gevraagd om door te rekenen wat de effecten zijn van deze uitspraak op de eindwaarde. En daarmee kan er ook een correctie op de resultaten komen, als de eindwaarde muteert. Dat is eigenlijk nieuwe informatie, die wel moet worden geëvalueerd voordat het in de jaarrekening kan landen.

Mevrouw De Graaf: We proberen daar ook deze week gewoon antwoord op te geven. De grootste financiële afwijkingen. Ik heb ze even hier op een rijtje gezet, met de pagina's waarachter u ook de tekst kunt vinden. Het was in de tweede bestuursrapportage al wel aangekondigd dat we een overschot verwachten voor het budget van de Oekraïne. Toen wisten we nog niet hoe groot het budget was wat we overhielden.

Maar dat is 16,8 miljoen. En dat komt met name door schaalvoordelen. We kunnen de opvang gewoon vrij goedkoop organiseren. Maar de kosten van de slaapschepen, dat is later ook door het COA betaald. En dat heeft ook tot een voordeel geleid. De vrije val van de reserve afschrijving. We hebben een grootscheepse screening toegepast. En het bleek dat wij in onze reserve afschrijving rekening hadden gehouden dat wij gingen afschrijven op gronden en terreinen. En dat doen wij helemaal niet. Ze zat wat surplus in die reserve, wat niet nodig was. Er gold ook nog dat er in reserve rekening was

gehouden met kapitaallasten van activa, waar eigenlijk niet meer op wordt afgeschreven. Dit is een incidentele vrijval van 9,3 miljoen. De onroerende zaakbelasting. Op niet-woningen zijn er meer taxaties uitgevoerd, waardoor er ook weer een inhaalslag is uitgevoerd met betrekking tot aanslagen van voorgaande jaren. Dat levert ook weer een voordeel op. Beschermd wonen, 1,8 miljoen. We krijgen gewoon meer Rijksbijdrage dan we eigenlijk nodig hebben. Daar vindt ook nu op dit moment nog steeds overleg over van het Rijk om wat anders te gaan herverdelen. Ik weet alleen niet wanneer dat precies uitsluitel gaat geven. En de rente. Per saldo hebben we gewoon meer rente ontvangen dan we hadden verwacht. Het rentepercentage was gewoon hoger dan we hadden verwacht, in eerste instantie.

De voorzitter: Mijnheer Katif, u heeft een vraag.

De heer Katif: Dank u wel, voorzitter. Ik heb het met name over de meevallers. De Oekraïne, pagina 211. Er waren 2 regelingen. In eerste instantie, de eerste regeling daar moest terugbetaald worden als er geld over was. En de tweede regeling, dat weet ik niet precies. Ik zit een beetje te twijfelen, maar waarschijnlijk kunt u mij dan helpen. We praten hier over meevallers. Dat betekent dat we het geld echt mogen houden?

Mevrouw De Graaf: Ja, dat geld mogen we houden.

De heer Rijke: Dat zijn specifieke uitkeringen, denk ik, dat u bedoelt.

Mevrouw De Graaf: Maar dit geld mogen we houden. Vandaar dat het ook in het resultaat valt. Want als we het zouden moeten terugbetalen, dan was het niet in het resultaat geweest. Want dan hadden we een nog te betalen post moeten opnemen. We hebben ook een aantal tegenvallers. De bijstand. We hebben gewoon minder BUIG-uitkering vanuit het Rijk gekregen. De Wmo. Er zijn natuurlijk, heeft u ook al gelezen, cao-stijgingen geweest van het zorgpersoneel. Dat heeft gezorgd voor hogere tarieven. En dat ijlt ook weer na dat wij meer moesten betalen voor de Wmo. En het zuidelijke stationsgebied. Door een obstakel in de ondergrond is er vertraging bij de realisatie van de fietsenstalling.

De voorzitter: De vraag vervalt, mevrouw Boom?

Mevrouw Boom-Vos: Nee, praat u eerst maar even uit. En dan stel ik de vraag.

Mevrouw De Graaf: Zegt u het maar, mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Nee, ik wilde het nog even laten. En ik zat even te twijfel dat ik hem straks moet stellen of niet. Maar ik ga nog heel even terug naar de meevallers van Oekraïne. Hij is volgens mij technisch, maar u mag me corrigeren als het niet zo is. Vorig jaar hebben we een meevaller gehad op de Oekraïne-opvang van 9 miljoen. Dit jaar een meevaller van 16,8 miljoen. Zit daar een rode draad in, waar we met de begroting van '24 rekening mee moeten houden?

De voorzitter: Kunt u daar antwoord op geven, mevrouw De Graaf.

Mevrouw De Graaf: Hoe bedoelt u precies met rode draad?

Mevrouw Boom-Vos: U zegt, deze meevaller is 16,8. Dat lag doordat u laat wist wat de vergoeding van het COA voor de schepen was. En dat lag in schaalgrootte. Ik weet niet meer wat de meevaller vorig jaar was. Volgens mij was dat ook door de opvang hier. En wil dat zeggen dat wij in de begroting van '24, hij is niet structureel, dat snap ik, ook met een meevaller of met meer opbrengsten rekening kunnen houden?

Mevrouw De Graaf: Wat ik heb begrepen, is dat we in '24 wel weer wat overhouden, maar niet dit grote bedrag. Want de bekostigingsregeling is ook weer aangepast. Maar het is natuurlijk wel even afwachten wat nu weer met de bekostigingsregeling gedaan wordt. Want het Rijk is natuurlijk eerst van 100 euro naar 82 of 83 euro en toen naar 62 euro. Het zou kunnen zijn dat het misschien nog verder naar beneden wordt gebracht.

De voorzitter: Zegt u het maar.

De heer Hagoort: Bruggetje naar de Perspectiefnota. Onder het kopje onzekerheden wordt de opvang ontheemden... Ik zal het kort citeren. "Voor de jaren '22 en '23 pakt de afrekening op basis van lumpsumbekostiging nog voordelig uit. Voor '24 is echter nog niet bekend of de gemeente het voordeel mag houden. Opgenomen bedragen aan uitgaven in de begroting 2024 zijn met veel onzekerheden omkleed." Daar staat een en ander toegelicht op die plek.

Mevrouw De Graaf: Wij verwachten wel dat we wat overhouden, maar inderdaad, dank je wel, we weten nog niet of we dat moeten terugbetalen.

De voorzitter: Mijnheer Katif, voor dit moment voldoende of wilt u nog aanvullende vragen stellen?

De heer Katif: Voorzitter, een technische vraag. Konden wij weten halverwege het jaar dat wij bepaalde gelden konden overhouden uit de opvang Oekraïners?

Mevrouw De Graaf: We hebben dat in de tweede bestuursrapportage wel gemeld. Alleen toen wisten we nog niet het bedrag, maar we wisten wel van, we gaan overhouden. Dat hebben we toen wel gemeld in de tweede bestuursrapportage.

De voorzitter: Dank tot zover. Ik zou zeggen, gaat u verder met uw presentatie.

Mevrouw De Graaf: Een ander onderdeel van de jaarstukken is de monitoring Agenda Dordrecht 2030. Vanaf pagina 7 kunt u dat vinden. Er komt ook nog een aparte raadsinformatiebrief over dat dashboard. En u ontvangt nog een schrijven van het college over de wat latere aanlevering, binnenkort. De financiële positie. Dat is vanaf pagina 14. Dat is een financiële beschouwing van ons eigen vermogen, de financiering en het weerstandsvermogen. Ik heb even het onderdeelje van het weerstandsvermogen eruit gehaald. Bij de jaarrekening hadden we een risicoprofiel van 19,5 miljoen. Zetten we daarin de buffer om het op te vangen, die is 22,3 miljoen. En die bestaat uit onze algemene reserve per 1-1-'24, de reserve Grondbedrijf en onvoorzien. En dan hebben we een ratio bij de jaarstukken van 1.1. Ondertussen heeft de Auditcommissie op 14 mei kennis kunnen nemen van de nieuwe nota Risicosturing en weerstandsvermogen. En na de zomer ligt de nota ter bespreking in de Auditcommissie, om daarna dan te worden vastgesteld door de raad. De programmaverantwoording, vanaf pagina 21. Dat is

eigenlijk de welbekende doelenboom. Wat willen we bereiken? De doelen per programma. Wat gaan we daarvoor doen? De activiteiten om die doelen te bereiken. En wat mag het allemaal kosten? En hoeveel heeft het dan gekost? Een zoals u weet, de jaarstukken zijn altijd de spiegel van de begroting. In deze jaarstukken hebben we ook verantwoording afgelegd over de activiteiten om de doelen te bereiken. En als we daar even een samenvatting van maken. Met symbolen wordt dat weergegeven, per doel en activiteit. Hebben we in 2023 88 activiteiten gerealiseerd, 21 activiteiten deels gerealiseerd en 2 activiteiten zijn niet gerealiseerd. En u kunt aan de symbolen in die programma's ook zien, welke zijn dan wel en niet gerealiseerd of deels gerealiseerd? Een ander belangrijk onderdeel van het jaarverslag zijn de verplichte paragrafen. En dat zijn dwarsdoorsneden van de jaarstukken. Bij de lokale heffingen, in allerlei programma's vindt u iets over lokale heffingen. Alleen bij de paragraaf lokale heffingen is dat allemaal weer samengevat. Dat geldt ook voor onderhoud kapitaalgoederen en financiering. De paragraaf bedrijfsvoering, waarin iets nieuws dit jaar toegevoegd wordt. Daar kom ik zo nog verder op... Ga ik erop in. De rechtmatigheidsverklaring, de verbonden partijen, de Wet open overheid en het grondbeleid. De rechtmatigheidsverklaring. Dat is echt helemaal nieuw. Dat stond ook nog niet in de stukken van 8 mei, omdat dat ook gewoon nog niet gereed was. En de rechtmatigheidsverklaring houdt eigenlijk in, heeft het college bij de uitvoering van de activiteiten, werkzaamheden gehandeld conform de geldende regels en besluiten? En tot en met 2022 gaf de accountant een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarstukken. En vanaf '23 legt het college de verantwoording af over die rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverklaring. Die is dan opgenomen in de jaarrekening. En de accountant kijkt wel mee of die rechtmatigheidsverklaring juist is, getrouw is. In de paragraaf bedrijfsvoering komt daar een aparte onderdeel, een subparagraafje in te staan, met een gedetailleerde toelichting op de belangrijkste onrechtmatigheden. En op basis van de interne controlewerkzaamheden die zijn uitgevoerd en de voorbereidende werkzaamheden voor de jaarrekeningcontrole onderbouwen we dan de genoemde bedragen in die verklaring, in die verantwoording. En de raad, u heeft een marge vastgesteld van 2 procent van de totale lasten, inclusief toevoegingen reserves. En boven dit bedrag is er dan sprake van onrechtmatigheid. Blijft het bedrag eronder, dan is het nog steeds rechtmatig. Wat zijn nu de belangrijkste bevindingen, op basis van de versie van 8 mei? Dit is nog wel even de stand van 8 mei. Dat we begrotingsonrechtmatigheden hebben op de programma's. Een bruto overschrijding op het programmaniveau van 12,9 miljoen. Dat zijn feitelijk overschrijdingen. Maar voor 12,2 miljoen is het wel acceptabel. En daar bedoelen we mee dat de lasten worden gedekt door bijvoorbeeld subsidies, dekking reserves of andere inkomsten. Maar ze zijn niet begroot. Daardoor is het onrechtmatig, maar wel acceptabel. Bij 1B ziet u 650.000 euro aan niet acceptabele overschrijdingen. Dat heeft te maken met het onderwerp Bomenprogramma. In 2023 hadden we eigenlijk de begroting moeten wijzigen. Dat is niet gebeurd, want het raadsbesluit is pas in 2024 genomen. Maar de uitgaven zijn wel in 2023 gedaan. Is het gewoon niet goed. We gaan dat nog wel herstellen, in ieder geval hè, bij de resultaatbestemming, maar het is wel onrechtmatig. Daarnaast hebben we bij de naleving van de Europese aanbestedingen een overschrijding van 2,7 miljoen. Dan denkt u misschien, dat is best wel veel. Maar in 2022 was dat 4,8 miljoen. En dat heeft ermee te maken, omdat bepaalde contracten die in '22 onrechtmatig zijn, die lopen dan ook door in '23. En conform onze bestendige gedragslijn noemen we alleen de onrechtmatigheden van het jaar zelf. In '24 zullen we zien dat dat nog minder gaat worden, want dan lopen er ook weer contracten af. En alle

nieuwe contracten worden nu gewoon conform de regels Europees aanbesteed. En als we dan kijken gewoon naar een begrotingstotaal van 800 miljoen en alle investeringen die we doen, dan is 2,7 miljoen op zich een heel klein percentage. Hoe we uit gaan komen met de 2 procent, daar kan ik nog niks over...

De voorzitter: Eén moment, ik ga u even onderbreken, want ik zie twee mensen met hun vinger bij de knop. Ik ga beginnen met mijnheer In 't Veld.

De heer In 't Veld: Dank u wel, voorzitter. Even een vraagje voor de duidelijkheid hoor. Die 2,7 miljoen, is dat nu nog voortkomend uit eerdere jaren of is dat inderdaad een bevinding van 2024? Want ik volgde hem even niet.

Mevrouw De Graaf: Nee, die ze komen nog voort uit eerdere jaren, die door zijn gelopen.

De heer In 't Veld: In 2023 is er op zich geen onrechtmatige aanbesteding geweest? Is die conclusie juist?

Mevrouw De Graaf: Niet dat ik weet. Sorry, dat weet ik niet. Maar misschien dat onze accountant daar een antwoord op kan geven.

De voorzitter: De accountant zal het zeker weten.

De heer Steehouwer: Dat is voor een accountant altijd lastig zeker. Maar we hebben nog wel wat dossiers te toetsen, als het gaat over de aanbesteding. Deze 2,7 miljoen zijn contracten van voor '23, waarvan de besteding in '23 dan onrechtmatig is.

De voorzitter: En dat was de vraag van mijnheer In 't Veld. Mijnheer Winger, was het ook uw vraag of heeft u nog een andere?

De heer Winger: Ik heb een andere vraag. Even voor mijn herinnering, bij welk bedrag een dienst en service moet Europees aanbesteed worden? Waar ligt de drempel? Weet u dat toevallig?

Mevrouw De Graaf: 211 of 214? 214.

De voorzitter: Dat is het antwoord. Tien min één, kunt u het onthouden.

Mevrouw De Graaf: Omdat de accountantscontrole ook nog niet is afgerond, kunnen we geen eindconclusie nu trekken over de rechtmatigheid. Die treft u aan in de definitieve stukken die dan eind juni worden aangeleverd. Dan de jaarrekening. Dat is toch wel het grootste gedeelte ook van het hele boekwerk. De balans. Dat zijn onze bezittingen en vermogen van de gemeente, met alle toelichtingen. Die wordt dan ook intensief gecontroleerd door onze accountant. De financiële verantwoording, met de verschillenanalyse. De toelichting op de afwijkingen. Waar ik net de grootste afwijking heb toegelicht, daar vindt u alle afwijkingen. En dan een heleboel verplichte bijlages, die verplicht zijn vanuit de BBV. Ook sommige bijlages op uw aangeven. En de SiSa-bijlage, die nog volgt. Bij de stukken trof u ook aan een raadsvoorstel. Dat is natuurlijk een concept-raadsvoorstel, omdat het raadsvoorstel natuurlijk nog gaat wijzigen, omdat ook het resultaat nog gaat wijzigen. Bij het definitieve raadsvoorstel zullen we ook dit

raadsvoorstel dan intrekken. Daarom heb ik het ook even genoemd, het voorlopig positief resultaat van 30,1 miljoen. Dat willen we als volgt bestemmen. Een bedrag van afgerond 2,2 miljoen over te hevelen naar '24. Dat zijn de budgetoverhevelingen. Bij het raadsvoorstel zat ook een bijlage, met daarin toegelicht de budgetoverhevelingen. U heeft zelf op 12 maart een besluit genomen om 100.000 euro beschikbaar te stellen voor onderzoek naar de uitbreiding van het aantal standplaatsen op de huidige woonwagenlocatie, om dat uit het resultaat '23 te betalen. Dat wordt ook hierbij geregeld. Een bedrag van 650.000 euro te onttrekken uit de reserve bomenonderhoud. En biodiversiteit, is om wat niet helemaal goed was gegaan, omdat het raadsbesluit in '24 was genomen, te corrigeren. En het restant noemen we dan even het onverdeelde resultaat, dat is nu nog even in deze versie van 8 mei op 28,45 miljoen. Dat verandert natuurlijk nog, omdat er wat mutaties zijn. Toe te voegen aan de algemene reserve voor eventuele integrale afweging bij de Perspectiefnota. En daar zal Gert straks ook nog verder op ingaan. En dan ook de kredieten, waarvan de uitvoering gedeeltelijk of nog niet helemaal gerealiseerd is, om die dan over te hevelen naar volgend jaar. Om die dan weer ter beschikking te stellen, zodat we ook weer daar rechtmatig kunnen gaan uitgeven.

De voorzitter: U mag heel even stoppen. Mevrouw Schnabel heeft een vraag.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Ik vroeg me af of ik dat goed begrepen heb. Want dat bedrag van 2,2 miljoen is dan onderverdeeld onder een aantal posten. Is dat nieuw of hebben we daar al over besloten?

Mevrouw De Graaf: Dat is deze lijst. En dat zijn budgetten waar u al eerder over heeft besloten bij de begroting, maar waarvan de uitvoering niet in 2023 is afgerond, om diverse redenen. En die staan ook in de bijlage genoemd. Dat zijn incidentele budgetten die we willen overhevelen, zodat we ook het project kunnen afmaken.

Mevrouw Schnabel: Dank.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Voorzitter, als ik het goed begrijp, dat zijn dan toch geen nieuwe uitgaven? Dat zijn projecten waar we al eerder in '23 over besloten hebben, maar waar de kosten nog niet in '23 voor gevallen zijn?

Mevrouw De Graaf: Ja, dat noemen we budgetoverheveling. Wat er ook onder staat, dan hevelen we de budgetten over, omdat de voorgenomen activiteiten of plannen of prestaties nog niet of deels zijn gerealiseerd in '23, maar dat doen we in '24. Als laatste nog even de planning. De voorzitter zei het al. Er is gelegenheid tot het stellen van vragen. Dat kan tot 14 juni. Dan krijgt u uiterlijk 24 juni om vier uur de antwoorden. Vandaag van de concept-jaarstukken de technische briefing. Volgende week is er een Auditcommissie met de ambtelijke organisatie en de accountant. En de commissie formuleert dan ook het advies voor de raad. Het streven is in ieder geval op 25-6 de definitieve stukken vast te laten stellen in het college, zodat u ze uiterlijk donderdag 27 juni ontvangt. Dan is er op 2 juli een optie voor een middag voor een beeldvormende

oordeelsvormende of extra Auditcommissie. En op 9 juli, zoals u weet, is de behandeling van de jaarstukken in de gemeenteraad. Zijn er nog vragen?

De voorzitter: Dat is altijd een mooie sheet aan het eind. Tussendoor zijn er vragen gesteld, maar misschien heeft iemand achteraf ook nog een vraag en die zich bescheiden opgesteld heeft. Mijnheer Uysal.

De heer Uysal: Dank, voorzitter. Twee vragen. Eén algemene vraag. Hoe moeten wij een positief jaarresultaat duiden? In algemene zin is het zo dat je zoveel mogelijk beleidsdoelen wil bereiken. Je wil het geld gewoon uitgeven. Aan de andere kant is het ook wel weer goed om meevallers te hebben, juist ten tijde van bezuinigingen. We weten ook dat het overschot, dat het merendeel van het positieve resultaat uit die Oekraïne-opvang komt. Het klopt ook weer niet helemaal dat we het geld niet goed hebben besteed. Maar hoe moeten we zo een ruim positief jaarresultaat gaan duiden, in algemene zin?

De voorzitter: Kunt u daar antwoord op geven, mevrouw De Graaf?

Mevrouw De Graaf: Het jaarresultaat is natuurlijk nu 30,1 miljoen. Even de versie van 8 mei pakken. Daar gaan we de budgetoverhevelingen natuurlijk nog van afhalen, want dat zijn budgetten die voor projecten of allerlei andere uitgaven... En als ik dan kijk naar de eenmalige vrijval van de reserves en van de Oekraïne, dan nader je eigenlijk al bijna de 0. En als ik ook kijk naar de doelen, 88 activiteiten zijn uitgevoerd, 21 deels en 2 niet, dan denk ik dat het wel in lijn is. Maar het is merendeel allemaal incidenteel.

De voorzitter: Voldoende antwoord van de eerste vraag, mijnheer Uysal.

De heer Uysal: Zeker, ja.

De voorzitter: Dan mag u de tweede stellen.

De heer Uysal: Dank. De vrijval van die reserve afschrijving valt me toch wel op, dat is aardig wat geld, 9,3 miljoen. Eigenlijk als ik het ook goed begrepen heb, is het dat u goed gekeken heeft naar die pot en dat u erachter bent gekomen, dat geld was daar eigenlijk niet voor bestemd. We hebben dat geld helemaal niet nodig. We kunnen dat ergens anders voor besteden. Is het zo dat we voor het eerst dit jaar daarnaar gekeken hebben of vindt er zo een screening van de reserves elk jaar wel plaats? En dan de volgende vraag eigenlijk, heeft u dan ook naar andere reserves heel goed gekeken om te kijken van, hebben we daar nog niet geld inzitten die we ergens anders voor kunnen gebruiken?

De voorzitter: Hoe goed is er gekeken naar de reserves en gebeurt dat jaarlijks, zo ongeveer was de vraag.

Mevrouw De Graaf: Dat is wel de bedoeling, dat het jaarlijks gebeurt. Ik weet niet wat het afgelopen jaar is gebeurd. Dat geef ik eerlijk toe. Voor dit jaar staat het in ieder geval wel op de planning. We zijn er op dit moment ook druk mee bezig. En dat maakt ook onderdeel uit van het In Control programma waar we nu mee bezig zijn. Dit was ook de eerste proeve, zal ik maar zeggen, om daar goed naar te kijken.

De voorzitter: Maar mijnheer Uysal is nog niet helemaal tevreden.

De heer Uysal: Dat stemt in ieder geval positief voor de volgende screening van overige reserves. We kijken uit naar wat het resultaat daarvan gaat zijn.

De voorzitter: Er is nog hoop. Iemand anders die nog een vraag wil stellen of twee vragen? Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Eigenlijk een praktische vraag. Naar welk mailadres, gewoon van de griffie, moeten we onze technische vragen sturen?

De voorzitter: Dat is normaal altijd gebruikelijk, ja, naar de griffie. Ik ga niet tien minuten wachten tot iemand zijn vinger opsteekt. Mijn conclusie is dat we ongeveer aan het einde zijn. En ik wil in ieder geval mevrouw De Graaf en de twee heren, die ook nog af en toe een antwoord gegeven hebben, de heer Steehouwer en de heer Hagoort hartelijk danken voor de presentatie tot nu toe. En ik wil eigenlijk heel graag iets van de commissie terugkrijgen over, wat vonden ze van deze presentatie? Ik weet dat er heel veel werk ingestoken is. En dan zou het heel fijn zijn natuurlijk als iedereen zegt, hij was geweldig. Maar we gaan altijd voor beter. Mist u er bijvoorbeeld wat in? Wat was er goed? We hebben de tijd. Heel even een korte reflectie. Wie durft? Mijnheer In 't Veld.

De heer In 't Veld: Ik moet zeggen, ik vond het een hele duidelijke presentatie. Door het hele proces heen geleid. En in ieder geval een mooie kapstok om dieper naar de stukken te kijken. Ik vond het een prima presentatie.

De voorzitter: Dank. Mijnheer Wringer, u wilde ook nog iets...

De heer In 't Veld: En dank daarvoor.

De heer Wringer: Dank, voorzitter. Ik vond er helemaal niks. Nee hoor, het was een uitstekende presentatie. Duidelijk. U had het over 88 pluspunten en 2 minpunten. En misschien had u die 2 minpunten nog eventueel kunnen toelichten. Maar verder top gedaan.

De voorzitter: Die twee die niet gerealiseerd waren. Dan hebben we in ieder geval een verbeterpuntje. Dat is altijd fijn. Mijnheer Uysal.

De heer Uysal: Ik sluit me ook aan bij mijn collega's. Goede presentatie. Het geeft ons ook wat meer beeld over hoe we de jaarstukken of het jaarresultaat moeten lezen. Veel pagina's. Dank voor de presentatie. In sommige gevallen kan het handig zijn om dingen in context te plaatsen, als er ook een vergelijking gemaakt kan worden met afgelopen jaar. Bijvoorbeeld dat mijn collega Boom aangaf, Oekraïne-opvang, dit jaar houden we zo'n zestien, zeventien miljoen over. Zou misschien ook handig zijn als we meteen een tabelletje ernaast kunnen zetten van, vorig jaar was dat negen miljoen. Dat geldt in ieder geval voor de meevallers en tegenvallers. Dat wilde ik nog even meegeven.

De voorzitter: Misschien een goede tip. Alleen het wordt een nog dikker document. Mevrouw Nieuwland.

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Ook dank voor de heldere presentatie. Uitstekend tevreden. En ik ben vooral heel benieuwd naar volgende week, want ik herinner me van vorig jaar dat dat vooral bij mij toen voor... Dat ik het gevoel had dat we toen gingen dubbelen. Dat we het dan nog weer eens dunnetjes over doen, terwijl bijna de volledige Auditcommissie hier ook zit. Ik hoop vooral dat we volgende week weer een spade dieper kunnen.

De voorzitter: Soms is dat ook weleens andersom. Dat we na de Audit de Audit over gaan doen. Sommige dingen moeten ook. Maar ik hoop dat het volgende week toch nog een beetje spannend is. Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Ook fijn. Ik vond het een fijne presentatie. Ik zie wel, meer richting de raad, dat eigenlijk de financiële mensen hier zitten, terwijl dit juist ook wel heel fijn is voor de niet-financiële. Ik zie er daar drie zitten van de zoveel. Dat is mooi. Twee verbeterpunten. Niet zozeer over deze prestatie, maar over de jaarstukken zelf. Want die zijn natuurlijk niet alleen financieel. Die zijn ook inhoudelijk. En daar mis ik eigenlijk per programma best nog wel wat er gerealiseerd is. De doelstellingen staan heel netjes uitgewerkt. Maar er zijn nog veel meer dingen. En daar mis ik vaak een verklaring wat er gerealiseerd is. Die is bijna heel feitelijk. En één klein dingetje.

De tabellen gaan allemaal van 2018 naar 2023. Ik vond het veel prettiger leesbaar als die net omgedraaid worden. Dat is gewoon een tic. Dat was hem. Maar dank u wel.

De voorzitter: Ik hoor in ieder geval iemand die het daarmee eens is. Het is iets wat meegenomen kan worden. En voor u misschien nog een tip, verbeterpuntjes, in uw fractie ook aangeven bij de niet-financiële mensen dat dit een nuttige vergadering is.

Mevrouw Boom-Vos: Heb ik gedaan, maar dat maakte geen indruk.

De voorzitter: Ze komen gewoon niet. Jammer. Ik zie mevrouw Schnabel nog.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Ik sluit me aan bij de anderen, die hebben gezegd dat het een goede presentatie was en duidelijk, verhelderend ook. En ook aansluitend op wat mevrouw Boom zei, vroegen wij ons af, we lezen bijvoorbeeld niet de maatschappelijke baten terug. En we zijn wel benieuwd hoe die dan gerapporteerd zouden kunnen worden. Daar zouden we nog ook een aanvulling in zien.

De voorzitter: Maatschappelijke baten, maatschappelijke kosten is een dingetje. Mijnheer Stam, u wilde ook nog iets... Nee? Heb ik dat verkeerd gezien. Dan denk ik dat ik voldoende input gehad heb om ervoor te zorgen dat volgend jaar de presentatie nog beter wordt. Is haast niet mogelijk natuurlijk. Maar we wilden graag wel een klein beetje input hebben, want enige reflectie is altijd goed. Ik dank jullie allemaal heel hartelijk voor je inbreng en nog maar een keertje mevrouw De Graaf voor de presentatie en ook voor de voorbereiding, met de griffie. En ik zou zeggen, om vijf uur zullen we vast en zeker de meesten weer zien.

2. Vaststellen Perspectiefnota 2025 - Raadsvoorstel

3. Raadsinformatiebrief over Voortgang traject op de weg naar Perspectiefnota - Raadsinformatiebrief

Voorzitter: De heer Struijk
Raadsgriffier: Mevrouw Vermeulen
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Mevr. Boom-Vos (VVD)
Dhr. Gündogdu (Op ons Eiland)
Dhr. De Heer (CU/SGP)
Mevr. Jager (Beter voor Dordt)
Dhr. Katif (Beter Voor Dordt)
Dhr. Kolkiliç (DENK)
Dhr. Laban (CU/SGP)
Mevr. Lammens-Oostdijk (VVD)
Mevr. Nieuwland-van den Bosse (ChristenUnie/SGP)
Dhr. Noldus (VVD)
Mevr. Pichel (Forum voor Democratie)
Dhr. Roggekamp (Gewoon Dordt)
Mevr. Schnabel (PvdA)
Dhr. Stam (Fractie van Waardhuizen)
Dhr. In 't Veld (VSP)
Dhr. Venderbos-Lambinon (Partij voor de Dieren)
Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

Overige aanwezigen: Dhr. Hagoort, dhr. Von Grumbkow, dhr. Steehouwer, dhr. Van Genderen, mevr. De Graaf, dhr. Rijke, mevr. Teunissen

De voorzitter: Beste mensen, volgens mij is het vijf uur. Ik heet u als raads- en commissieleden hartelijk welkom. Welkom ook aan de wethouder die er niet is, zal ik maar zeggen. Maar die hier geacht werd te zijn. Hij heeft vast iets anders. Misschien komt hij nog. Welkom aan de heer Gert Hagoort, die zo meteen de presentatie gaat doen. De accountant hier ook zit. Op de tribune zit ook nog de heer Von Grumbkow en de heer Van Genderen, om eventueel nog met raad en daad ons bij te staan. Mevrouw De Graaf zit trouwens ook nog steeds hier aan tafel. En dat kunt u zo meteen horen, want we gaan een voorstelrondje doen. En ik ga deze keer toch maar weer rechtsom.

Mevrouw De Graaf: Cora de Graaf, ambtelijke ondersteuning.

De heer Rijke: Michiel Rijke, ambtelijke ondersteuning.

De heer Hagoort: Gert Hagoort, ambtelijke ondersteuning.

De heer Van Genderen: Erik-Jan van Genderen, ambtelijke ondersteuning.

Mevrouw Boom-Vos: Karin Boom, Dordtse VVD.

De heer Gündogdu: Aydin Gündogdu, Op Ons Eiland.

De heer Kolkiliç: Masum Kolkiliç, DENK.

De heer Katif: Jacques Katif, Beter voor Dordt.

De heer Wringen: Jan-Willem Wringer, Beter voor Dordt.

De heer In 't Veld: Richard in 't Veld, VSP.

De heer Stam: Marco Stam, Fractie van Waardhuizen.

De heer Venderbos-Lambinon: Cees Venderbos-Lambinon, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Schnabel: Marije Schnabel, Partij van de Arbeid.

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Eline Nieuwland, ChristenUnie/SGP.

Mevrouw Pichel: Ruby Pichel, Forum voor Democratie.

De heer Steehouwer: Marc Steehouwer van BDO.

Mevrouw Vermeulen: Laurette Vermeulen, commissiegriffier.

De voorzitter: En mijn naam is Leen Struijk. En ik mag ook deze zitting voorzitten. Op de tribune zie ik nog een paar mensen zitten. Gaat u deelnemen aan deze vergadering, dan mag u zich ook nog even voorstellen, mijnheer De Heer en degenen daarnaast.

De heer De Heer: Robert de heer, ChristenUnie/SGP.

De heer Laban: Vincent Laban, ChristenUnie/SGP.

Mevrouw Jager: Ineke Jager, Beter voor Dordt.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Jeanine Lammens, Dordtse VVD.

De heer Noldus: Robin Noldus, Dordtse VVD.

De voorzitter: Dank u wel. En op de rij daarachter zie ik ook nog zitten Marjolein Teunissen, de griffier van Molenlanden. U heeft allemaal onlangs een mailtje van haar gehad. Ze is bezig met een onderzoek over agressie tegen raadsleden. En mocht u zich nog niet opgegeven hebben, ik ga even reclame maken, dan kunt u dit alsnog doen. Het is natuurlijk een zeer waardevol onderzoek. En ik hoop dat u hier ook geniet tijdens deze vergadering. Deze vergadering, waar gaan we het eigenlijk over hebben? De Perspectiefnota is vorige week vrijdag beschikbaar gekomen. En u treft sinds die dag bij de Agendacommissie. Een heel mooi hoogtepunt in het jaar, politieke jaar, in ieder geval voor heel veel mensen. En dat betrekkelijk kort voor het zomerreces. Vandaag trappen we af met een technische briefing. De heer Hagoort zal ons bij gaan praten, tekst en uitleg geven bij de nota en de gevraagde bestuursbesluiten geven. Ter informatie heeft de griffie ook de laatste informatiebrief bij het dossier toegevoegd, waarin tekst en uitleg over het ombuigen en de stappen daarheen, de route, wordt gegeven. Het is overigens mogelijk dat een aantal mensen die hier zitten, mevrouw Pichel heeft het mij verteld,

maar er zullen er misschien nog een paar zijn, eerder weggaan, omdat zij om half zes bij de Agendacommissie verwacht worden. Dan moet u niet gek opkijken. Dat is niet dat ze boos zijn of zo, maar ze hebben dan een goede reden. Mijnheer Hagoort, ik ga u het woord geven. En voor alle duidelijkheid, ook bij deze zitting mogen vragen gesteld worden ter verduidelijking. Aan u het woord zitten.

De heer Hagoort: Voorzitter, dank u wel. Gert Hagoort, ik ben van januari 2024 tot en met heden bezig met de coördinatie van de Perspectiefnota 2025. Een compleet ander document, zult u zodra al merken. Niet strak in het harnas, zoals de jaarstukken. Harnas van het BBV noem ik het maar eventjes. Maar BBV schrijft betrekkelijk weinig voor hoe een Perspectiefnota, voormalige Kadernota vorm gegeven moet worden. Dit gaat hem worden, in het beeld. Alleen ergens in juni, waarschijnlijk eind juni pas gereed in de websitevorm. U moet het even doen nog met de pdf, maar die heeft straks precies dezelfde inhoud. Daar zit geen enkel verschil tussen. Ik heb drie hoofddoelen met dit uurtje, als het een uur gaat worden.

De raad, en ik ben blij dat u trouwens in grote getale aanwezig bent, getuigt van belangstelling, laten zien of meenemen in de nieuwe opbouw van de Perspectiefnota. Ik ga proberen wat dwarsdoorsneden te geven die wellicht niet direct gezien worden, maar die er wel zijn. Duidelijkheid geven over de beslispunten uit het raadsvoorstel. Waar besluit u concreet over? En uiteraard tussendoor of na afloop het stellen van technische vragen. Als u het idee heeft, zo'n pdf is dat werk van een paar mensen? Dat is wel iets meer dan een paar. Ik heb in één sheet wat betrokkenen en wat gremia genoemd, zodat u ook een beeld heeft hoe dat ambtelijk allemaal tot stand komt vanuit de lijn in eerste instantie die de aanbieders of de stellers van alle ontwikkelingen in de Perspectiefnota. Planning & Control, Strategie & Control en het Centraal Bedrijfsbureau zijn aan alle kanten betrokken. Informatiemakelaar, iets mindere mate. Pas een maandje of 3, 4 onderweg. Hun rol op de voortgang van beleid is wat beperkt. Toets team Cluster VBO is geweest. Team ombuigingen acteert al een tijdje langer. Zowel stadscontroller, stadsstrateeg in hun adviesrol aan het college, tot op heden. Er is een managementconferentie geweest, collegeconferentie. Beiden in april. En uiteindelijk heeft dat uitgemond in een collegevaststelling vorige week. En vrij snel daarna is de pdf en het raadsvoorstel uw kant uitgekomen. Heeft u in ieder geval een beeld wie betrokken zijn. Vorig jaar bij de Kadernota 2024 was dit nog een vraag die ook de krant haalde, gaat het college bezuinigen of niet? We zijn een jaar verder. Die wind is wel heel anders gaan waaien. Die bezuinigingen komen er ook aan. Wethouder Heijkoop heeft aangegeven dat het huishoudboekje voor '25 nog wel rond te krijgen is, maar voor '26 en '27 en '28 een veel groter probleem gaat worden. Bezuinigingen zijn nodig. En ik citeer ergens halverwege. "Vanaf '26 groeit het gat tussen inkomsten en uitgaven fors. Het college start na de zomer het gesprek met de raad en de stad om het beeld voor de toekomst van Dordrecht te bepalen. Om zo samen tot keuzes voor bezuinigingen te komen, zonder de gewenste ontwikkeling van de stad op lange termijn te schaden. Door samen naar oplossingen te zoeken om Dordt, ondanks financieel lastige tijden, sterker, groener, veiliger en socialer te maken. Waarbij de financiën van de stad ook in de toekomst op orde zijn." Dat is wel een ander perspectief. In deze technische briefing loop ik in ieder geval met u de essentiële termen langs. Er zitten niet alleen maar financials hier. Ook voor de mensen waar het begrip sluitend perspectief wat vraagtekens oproept, dat zal vrij snel in het begin duidelijk worden. Ik loop de onderdelen ik wilde zeggen van

de website langs, maar dat is natuurlijk van de pdf, tot op heden. Zitten financiële tabellen in. En die tabellen hebben allemaal een logische opbouw. Logisch voor de financieel medewerkers. Maar ik zal proberen die logica duidelijk te maken. Financieel perspectief zelf. De hele Perspectiefnota staat er één hoofdtabel centraal, die uiteindelijk uitmondt in een sluitend financieel perspectief voor 2025. Daar wil ik iets over kwijt. En tot slot het raadsvoorstel. Heb ik ook de belangrijkste of de zes besluiten in de presentatie staan. Tussentijds, vooraf, na afloop.

De voorzitter: Ik zie een vinger. Mevrouw Boom heeft een vraag. Stelt u hem maar.

Mevrouw Boom-Vos: Dank u wel. Even ter verduidelijking voor mezelf. We hebben in maart een raadsinformatiebrief gekregen. Fijn dat u deze presentatie doet. Toen ik mij voorbereidde dacht ik, dit is dezelfde informatie die we al eerder hebben gekregen.

Als u nieuwe informatie heeft, zou dat dan voor mij tijdens de presentatie willen vertellen? Dat zou fijn zijn.

De heer Hagoort: Ja, vanzelfsprekend. Zit er ook in. En ik heb twee collega's bij, de heer Van Genderen en de heer Von Grumbkow, die inderdaad van het eerste uur ook betrokken zijn geweest bij die raadsvoorstellen in december en de informatie in maart. Die kunnen daarop inhaken ook. Hier kan ik kort over zijn. Heeft Cora de Graaf al laten zien. Perspectiefnota staat hier centraal. Ik heb eigenlijk gedacht, ik kan meteen gaan zenden, maar ik wil u eigenlijk vragen of u hier vijf minuten tijd in wilt steken. U heeft als het goed is de pdf op de tablet staan. Misschien uitgeprint. Misschien niet. Zou u mij een lol willen doen en eens even willen opzoeken of willen proberen op te zoeken hoeveel euro de verbetering of verslechtering is van de startpositie van 2025? Ik heb een tweede vraag, waarin u paar pagina's verder moet gaan zoeken. Wat is de grootste incidentele ontwikkeling die het jaar 2025 raakt? En op welk programma is die opgenomen? En als derde zoekvraag, dan bent u al bijna aan het eind van de Perspectiefnota, van de pdf, elk nieuw ombuigingsvoorstel genereert vanaf 2025 direct inkomsten? Is even een manier om u door het document heen te laten gaan.

De voorzitter: Heel goed.

De heer Hagoort: Is mijn verzoek.

De voorzitter: Ik mag dit wel. U heeft vijf minuten. Ik zag sommigen schrikken, maar heel goed. De tijd gaat nu in. Ik denk dat jullie nu het antwoord hebben of het ook nooit gaan vinden. Mijnheer Hagoort, gaat u iemand aanwijzen die het antwoord mag geven?

De heer Hagoort: Het belangrijkste doel is natuurlijk niet om per se tot 3 juiste antwoorden te komen, maar even kennismaken met, waar kan wellicht wat staan? Ik geef toch even de antwoorden. Ergens helemaal in het begin op pagina 4 in de hoofdtabel vond u de verbetering van de startpositie van jaarschrijf '25. Dat is misschien enigszins verbazingwekkend, maar het is wel een 7,8 miljoen verbetering. Alleen daarna, dat zal ik dadelijk toelichten, komen in 2025 alle ontwikkelingen onder cijfers 1 tot en met 7 in de hoofdtabel die daarop muteren, op die positieve ontwikkeling. Logiesheffing was het antwoord op 3. En op 2 ging het erom dat de opschalingskorting, en dan wel de min 5,1 miljoen, niet het structurele deel de plus 5,1 miljoen, maar het schrappen van de

opschalingskorting heeft alleen voor 2025 voor alle gemeentes een eenmalig negatief effect gehad. Vanuit financiën waarschijnlijk ook echt afgedwongen om de Rijksbegroting voor dat jaar te verbeteren. Min 5,1 miljoen is dan dat antwoord. Ik ga door, want dat was niet, wat ik al zei, het hoofddoel.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Voorzitter, mag ik een kleine vraag... Zou u ook... Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Lammens.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Een kleine vraag. Zou u de tabel ook kunnen laten zien? Dat u aanwijst waar deze...

De heer Hagoort: Ik zal zo dadelijk, tijdens het laten zien van de tabellen, ook deze antwoorden weer eventjes de revue laten passeren.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Graag. Dank u wel.

De voorzitter: Goede vraag. Bedankt daarvoor.

De heer Hagoort: In de basis, als wij het hebben over exploitatie, als wij het hebben over het financieel perspectief, dan zoeken we altijd naar overzicht van baten en lasten. Ook wel opbrengsten en kosten genoemd. En dan in een bepaalde periode, over het algemeen in een jaar. Voor de gemeente Dordrecht moeten we even terug naar de basis. Op de beleidsprogramma's vinden wij een financieel perspectief. En ik bedoel met terug naar de basis eigenlijk naar dit plaatje. Dit is de begroting 2024, die u in november '23 vaststelde. En die eindigde met het saldo helemaal onderaan in het zwart, 678 voor de jaarschijf 2024. Dan kwamen er wat andere jaren na, waarin u de grote gaten ook al ziet ontstaan. Maar waar kwam dat vandaan die 678? Als u dat getal onthoudt, 678, dan ziet u de beleidsprogramma's. En nu wordt hij best wel groot in omvang, de tabel. En tegelijkertijd moeten uw ogen ook trekken naar de 678 helemaal onderaan. Want dat is een saldo voortkomend uit alle beleidsprogramma's. Als ik alleen begroting 2024 bekijk en voor ieder programma het saldo bepaal, bestuurlijk en ondersteunend in '24 een saldo van min 19 miljoen. En dat rijtje saldo's bij elkaar opgeteld, inclusief ook nog eens de mutaties die binnen de reserves plaatsvinden, leidde dan tot die 678. Even een pagina terug. 678 min 2958, dat is precies dezelfde die u hier waarneemt. En waarom maak ik dit bruggetje vanuit de beleidsprogramma's, omdat die hele Perspectiefnota ook is opgebouwd in beleidsprogramma's? Dat is voor het eerst. Dat is de innovatie. En de hoofdtabel op pagina 4, waar u zojuist al eventjes denk ik naar gekeken heeft, die start ook met die 680. Ik moet even precies zijn, want wij werken met afgeronde getallen. We ronden af op tienduizenden. En dan komen we op 680. En dan heb ik de evenknie met de 678. En de andere getallen kloppen ook. Het zou niet best zijn als dat startsaldo natuurlijk niet precies hetzelfde zou zijn als nu in de Perspectiefnota.

De voorzitter: De heer Roggekamp.

De heer Roggekamp: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, wij constateren net dat wij een document hebben met een andere tabel. Misschien kunnen wij zorgen dat in ieder geval dit juiste document ook met ons gedeeld wordt.

De voorzitter: Mijnheer Hagoort, u heeft een aangepaste versie misschien al.

De heer Hagoort: Ik geloof u op uw woord. Dat zou alleen niet mogen.

De voorzitter: Dan is wel de vraag wie het juiste document heeft.

Mevrouw Boom-Vos: Voorzitter.

De heer Hagoort: Dat gaan we zo dadelijk checken.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

De heer Hagoort: Daar kan ik nu niks aan veranderen.

Mevrouw Boom-Vos: Ik denk dat wij een oude versie in het systeem hebben staan, want hier staat een pdf van 13 maart.

De voorzitter: Dat is behoorlijk oud. Ik denk dat mijnheer Hagoort iets recentere cijfers heeft.

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Voorzitter, mag ik daar wat aanvullen?

De voorzitter: Mevrouw Nieuwland, u weet misschien van de hoed en de rand.

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Ik was zelf namelijk ook een beetje in verwarring, maar misschien is dit de oplossing. De stukken staan niet in het RIS onder agendapunt 2 en 3, maar het is de mail die we hebben gekregen over de Perspectiefnota. En als je daar doorklikt, dan kom je wel exact op dit document met de juiste...

De heer Roggekamp: Voorzitter.

De voorzitter: Dat zou eigenlijk ook niet mogen, maar in ieder geval weten we nu wel hoe het komt. Mijnheer Roggekamp.

De heer Roggekamp: Voorzitter, dan zou ik toch willen vragen dat ook het document wel bij dit overleg alsnog toegevoegd gaat worden.

De voorzitter: Het wordt nu hersteld door mijn buurvrouw. Het is in ieder geval helder. Ik denk, als we het groezemoes staken, dan kan mijnheer Hagoort weer verder met zijn presentatie, want de klok heeft de gewoonte om dat ook te doen, verder te gaan. Mijnheer Hagoort.

De heer Hagoort: Dank u wel, voorzitter. De hoofdtabel laat ook direct het antwoord op die eerste vraag van zojuist zien, het verschil tussen de min 2960 voor de jaarschijf 2025 en de plus 4870 is feitelijk de verbetering van de startpositie. Dat komt maar door 1 ding, dat er tussentijds een aantal raadsbesluiten is genomen die de stand vanuit de begroting 2024 hebben doen muteren naar een nieuwe startpositie. Alleen wat heb je daaraan, aan die nieuwe startpositie, wetende dat daar een grote bulk aan ontwikkelingen volgt onder de kopjes 1 tot en met 7? Dit is het hart van de Perspectiefnota. Deze tabel heeft u in iets afgeslankte vorm ook al in de RIB in maart

gezien. En dat heb ik eronder geprojecteerd, wilde ik zeggen, maar erboven geprojecteerd. Dit is de stand uit de raadsinformatiebrief van maart, die u heeft gekregen. En dit is de stand vanuit de nieuwe Perspectiefnota. En daarin ziet u dat onderdeel 1, de onderbesteding van budgetten, met een miljoen is opgehoogd. Dat is ook uitgelegd in de Perspectiefnota waarom. De niet geraamde investeringen, kopje 2, zijn alleen in de laatste jaarschijven iets opgehoogd. Groei van de stad, zowel aan de inkomsten- als uitgavenkant, is identiek gebleven. Ontwikkelingen, het zal u niet verbazen, die zijn flink opgehoogd.

De eerste inschatting destijds is op min 5 miljoen gezet. Alleen de realiteit is dat die ontwikkelingen met name door indexaties, volumeontwikkelingen aan de verbonden partijen kant naar bedragen die richting de 14, ruim 14 miljoen gaan, die eerdere stand fors hebben opgehoogd. Daarnaast in beeld gebracht dat in ieder geval onder kopje 5 de ombuiging en zoekrichting 1 uit de RIB...

Mevrouw Boom-Vos: Voorzitter, mag ik heel even een verduidelijkingsvraag...

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: U heeft het over de ontwikkelingen, terecht. Ik heb hem niet helemaal goed kunnen lezen. Maar zijn het autonome ontwikkelingen of zijn dat ontwikkelingen waar we nog een besluit over moeten nemen?

De voorzitter: De heer Hagoort.

De heer Hagoort: Het zijn sowieso een aantal beslissingen waar u via het raadsvoorstel een besluit op neemt, met het vaststellen van de Perspectiefnota. Maar daar kom ik zo dadelijk in het raadsvoorstel ook op, welke beslissingen dat zijn. En uw andere vraag. Ik was hem even kwijt. U stelde een tweede vraag.

Mevrouw Boom-Vos: Zijn het autonome ontwikkelingen of zijn het ontwikkelingen waar we nog een besluit op nemen. Daar heeft u antwoord op gegeven.

De voorzitter: Autonome ontwikkelingen. Mevrouw Boom, we hebben nog geen besluit.

Mevrouw Boom-Vos: Volgens mij stel ik de vraag dan niet goed. Ik versta onder autonome ontwikkeling een ontwikkeling waar wij geen besluit over kunnen nemen. En een andere ontwikkeling waar wij als raad of als college een besluit over kunnen nemen, kunnen veranderen of dat we dingen wel of niet doen, dat noem ik dan niet autonoom.

De voorzitter: En waar gaat het nu om? Waar gaat het bij deze ontwikkeling om? Kunnen wij daar invloed op uitoefenen, ja of nee?

De heer Hagoort: Dan begrijp ik de vraag beter nu. In de kern zijn deze ontwikkelingen grotendeels autonoom, niet beïnvloedbaar. En ik zeg in de kern. En op het moment dat u de ontwikkelingen goed bestudeert, leest, zult u op enkele onderdelen echt wel zien dat daar afweegbaarheid in zit. Dan heb ik de nieuwe geactualiseerde stand helemaal onderaan. Ik moet nog eventjes noemen, nummertje 6 is er tussentijds in gekomen. Daar zag u het antwoord op een andere openingsvraag, de min 5,1. En daarnaast het

schrappen van de opschalingskorting levert structureel 5,1 op de Dordtse begroting op. En er is een kopje 7, toegevoegde ombuigingen, waar collega Eric-Jan van Genderen dadelijk ook nog iets over zal zeggen. We blijven een beetje in de tabellen, want uiteindelijk, even terug, dit is maar een deel van de tabel, uiteindelijk wordt die hele Perspectiefnota... Is het voorstel vanuit het college om die sluitend te maken. Het jaar 2025 trouwens weggefallen, maar de tweede kolom met getallen is de jaarschijf 2025.

Daar ziet licht een streepje onderaan. En daarmee is in ieder geval de jaarschijf '25 sluitend gemaakt. Dat moet straks sowieso in de begroting 2025, maar ook de Perspectiefnota heeft dat sluitende karakter.

De voorzitter: Er is een vraag van mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. U moet aangeven of geeft u aan als dit misschien te technisch is en bij de vragen horen. Maar wij hadden een vraag over groei van de stad. Want we lezen namelijk dat de aanname wordt gemaakt dat er per extra woning één nieuwe Dordtenaar komt wonen. We vroegen ons gewoon af waar die aanname op is gebaseerd. Maar misschien is dat te technisch. Is dat niet voor nu.

De voorzitter: Kunt u er een kort antwoord op geven of laten we op...

De heer Hagoort: Ik heb het juiste antwoord niet paraat. Of misschien één van de collega's in de zaal die dat weet en anders moeten we eventjes noteren.

De voorzitter: Hij wordt genoteerd. En om des tijd wille gaan we gewoon verder. U krijgt antwoord, maar niet nu.

De heer Hagoort: De kopjes 8, 9 en 10, daar zit een bepaalde techniek achter. Dat is ook techniek die u goed toegelicht krijgt in de Perspectiefnota. Sportboulevard te kort. Wordt gedekt uit het onverdeeld resultaat 2023. Daar zit inderdaad de relatie met het resultaat uit de jaarstukken 2023. Zit bij kopje 9 een dekking om ook hiermee de jaarschijf 2025 sluitend te krijgen. Wat wordt hier gedaan? Het overschot voor 2024 wordt gebruikt om diverse incidentele posten uit 2025 te dekken, voor een bedrag van 1,9 miljoen. En uiteindelijk met 5,1 miljoen vanuit de dekking reserve ontheemden, via het feit dat de algemene reserve van de stad opgehoogd is uit het jaarrekeningresultaat. Er wordt 5,1 miljoen onttrokken. Dat is het voorstel van het college, om daarmee de jaarschijf '25 sluitend te krijgen. Dat is de hoofdtabel. En als dat geen vragen oproept, dan stap ik over naar een volgende tabel in de Perspectiefnota. Dat is een voorbeeld van een programma Gezond, Sociaal, Zorgzaam Dordrecht. Hoe vanuit die grote hoofdtabel de vertakking is gemaakt naar ontwikkelingen, met effect op het financieel perspectief. Indexaties. Er is een kopje administratief neutrale ontwikkelingen. En de ombuigingen. Dit zijn feitelijk alle posten die binnen het programma effect hebben op het saldo binnen het begrotingsprogramma. De optelling van in dit geval 1, 2, 3, 4, 5, als ik dat op alle beleidsprogramma's zou consolideren, kom ik uit op de ontwikkelingen die onder kopje 4 staan. Het is voor de rest een toedeling naar de programma's vanuit met name kop 4. En uiteindelijk worden ook 5 en 7 op de begrotingsprogramma's toegelicht. Verder onder 7 het totaal aan administratief neutrale ontwikkelingen. Het zal wellicht enige herkenbaarheid hebben. Wij deden dat voorheen via de verzamelwijziging. We hebben nu deze zogenaamd administratief neutrale ontwikkelingen, die geen effect hebben op

het totaal financieel perspectief van de stad, maar wel binnen een begrotingsprogramma... Tot schuiven binnen programma's kunnen leiden, hebben wij apart opgenomen, inzichtelijk gemaakt. En die staan in de bijlage bij de PPN, ook wederom per programma afzonderlijk toegelicht. Zogenaamde budgetneutrale wijzigingen. Op de begrotingsprogramma's zijn ook de investeringen zichtbaar gemaakt. Dit is het voorbeeld van het programma 3, Groen, Duurzaam en Ruimtelijk, waaronder de nummers 8 tot met 12, 1, 2, 3, 4, 5 verschillende investeringen. Waarboven natuurlijk de aanvraag voor krediet komt te liggen. Dat is dadelijk een afzonderlijk beslispoint. In het raadsvoorstel komen deze ook terug. Belangrijk dat u goed ziet waar u inderdaad de votatie op wilt verlenen. Dit is in ieder geval het voorstel. In de tabel ziet u bedragen keer 1.000. Het zijn allemaal kapitaallasten. Het zijn niet de hoogten van de kredieten zelf. Die hebben we ook opgenomen, alleen dan tekstueel. Onder de kopjes, moet u even zoeken, staat dat toegelicht welke bedragen dat zijn. Hier staan alleen de kapitaallasten. Die raken het exploitatie beeld.

Mevrouw Boom-Vos: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Tijdens een eerdere sessie, ik weet echt niet meer of dat een Auditcommissie is of een beeldvormende sessie is geweest, toen hebben we... Volgens mij was het beeldvormend. Hebben we ook gesproken over de onderwijshuisvesting of de investeringen die daarvoor nodig zijn. En toen begreep ik dat voor '27 en '28 alvast een eerste afschrijving begroot zou zijn. Die zie ik hier niet terug. Waarschijnlijk zal ik die ergens anders moeten zien.

De voorzitter: Mijnheer Hagoort.

De heer Hagoort: Die staan ook op een ander programma. Die heb ik inderdaad hier niet geprojecteerd, maar die latere jaren inderdaad zijn al wel in het beeld gebracht. Jazeker. Dan eventjes over de ombuigingen. U heeft ze zowel in de hoofdtabel geconsolideerd zien staan, opgeteld 5 en 7. En ik wilde eigenlijk collega Erik-Jan van Genderen het woord geven om iets meer te vertellen over het ombuigproces.

De voorzitter: Mijnheer Van Genderen, aan u het woord.

De heer Van Genderen: Dank u wel, voorzitter. Wij hebben in een ander verband elkaar ook al een keer ontmoet, rondom de raadsinformatiebrief die in maart is gepresenteerd. Daar hebben we vooral heel erg gefocust op het proces naar de Perspectiefnota 2026. We praten nu over de Perspectiefnota 2025. In die Perspectiefnota 2025 wordt al een aantal ombuigingen meegenomen. Toen geconstateerd werd dat het perspectief verslechterde, is nog een aantal extra ombuigingen toegevoegd, die u terugziet in de Perspectiefnota 2025. Wat ik hier nog wil onderstrepen, we zijn nu echt ook al volle bak aan de gang met de Perspectiefnota 2026, de voorbereidingen daarop, omdat, dat hebt u zojuist ook gezien in de tabellen die collega Hagoort liet zien, het perspectief vanaf '26 gewoon echt slecht is. We willen ook voor de Perspectiefnota '26 een pakket aan ombuigingen hier op tafel hebben waar heel veel draagvlak onder ligt. We hebben in maart al tegen u aangehouden dat we daarvoor een participatieproces aan het

voorbereiden zijn. Wij hebben ook toegezegd dat u rond deze tijd daar informatie verder over gaat krijgen.

Er wordt nu gekoerst, dat ziet u ook op de slide staan, 18 juni wordt in het college een raadsinformatiebrief vastgesteld waarin de participatieaanpak zit en ook de bouwstenen van objectieve informatie, die zijn toegezegd in de RIB, die toen voorlag, zijn aangehaakt. Participatieproces hebben we vandaag ook nog over gesproken in het college, maar dat gaat bestaan uit twee fasen. Een fase die direct na het reces gaat starten, daar zijn we nu de voorbereidingen voor aan treffen, die veel meer gaat op een wat abstracter niveau. Hoe bepalen we richting? Hoe willen we dat die stad eruitziet? Nog niet direct de diepte in naar concrete maatregelen, maar op een hoger abstractieniveau kijken, als je dan aan knoppen gaat draaien, waar moet je dat dan doen? Hoe kijken we met elkaar naar die stad? Gaan we ook verschillende groepen voor uitnodigen. Wordt helemaal uitgewerkt. En ook dat ziet u straks in de raadsinformatiebrief terug. Tweede fase zal, nadat er een stuk besluitvorming heeft plaatsgevonden aan het einde van dit jaar, dan plaatsvinden begin volgend jaar. Die gaat echt over concrete maatregelen. Zo gaat dat per participatieproces er op hoofdlijnen uitzien. Betrokkenheid uit een brede vertegenwoordiging uit de stad, richting bepalen en concrete maatregelen. Twee fasen. Participatieplan gaat u aantreffen in de derde week van juni bij een raadsinformatiebrief. En inmiddels zijn we ambtelijk ook gewoon de mogelijke maatregelen verder aan het inventariseren. Daar wilde ik het bij laten, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel voor deze toelichting. Mijnheer Hagoort, u gaat nog wat vertellen?

De heer Hagoort: Ja. Deze kan ik denk ik overslaan. Dit is de tabel die u in ieder geval bij de raadsinformatiebrief ook gezien heeft en geconsolideerd, de toegevoegde ombuigingen. En staan allemaal los ook op de programma's opgenomen. Daar vindt u deze 1, 2, 3, 4, 5, 6 toegevoegde ombuigingen. En in de onderste regel, dat was de laatste startvraag van dit uurtje, de logiesheffing verhogen, direct vanaf 2025 aan de inkomstenkant en extra inkomsten genereert. Ik heb collega Van Genderen weleens geplaagd met het feit dat de term ombuigingen door onze toezichthouder eigenlijk niet als juiste raakterm wordt bestempeld. Een ombuiging, zo heb ik het me laten vertellen, als je van A naar B gaat en je buigt om via een omweg, je komt nog steeds bij B aan. Financieel gezien, zegt de toezichthouder, heeft een ombuiging geen effect op het financieel perspectief. Dan moet je dat anders noemen. Ik ben eens gaan zoeken naar links, rechts, boven, onder ons. En daar hebben ze toch wel wat krachtige termen. De Fransen, leest u het zelf. In Duitsland is dat altijd wat duidelijker. En vooral die tweede term sparen, de term besparen is eigenlijk een wat zuiverder term dan ombuigen. Want ik pleit niet voor afwijken van de term ombuigen, maar bij deze. De Engelsen, zult u ook niet verbazen dat dit hun terminologie is. Bij een Italiaan is het allemaal wat zangeriger. En onze zuiderbuur is eigenlijk wel de mooiste met een glimlach. Die noemen dit dan budgettair inkrimpen. We gaan naar het raadsvoorstel. In het raadsvoorstel liggen er 6 besluiten voor. Het college stelt 6 zaken voor. Allereerst om de baten en lasten voor '24 en de volgende jaren te wijzigen overeenkomstig de Perspectiefnota '25, conform eN3tal begrotingswijzigingen. Klinkt een beetje als een hoog over besluit, maar hiermee stelt u

de onderliggende begrotingswijzigingen vast, die allemaal voortkomen uit de diverse tabellen. De tweede, klein haakje naar ook het resultaat uit de jaarstukken.

Uit de jaarstukken komt in eerste instantie een afstort van het onverdeeld resultaat naar de algemene reserve. Dat bedrag hangt nog een beetje. Is een fors bedrag heeft u gezien. Tegelijkertijd stelt het college voor om een aantal zaken wederom uit die algemene reserve te halen. 840.000 voor de eindafrekening van de Sportboulevard. 5,1 miljoen voor de dekking van de eenmalige uitname van het Gemeentefonds. En een bedrag terug te storten van 11,9 miljoen naar de reserve ontheemden.

Mevrouw Boom-Vos: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Heeft u ergens misschien een plek waarin dit terug kunnen vinden? Als ik bedenken, net hebben we het over de jaarrekening gehad, dat was ongeveer 29 miljoen min nog een paar miljoen. En de rest ging voor het financiële ravijn. En daar blijft er denk ik 26 miljoen over, even grofweg. U weet dat beter. Daarvan gaan we nu 11,9 miljoen storten in de reserve ontheemden?

De voorzitter: Is die conclusie juist, mijnheer Hagoort?

De heer Hagoort: Dat is het collegevoorstel. En dat klopt, ja.

Mevrouw Boom-Vos: Waar kan ik de onderbouwing vinden voor dit bedrag, waarom we 12 miljoen pakken en niet 15 of 5?

De voorzitter: Staat die erin of moet je dat navragen?

De heer Hagoort: Ik wil de vraag graag meenemen, als u het goed vindt?

De voorzitter: Ja, parkeren.

De heer Hagoort: Onder kopje 3, uiteengezet welke onttrekkingen reserves, toevoegingen reserves ook voor de voorzieningen er in deze Perspectiefnota worden voorgelegd. Excuses, deze sloeg nog op de vorige, maar dit kopje 3, ook daar is een aparte bijlage voor toegevoegd. In die bijlage ziet u per jaarschijf 2024, '25, '26, '27, '28... Hier heb ik maar een kort fragment per reservenummer wat er aan u wordt voorgelegd. De bovenste tabel, die ik even herhaalde in het beeld, was met name om te laten zien dat uw besluit onder kopje 1 feitelijk het vaststellen is van de onderste regel van het financieel perspectief. En die onderste regel komt alleen maar tot stand via alle ontwikkelingen, alle mutaties die daarboven ingeschoten zijn. Dan worden de kredieten die beschikbaar gesteld worden ook stapsgewijs toegelicht. Waar vindt u al deze kredieten A tot en met L? Die staan binnen de programma's genoemd. Dat zijn de investeringen hier op het voorbeeld, Groen, Duurzaam en Ruimtelijk. Dat zijn er 1, 2, 3, 4, 5. Die vindt u ook bovenaan A, B, C, D, E. Alleen met 1 verschil, in begrotingsprogramma's staan de kapitaallasten. In het raadsvoorstel staat ook direct het bedrag dat aan krediet beschikbaar gesteld dient te worden als voorstel. Kopje 5, hebben wij ook kredieten die slaan op de jaarschijf 2024 die ook verhoogd worden.

Die komen voort uit een andere tabel in de Perspectiefnota, onder de afwijking op de investeringskredieten. Ook daar tekst en uitleg, waarom die verhoging wordt aangevraagd. En dit zijn verhogingen zonder effect op het financieel perspectief. Daar is dekking aangedragen, dekking voor handen. Helemaal aan het eind, eigenlijk meer de formaliteit aan het eind om de complete Perspectiefnota '25 vast te stellen voor wat betreft de overige onderdelen. En dan ziet u dat als ik het raadsvoorstel van vorig jaar erbij zou pakken, dan eigenlijk de beslispunten 1 en 6 waren toen alleen maar in beeld. We hebben met 2, 3, 4 en 5 in ieder geval de beslispunten uiteengerafeld en nu veel duidelijker laten maken waar u over besluit. Dit zijn namelijk de technische, die heb ik achter de hand gehouden, omdat ik dacht van, wellicht roept het vragen op. Het beslag van de indexaties is enorm. Dit zijn de geconsolideerde tabellen, de optellingen van de indexaties uit de verschillende begrotingsprogramma's. Het oog valt denk ik snel op onderdeel 4 aan de uitgavenkant, met een oploop 10,5 miljoen aan indexaties ten behoeve van verbonden partijen. Achter de hand heb ik ook gehouden even het beeld van de weerstandratio, altijd een belangrijke indicator voor de raad in de jaarstukken, op 1,1 in de Perspectiefnota. Met alle voorgestelde onttrekkingen uit de algemene reserve houden we uiteraard die ondergrens van 1,0 goed in de gaten. En met wat er nu voorgesteld wordt door het college blijft die ratio boven de 1. Daar zit wel een berekening achter. Die berekening heb ik hier rechts aan de zijkant opgenomen, want daar staan alle getallen, alle onttrekkingen die al hard of in de administratie staan vanuit eerdere Kadernota, vanuit Kadernota 2024. Maar u ziet daar bijvoorbeeld ook staan de toevoeging van een onverdeelde rekeningresultaat. En een aantal voorgestelde onttrekkingen, min 11,9, min 5,1, min 0,84 op Sportboulevard. Die bepalen wel de hoogte van de algemene reserve, wat er resteert na vaststelling van de Perspectiefnota. Dit heb ik geknipt en geplakt vanuit hetgeen dat u te wachten staat. Best wel voor mij een bekend traject. Komende tijd, technische vragenronde zit ertussen. En eentje loopt al. Die eindigt op 10 juni in de avond. Daarna kleine week om die beantwoording te doen. Er komt een tweede ronde technische vragen van 12 juni tot 24 juni in de avond. En ook daar relatief kort tijd, klein weekje om maandag 1 juli uiterlijk 4 uur die technische vragen terug te sturen via de griffie uw kant uit. En dan werken we toe naar 9 juli uiteindelijk, samen met de jaarstukken, als het goed is, om de Perspectiefnota vast te stellen. Ik had het plan om vooral het een en ander te laten zien, wat dwarsverbanden, u de gelegenheid te geven tot het stellen van technische vragen, meenemen in de opbouw van dit relatief nieuwe product, in ieder geval nieuw in zijn vorm, en duidelijkheid te geven over de beslispunten. En daar wilde ik hem mee afronden, tenzij u uiteraard nog vragen heeft.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Ik had ook nog een vraag over de afwegingen of over die ombuigingen die dan voor aankomend jaar gepland staan. En ik vroeg me af, daar staat ook bij aanpak fraude in het zorgdomein. En juist bij die tweede zoekrichting wordt er gekeken naar de maatschappelijke effecten. Ik vroeg me af, waarom staat die juist hierin en volgt hij niet nog, om ook een afweging te maken hoe de andere partijen daar tegenaan kijken?

De voorzitter: Is denk ik een redelijk politieke vraag, mijnheer Hagoort.

De heer Hagoort: Voorzitter, dank u. Dat was ook onze conclusie.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel, u moet nog even geduld hebben tot, pak hem beet, de algemene beschouwingen.

Mevrouw Schnabel: Excuus.

De voorzitter: Mijnheer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel. Wat ik ook in deze discussie wil ingooien, is dat natuurlijk we landelijk bezig zijn met een nieuw kabinet en ook de voornemens van het nieuwe kabinet. En ook straks zullen zij plannen maken voor de komende jaren. Ook een financieel perspectief en de effecten daarvan op lokale overheden. Wanneer verwacht u daar enigszins inzage in te krijgen? We kunnen geen toekomst voorspellen. Maar op het moment dat dat nadelige effecten heeft, buiten het Gemeentefonds om, hoe worden wij geïnformeerd?

De voorzitter: Kunt u daar antwoord op geven? Een beetje in de toekomst kijken.

De heer Hagoort: Ja, kort. Toekomst van wat ik zie. Mijn circulaire doorrekening wordt momenteel voorbereid. Daar weet ik serieus nog niets van hoe dat uitpakt voor de gemeente Dordrecht. Aanvullend krijg je eigenlijk gewoon het ritme van de diverse circulaires, waar kabinetsbeleid uiteindelijk via de accresystematiek tot uiting komt. En dat is eigenlijk, alle gemeentes volgen dat ritme en pikken daaruit op wat nieuw beleid gaat betekenen voor gemeenten.

De voorzitter: Mijnheer Gündogdu, zullen we ook deze vraag verder anders schriftelijk laten beantwoorden? Ja? Hij is genoteerd. Mevrouw Boom, ik zag u ook nog.

Mevrouw Boom-Vos: Dank u wel. Dank u wel voor de toelichting. Fijn nog een keer bevestiging, we doen nu de Perspectiefnota 2025 besluiten. Daarna gaan we het traject richting 2026 inzetten. Daar zal met de Perspectiefnota 2026 besluiten genomen worden. Als ik de stukken nu lees, dan zie ik een uitdaging voor '26. '25 krijgen we mooi rond. Dat geeft rust. Dan hebben we voor '26 23 miljoen uitdaging te gaan. Ik dacht, maar dat kan mijn interpretatie zijn, dat is mooi, ons jaarrekeningresultaat geeft de ruimte voor 2026 om besluiten te maken. Want hoe groot is het risico dat als wij ombuigingen 2026 gaan starten dat die gewoon nog niet in te boeken zijn voor 2026?

De voorzitter: Mijnheer Hagoort, kunt u daar iets mee?

De heer Hagoort: Ik geef hem aan collega Van Genderen.

De voorzitter: Mag ook uiteraard. Mijnheer Van Genderen.

De heer Van Genderen: Dank u wel, voorzitter. Een paar antwoorden daarop. Die wegen we inderdaad mee. De uitdaging '26, uw vraag is als ik hem goed interpreteer, het is een omvangrijke opgave. Dat is één. Maar twee, als je nu gaat voorbereiden, kun je dan eigenlijk die opgave wel realiseren in '26? Dat is een terechte vraag. Daar hebben wij ook nog niet helemaal het antwoord op. Gaan we echt ook wel bekijken. Maar de

oplossing die u erbij geeft van, kun je misschien nog met incidenteel geld iets doen, die nemen we uiteraard ook mee.

De voorzitter: Genoeg, mevrouw Boom, of heeft u nog...

Mevrouw Boom-Vos: Nog even één vervolg... Want ik zou graag dan een inzicht hebben hoe groot onze reserves zijn na de verwerking van de jaarrekening en deze Perspectiefnota? Zijn die dan leeg of vol?

De heer Hagoort: Ik geef in ieder geval mee dat wij in de opmaat naar de begroting 2025... In de begroting staat sowieso de bijlage, staat van de reserves. Maar wij voeren een ambtelijke screening op de reserves uit. Die zouden we normaal bij de Perspectiefnota doen. Alleen die is verschoven, gelet op dat het interfereert met het ombuigtraject. En wij maken daar in ieder geval inzichtelijk waar de afweegbaarheid in reserves zit. En tegelijkertijd is dat ook het momentum om te kijken, wat is die omvang van die reservepositie? En wat is daarbinnen beklemd en wat is niet beklemd, oftewel afweegbaar? Dat inzicht hebben wij wel op de rol staan.

De voorzitter: Dan denk ik dat wij naar een afronding toe kunnen. Dan ga ik u in ieder geval vragen of u voldoende informatie heeft gehad, of u hiermee uit de voeten kan, aan het werk kan richting algemene beschouwingen? Mijnheer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Ik heb nog niet de gelegenheid gehad om alle stukken tot mij te nemen, maar uiteraard gaan we technisch vragen ook stellen. Maar bent u ook bereid, misschien ook voor andere collega's die vandaag niet aanwezig zijn, om een tweede, vergelijkbare sessie te organiseren?

De voorzitter: Ik ga niet over hun agenda hoor, maar ik zou zeggen, je moet hier zijn. Dit was duidelijk bekend. Maar als zij zeggen, in mijn vrije tijd wil ik het best doen, ga ik het niet verbieden. Maar als je het op mij vroeg, wist ik het antwoord. Mijnheer Hagoort.

De heer Hagoort: Daar kan ik op aangeven, als dat verzoek er is, we nemen de verzoeken in ieder geval in ontvangst.

De voorzitter: Mijnheer Gündogdu, daar kunt u het even mee doen, denk ik. Mooi antwoord. Dan, als u nog heel even geduld hebt, ga ik afronden. Met de conclusie, u weet de eerste technische vragenronde is gestart en die eindigt de tiende, dan moeten de vragen binnen zijn. En die worden dan binnen een week beantwoord, zodat voor de algemene beschouwingen u de antwoorden heeft. Dan komt er daarna, op 2 juli, nog een oordeelsvormende Dordtse Dinsdag. En dan houden we rekening met de uiteindelijke finale besluitvorming op die mooie, prachtige laatste raad van het jaar op 9 juli.

Volgende week spreekt de Auditcommissie nog over de Perspectiefnota, om er een advies over te vormen. En er is mij zojuist ook ingefluisterd dat BDO, de accountant, bij die Auditcommissie komt met een reflectie op de Perspectiefnota. Zij laten dan ook hun licht erover schijnen. En dat was volgens mij zo ongeveer wat ik mee wilde delen. Dan rest mij nog om u te danken voor uw inbreng.

De heer Katif: Voorzitter.

De voorzitter: U mag zo, mijnheer Katif.

De heer Katif: Sorry.

De voorzitter: Ik maak de zin even af en dan mag u. De heren te danken voor de presentatie en alles wat daarmee te maken had. Beantwoording van de vragen. En mijnheer Katif mag dan nog een nabrandertje geven.

De heer Katif: Voorzitter, ik dacht dat u ging afronden en klaar was, maar ik wilde even de ambtelijke organisatie bedanken voor de heldere uitleg van de Perspectiefnota. Mijnheer Hagoort deed mij denken aan de collegebanken waar ik een aantal jaren gezeten heb. Dank u wel.

De voorzitter: Heeft u daar gezeten?

De heer Hagoort: Dank u wel, mijnheer Katif.

De voorzitter: Heel aardig van u, mijnheer Katif.

4. Vragenhalfuur

Voorzitter: De heer Schalken-den Hartog

Raadsgriffier: Mevrouw Wepster

Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Mevr. Kamphuis (SP)

Dhr. Katif (Beter Voor Dordt)

Dhr. Kleinpaste (Gewoon Dordt)

Mevr. Kruger (GroenLinks)

Dhr. Van der Net (VVD)

Mevr. Stolk (VSP)

Dhr. Stolk (VSP)

Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

Portefeuillehouders: wethouder M. Burggraaf, wethouder C. van Benschop, wethouder R. van der Linden, wethouder T. de Jonge, wethouder M. Merx.

De voorzitter: Beste mensen, het is zeven uur. Welkom bij het vragenhalfuurtje van dinsdag 4 juni. We hebben zes vragen. En we willen alle vragen aan bod laten komen. Graag kort, krachtig een toelichting op de vraag en dan ook een kort krachtig antwoord vanuit het college, zodat we alle vragen netjes kunnen behandelen. De eerste vraag is een vraag met betrekking tot leefbaarheid en overlast. Er zijn daar vragen over vanuit de VVD en Beter voor Dordt. Ik geef als eerste het woord aan de VVD en daarna het woord aan Beter voor Dordt. En vervolgens kan de portefeuillehouder in één keer antwoorden, hopelijk. Van de VVD, de heer Van der Net, gaat uw gang.

De heer Van der Net: Dank u wel, voorzitter. Kort en bondig. Wij hebben wat mensen al gesproken ook. En de leefbaarheid op het Beverwijcksplein is op dit moment wel een probleem. En daarnaast hebben we ook nog een keer vernomen dat bij het Wantijbad, bij de parkeerplaats daar, dat daar ook dingen plaatsvinden die het daglicht niet kan velen. En wij hebben daar de volgende vragen over. Ik neem aan dat het college bekend is met de problemen op het Beverwijcksplein en bij de parkeerplaats. De vraag is, wat voor maatregelen neemt de gemeente nu? Ook omdat de woordvoerder van de gemeente heeft gezegd dat er nog niet wordt nagedacht over aanvullende maatregelen. En bent u voornemens om aan de wens van de bewoners tegemoet te komen en cameratoezicht te gaan uitoefenen op genoemde plekken? En zo nee, wat voor andere maatregelen bent u plan om te gaan nemen? Dat was hem, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Katif van Beter voor Dordt.

De heer Katif: Voorzitter, ik zal maar gelijk even beginnen met de vragen, dan bespaar ik u ook de tijd. We hebben een aantal vragen aan het college ten aanzien van het Beverwijcksplein en met name de veiligheid daar rondom het plein. Uiteraard, is het college op de hoogte van de ernstige overlast en onveiligheid op het Beverwijcksplein, die door buurtbewoners wordt ervaren? Zo ja, is het college het met Beter voor Dordt eens dat er meer moet gebeuren om deze overlast aan te pakken? Vindt het college de huidige maatregelen wijkverboden, fouilleren effectief? Zo ja, welke resultaten zijn er bereikt? Zo nee, welke aanvullende effectieve maatregelen worden overwogen? Is het college bereid om een aantal preventieve acties te overwegen? Zo ja, aan welke acties denkt het college op korte termijn? Graag een toezegging. Welke langetermijnoplossingen ziet het college om de leefbaarheid van het Beverwijcksplein en de omliggende straten te waarborgen en de overlast blijvend terug te dringen. Graag ook een toezegging. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dit was een toelichting op de vragen. En het is een vraag richting wethouder Merx. Gaat uw gang.

De heer Merx: Dank u wel, voorzitter. Goede vragen. Punten die wij ook wel zien en herkennen en erkennen. Laat ik beginnen met het Wantijbad. Daarover één van de vragen was, het college denkt niet na over maatregelen. Ik weet niet waar u het vandaan heeft. Uit de krant? Onze reactie aan de krant was, beste journalist, ik kan je op dit moment geen reactie geven op de brief. Het is een brief aan de gemeenteraad. En de komende dinsdag besluit de Agendacommissie hoe deze beantwoord gaat worden. De kans is wel groot dat dit via het college zal zijn.

Maar dan is de juiste volgorde wel om eerst te reageren naar de inwoners die we de brief hebben gestuurd en niet via de krant. Dat was het antwoord aan de krant. En dat vinden wij ook belangrijk, omdat deze mensen een brief sturen en we graag de reactie die ik nu gaan geven eerst aan hen hadden willen geven. En de reactie is, we hebben in de afgelopen twee jaar welgeteld twee meldingen gehad via Fixi. En we hebben daar heel de buurt bekeken, wat zijn er voor meldingen? Het blijft bij twee meldingen jeugdoverlast, ook wel gerelateerd aan afval. Op 26 april heeft onze wijkmanager een uitnodiging gehad om op gesprek te komen bij het buurtcomité of buurtvereniging, omdat ze een aantal onderwerpen met haar wilden bespreken. Op die dag kon onze wijkmanager niet. Maar die heeft op 30 april gereageerd via de mail. Fijn, ik wil graag

met u in gesprek. Kunt u precies aangeven welke onderwerpen u wil bespreken, want dan kan ik de informatie ophalen uit de organisatie. En dan kan ik dat met u bespreken op een datum die we samen vaststellen. Daar is nog geen reactie op gekomen. Vervolgens is dan wel een brief of een artikel in de krant geschreven en een brief aan de gemeenteraad. En dat is waar we nu staan. Wij staan nog steeds uiteraard, zoals we voor iedereen openstaan om een gesprek aan te gaan. Wij hebben de surveillance wat opgeschroefd daar in die omgeving, om te kijken wat er daar precies aan de hand is. We zullen ook mensen die daar staan aanspreken. Nou is het niet verboden om ergens te staan, maar wel vervelend als je daar rotzooi achterlaat. We zullen tegen die mensen ook zeggen, dat zijn jullie zeker niet geweest, maar die anderen die hier voor jullie waren die dit achtergelaten hebben. Maar let erop, als dit niet verbetert, dan zouden er weleens maatregelen kunnen volgen, waardoor dit een plek wordt waar je straks niet meer met elkaar leuk kan chillen of zo. Dat wil je volgens mij ook niet. Dat is wat we gaan doen. Het is echt niet zo dat wij niet nadenken over maatregelen. Dit is wat we weten. Dit is wat we gedaan hebben.

De heer Van der Net: Mag ik heel even aanvullen, voorzitter?

De voorzitter: Even, want we willen alle vragen aan de orde laten komen.

De heer Van der Net: Dat begrijp ik, maar de wethouder heeft het over het Wantijbad en aanvallende maatregelen. Maar mijn opmerking daarover ging wat er in de krant werd gezegd over het Beverwijksplein even.

De voorzitter: Ik hoop dat de heer Merx met betrekking tot het Beverwijksplein nog in één minuut wat kan zeggen, want dan gaan we naar de volgende vraag.

De heer Merx: Daar ga ik op in. Daar geldt hetzelfde voor. Ook daar zijn wij druk bezig. Dat zijn echt wel even ander type problemen. Ik neem even de vraag van de heer Katif mee, zijn de maatregelen zoals preventief fouilleren en wijkverboden effectief? Ja. En dat is de reden waarom ze nu op het Beverwijksplein zijn. Dit is een groep mensen die eigenlijk overal lak aan heeft. We hebben interventieteams, we hebben een kernteam die echt wel doorpakt bij overlastgevende mensen, maar die hebben vaak nog een sociaal netwerk achter zich staan die wij kunnen aanspreken om te zorgen dat die mensen zich gaan gedragen. Dat is behoorlijk effectief. Maar bij deze groep werkt dat gewoon niet, want deze hebben geen sociale achtervang. Kunnen ze ook niet aanspreken. We zetten daar gewoon op in. We blijven daarop controleren.

Als het nodig is, dan zullen we ook gewoon een wijkverbod opleggen. Daar gaan we ook niet heel voorzichtig mee om. En dat varieert van 28 uur naar 2 weken naar 6 weken naar 3 maanden. Nou moet ik even mijn leesbrilletje erbij pakken. Het tegengaan van verrommeling in die omgeving. Vaker gaan we opruimen, de containers weg, leegstand van het oude GWA kantoor gaan we nog eens even goed onder de aandacht nemen. En we gaan eens kijken of de Suswachten daar ook een mooie rol kunnen spelen. En omdat het uiteindelijk gaat om personen die we dan misschien wel weer daar weg krijgen, en dat is een inzet erop, maar die duiken dan weer ergens anders op. Het zijn mensen die zo nu en dan ook op Rijkskosten langdurig wat langer verblijven in een hok, waar de sleutel aan de andere kant zit. Maar als ze weer vrij worden gelaten, dan komen ze ook weer vrolijk terug naar Dordrecht. Het is een hardnekkige groep. Het is niet van vandaag

op morgen oplossen. Ik denk dat we daar een echt een lange adem voor moeten hebben. En in die tussentijd blijven we ze als het ware rondpompen door de stad, want dat is wel het effect van wat we tot nu toe kunnen doen. Even kijken. En dan denk ik dat ik bijna alle vragen beantwoord heb. Maar er was ook nog iets met.. Ik zag nog iets met cameratoezicht, een vraag. Dat zetten we echt wel. Er zijn verschillende plekken in de stad waar we het doen, maar dan moet het wel objectief vastgesteld zijn dat het daar ook echt nodig en effectief is. Is dat voldoende, voorzitter?

De voorzitter: Vanwege de tijd moeten we het hier ook echt bij laten, want anders kunnen de andere vragen niet aan de orde komen. Dan moet u het echt op een andere manier nog even met de wethouder opnemen, want anders kunnen de andere vragen niet aan de orde komen.

De heer Katif: Dan zullen we gewoon even schriftelijke vragen stellen, want er zijn twee antwoorden, met name de avond daar hebben de bewoners.

De voorzitter: Dat is uw goed recht.

De heer Katif: Doen we. Dank u.

De voorzitter: Ik ga naar de volgende onderwerpen. En die zijn door de VSP en GroenLinks ingebracht. Eerst het woord kort aan de VSP en daarna aan GroenLinks. En aansluitend kan de wethouder in één keer antwoorden op de vragen. Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, dank. De VSP ontvangt regelmatig klachten over de zorg in PZC Dubbelmonde. En dat is niet de eerste keer dat wij dit nu aan de kaak stellen. Helaas blijkt dat, ondanks toezeggingen tot verbetering, onlangs een zeer triest incident heeft plaatsgevonden. Lees ook, AD De Dordtenaar heeft hierover een artikel geplaatst. Een vrouw van 95 slaapt een nacht in een sta-op-stoel. In dit artikel worden meerdere recente misstanden met betrekking tot de zorg vermeld. De VSP is van mening dat ouderen ook gewoon inwoners zijn van onze stad, die recht hebben op passende zorg en bescherming. De VSP heeft dan ook de volgende vragen. Hoe werkt de wethouder, college samen met PZC Dubbelmonde op het gebied van zorg, gezien de recente incidenten en de beloftes tot verbetering. Welke acties onderneemt de wethouder om fatsoenlijke zorg voor kwetsbare ouderen te waarborgen en herhaling van incidenten te voorkomen in de instelling?

Deelt de wethouder de mening dat zij moet opkomen voor de belangen van deze kwetsbare groep ouderen? Zo ja, op welke manier wordt dit opgepakt? En zo nee, waarom niet? Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Kruger, u heeft nog aanvullende vragen op dit onderwerp.

Mevrouw Kruger: Ik wil gewoon even mijn stukje doen. Mevrouw Stolk heeft al duidelijk aangegeven waarover het gaat. En naar oordeel van GroenLinks vinden wij ook dat hier echt iets in moet veranderen. We hebben hier al contact over opgenomen met onze landelijke collega's, want ook daar zouden maatregelen genomen kunnen worden. Echter menen we dat er hier lokaal iets moet gebeuren. We moeten instaan voor de veiligheid

en goede zorg voor onze inwoners, zoals mevrouw Stolk ook al aangaf. En we begrijpen dat de eerste weg voor de gedupeerden is om naar de inspectie te gaan. Echter een en ander is niet makkelijk na een vaak intensief traject. Vooral wanneer je als gedupeerden al vermoeid bent met het eerder oplossen van de hiaten in de zorg door intensieve mantelzorg. Ook al is de gemeente, zo begrijpen wij, in deze geen toezichthouder, is de wethouder het dan toch met ons eens dat wij er alles aan moeten doen om onze inwoners te beschermen tegen misstanden in de zorg? En zo ja, wat zou de wethouder kunnen betekenen in deze om de gedupeerden nu en ook in de toekomst daarin te kunnen ondersteunen?

De voorzitter: Dank u wel voor de toelichting. Ik ga naar de wethouder Van der Linden denk ik. Of nee, mevrouw Benschop.

Mevrouw Benschop: Dank u, voorzitter. Deze vragen zijn inderdaad al een keer eerder, niet in deze vorm, maar wel ongeveer gesteld ook door de VSP. En eigenlijk is de algemene strekking van de vragen of het college van mening is dat we goede zorg zouden moeten hebben voor onze kwetsbare inwoners, onder andere in dit geval de ouderen. En natuurlijk is het college dat echt van mening. Wij vinden echt dat ouderen, ook andere mensen die zorg ontvangen goede zorg moeten krijgen en dat die zorg van goede kwaliteit moet zijn. Het probleem waar we hiertegen aanlopen, of het probleem, het issue wat hier speelt, is dat dit gaat om Wlz-zorg. Dit gaat om zorg geleverd vanuit de Wet langdurige zorg. En dat betekent dat PZC in deze niet samenwerkt met de gemeente of met de sociale dienst vanuit de Wmo, maar vanuit de Wlz met het zorgkantoor samenwerkt. Dat betekent ook dat wij geen toezichthoudende rol hebben. Dat die toezichthoudende rol belegd is bij het zorgkantoor. En uiteindelijk natuurlijk bij incidenten of bij misstanden de inspectie. Dat betekent niet, want ik deel de mening dat wij kwetsbare inwoners hebben waar de zorg goed moet zijn, dat we niet proberen om in ieder geval in contact te blijven, in dit geval met PZC, naar aanleiding van signalen die we zowel vanuit de raad als vanuit de krant als vanuit inwoners krijgen. Dat heb ik dan ook gedaan. Ik heb weer bestuurlijk contact opgenomen met de bestuurder van PZC, om in ieder geval het gesprek te kunnen voeren van, wat is er aan de hand? En wat ik al de vorige keer heb uitgelegd, is dat hier sprake is van een traditioneel woonzorgcentrum, dat was het, waar het veel meer gaat over verzorging. Het Rijk heeft daarvan gezegd, dat gaan we niet meer doen. Dat financieren we niet meer. We hebben alleen nog verpleeghuisplekken.

Wat betekent dat daar mensen gehuisvest worden die zwaardere zorg nodig hebben. Dan gaat het niet meer zozeer om verzorging, maar om zorg. PZC zit nu in die transitie. Eigenlijk zou dat niet kunnen, want er mogen niet meer verpleeghuis plekken bijkomen. In dit geval hebben zij een deal kunnen sluiten met hun financier, het zorgkantoor. En zij erkennen ook wel dat daar dingen niet goed gaan. Als het dan gaat over, wat kunnen wij doen op dit niveau, dan is dit zover als de bevoegdheid strekt. De raad heeft hier ook geen bevoegdheid. Maar ik snap wel dat het over onze inwoners gaat. Ik heb ook met die bestuurder gesproken van, wat kunnen we de raad dan wel bieden? En daar is uit voortgekomen dat hij aanbiedt om namens PZC Dubbelmonde de raad een uitnodiging te doen om daar te komen kijken van, waar komen we vandaan, waar gaan we naartoe? En dan ook bestuurlijk het gesprek te kunnen voeren over al die signalen die u ontvangen heeft. Dan ben ik ertussenuit als tussenpersoon, omdat ik niet kan handhaven, ik kan

geen toezicht houden, ik heb daar verder geen zicht op, maar u kunt in ieder geval alle vragen, signalen delen met de bestuurder. Ik zal zorgen dat dat via de griffie, via PZC zelf tot een uitnodiging komt. En dan sorry, voorzitter, maar nog even een klein stukje. Er werd ook nog gevraagd, mensen die hier tegenaan lopen en die al een intensief mantelzorgtraject vaak achter de rug hebben, wat kunnen die doen? Vanuit de Wlz is er cliëntondersteuning mogelijk. Vaak wordt die wel verleend aan de zorgvrager. De vraag is even, is in een dergelijk geval wat nu in de krant stond dan dat toereikend? Maar wat wij in ieder geval kunnen doen... Wij hebben ook onafhankelijke cliëntondersteuning vanuit de Wmo. Dat hebben we belegd bij MEE Mantelzorg. Ik kan u in ieder geval toezeggen, ik ga ervan uit dat beide partijen contact hebben met de getroffen die nu het verhaal in de krant heeft gedaan, dat wij haar koppelen aan iemand die in dit proces met haar mee kan lopen.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, heel kort.

De voorzitter: Ik zou graag willen, maar we lopen nu al vijf minuten uit.

Mevrouw Stolk: Ik wil één korte... Dat mocht mijn collega ook. Eén korte vervolgvraag.

De voorzitter: Een vervolgvraag kan echt niet meer. Dat moet u echt dan even een-op-een met de wethouder doen. Anders doe ik ook geen recht aan de andere mensen die hun vraag hebben ingediend. Het spijt me echt.

Mevrouw Stolk: Waarvoor hebben we dan dit vragenhalfuurtje?

De voorzitter: Om iedereen de kans te geven...

Mevrouw Stolk: Kunnen we dat dan niet beter gewoon afschaffen?

De voorzitter: We gaan op een ander moment deze discussie voeren. Ik probeer echt mijn best te doen om...

Mevrouw Stolk: Het gaat hier over kwetsbare ouderen. Kwetsbare ouderen die niet voor zichzelf op kunnen komen.

De voorzitter: Zeker.

Mevrouw Stolk: En daarvan zegt u nu, daar mag u niet over praten.

De voorzitter: Dat zeg ik niet. U heeft uw vraag kunnen stellen. U heeft antwoord gekregen. Een vervolgvraag kan op dit moment even niet. Ik ga naar de SP, naar mevrouw Kamphuis.

Mevrouw Stolk: Dan doe ik het wel op een andere manier.

De voorzitter: En die heeft een vraag die gaat over het water in de Merwelanden.

Mevrouw Kamphuis: Dank u wel, voorzitter. De Merwelanden, toch zwemmen hier, zoals ik twee weken geleden ook zelf gezien heb, nog vaak kinderen. Zaterdag 1 juni liep ik vroeg langs de zwemplas waar de kleine kinderen zwemmen en zag daar een vreemde

waas over het water, zie foto. Daar wij ons zorgen maken over de gezondheid van de kinderen, willen wij de volgende vragen stellen. Eén, weet u wat de gloed is op het water? Zo nee, wilt u dat laten controleren? Vraag twee, wordt het water nog steeds gecontroleerd op andere ziekmakende stoffen? Zo nee, waarom niet? N3, wilt u het nog duidelijker aangeven dat daar een negatief zwemadvies is? Bijvoorbeeld borden bij elke toegang van de plas. Want als je naar de plas toegaat, dan staan er twee mooie grote borden, maar niet bij de parkeerplaats. Zo nee, waarom niet?

De voorzitter: Dank u wel. Wie vanuit college mag ik hierover het woord geven? Mevrouw De Jonge.

Mevrouw De Jonge: Dank u wel, voorzitter. Laat ik beginnen met, het college verontrust het ook als wij horen en zien dat er mensen toch zwemmen in deze plas, ondanks het negatief zwemadvies. En voordat 1 mei zwemseizoen weer begon, heb ik contact gehad met de Gedeputeerde van, wat gaat u doen dit zwemseizoen? En toen was natuurlijk ook net het heerlijke weer in het begin van de vakantie. En toen kregen wij al de signalen. Heb ik nog een keer contact opgenomen van, weet u dat dit aan de hand is? Zij zijn verantwoordelijk. En hun Omgevingsdienst helpt hen daarbij. En toen hebben we ook met elkaar afgesproken dat er borden kwamen, en die staan er ook, bij de ingang en de looppaden richting Merwelanden. Dat hebben we in ieder geval met elkaar ook afgesproken. En we hebben daar vanmiddag nog een keer expliciet naar gevraagd van, we hebben signalen doorgekregen. We krijgen nu vandaag weer signalen. Wat gaat u nu doen? Er wordt nog een keer goed gekeken naar bebording. En we hebben ook afgesproken dat op het informatiebord waar nu slechts heel summier onder in een mededeling staat van negatief zwemadvies, vanwege de PFAS, dat dat prominenter op het bord terecht gaat komen. Zodat hopelijk mensen zich er wel aan houden. We hebben ook in het begin onze boa's er wat frequenter langs laten gaan om ook het gesprek aan te gaan met degenen die aan het zwemmen zijn. En vooral de ouders, als het kleine kinderen zijn. We hopen dat daar dan het effect van is. Maar tegenhouden kan op dit moment niet. Dat is ook gelijk uw vraag van, wat gebeurt er op dit moment? Over uw vraag van, wat was er op het water? Hebben we ook laten navragen bij de Omgevingsdienst.

De laatste meting was 21 mei. Toen bleek er niks afwijkends vanuit de zwemkwaliteit. Het zou misschien blauwalg kunnen zijn. Vandaag stond de reguliere meting weer gepland en is ook uitgevoerd. Als het goed is, is over een paar dagen bekend of er afwijkende hoeveelheden zijn gevonden van een stof, een bacterie of iets anders. We controleren dat vanuit het reguliere toezicht nog steeds van zwemadvies. En we zijn uiteraard ook bezig met het monitoringsprogramma vanuit de PFAS met het waterschap. We controleren echt heel veel op dit moment.

Mevrouw Kamphuis: Voorzitter.

De voorzitter: Ik heb ook echt geen tijd voor een vervolgvraag.

Mevrouw Kamphuis: Ik heb geen vraag, maar daar zijn geen borden geplaatst.

De voorzitter: Daar moet u we dan echt nog even contact over zoeken met de wethouder. Ik ga naar de heer Kleinpaste van Gewoon Dordt. Die heeft een vraag rondom de plannen van het station.

De heer Kleinpaste: Dank u wel, voorzitter. Het zal u niet verbazen dat wij verrast waren door een artikel in het AD dat de gemeente zou afzien van de door Mecanoo ontwikkelde plannen. Vooral omdat we ze met enthousiasme eerder hebben omarmd. Ze zouden niet uitvoerbaar zijn. Dat brengt ons bij de vraag of er buiten de financiële overwegingen andere redenen en argumenten zijn om de ambities die destijds door Mecanoo zijn opgesteld nu te verlaten. Daar willen wij graag duidelijkheid over hebben, voordat we er beeldvormend en oordeelsvormend over kunnen gaan spreken.

De voorzitter: Dank u wel voor de toelichting. Ik denk de heer Burggraaf. Nee, ik zit echt wel fout iedere keer.

De heer Van der Linden: We hebben ook zes wethouders.

De voorzitter: Gaat uw gang, mijnheer Van der Linden.

De heer Van der Linden: Dank u wel. Dank voor de vraag. De plaatjes die u heeft gezien en die veel enthousiasme hebben opgeroepen, die komen natuurlijk uit de Ontwikkelvisie van een paar jaar geleden. Die heeft ook gediend als basis voor het ontwerpbestemmingsplan en voor alle andere planontwikkeling die we nu doen. We zitten nu in de fase van een MIRT-verkenning, zoals dat officieel heet. U weet, twee jaar terug hebben we een stevig bedrag toegekend gekregen als Oude Lijn steden om die MIRT-verkenning te gaan doen. Waarbij je ook gaat zien van, wat enerzijds je droom is, hoe wil je er graag uit hebben zien? En anderzijds, wat is daar technisch voor nodig? Bijvoorbeeld in ons geval, welke ondergrondse of bovengrondse passages zijn dan nodig? Hoe zit het er met de perrons? Hoe zit het met de kwaliteit van het stationsgebouw? Kortom, in zo'n MIRT-verkenning komen allerlei technische aspecten aan de orde die je nu of op termijn zou willen oplossen. En dan komt ook de confrontatie met het budget. Daar zijn we nog helemaal niet uit, want die MIRT-verkenning loopt nog. Dat is vorige week in toelichtende zin besproken.

Daar zijn nog geen conclusies aan verbonden. We weten nog niet of we alleen maar een tunnel of ook één of twee bruggen over het stationscomplex heen gaan voorstellen of ontwikkelen. Daarmee gaan we hier natuurlijk wel nu een paar stappen verder dan de droomplaatjes van de Ontwikkelvisie. Dat het er iets anders uit gaat zien dan zoals daar omschreven, dat is een zekerheidje. Maar we hebben niet losgelaten dat we over het station heen ofwel er onderdoor of misschien allebei als kansrijk en ook nodig zien. En later in het proces komen daar de definitieve voorstellen voor. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Gezien de tijd, het spijt me echt, dan ga ik naar de volgende vraag. En die komt van de VSP. En die gaat over de stamlijn. En mijnheer Stolk kan hem toelichten.

De heer Stolk: Voorzitter, dank u wel. De uitgebreidere versie staat op papier bij de RIB. En wat ik voor ga lezen, bij het werkbezoek Zeehavengebied van vorige week dinsdag is geargumenteed waarom het opheffen van de stamlijn niet mogelijk is. Hiervoor is een

indrukwekkend aantal cijfers overlegd van onder andere 1.000 vervoersbewegingen, wat staat voor 32.000 vrachtauto's. Voorzitter, de VSP wil graag weten, hoe denkt het college erover, kan het überhaupt nog in de visie Zeehaven en in de gebiedsontwikkeling Maasterras ingevuld worden? Wij maken ons erg bezorgd dat er meer geschat gaat worden.

De voorzitter: Dank u wel. Vanuit het college, de heer Burggraaf. Nu wel goed.

De heer Burggraaf: Inderdaad, correct. Dank u wel, voorzitter. Voor iedereen die er niet bij was, vorige week hebben we een werkbezoek aan de Zeehaven hier in Dordrecht gehad. En daar was de heer Van der Oever aanwezig, die het traject voor een nieuwe Zeehavenvisie richting 2040 begeleidt. En dat doen we samen met het Havenbedrijf. En zoals ik daar ook heb toegelicht, samen met de heer Van der Wal van het HBR, hoe we die visie gaan vormgeven. Maar daar hoort ook een foto bij van hoe het gebied er nu bij ligt en hoe de verschillende modaliteiten, zoals dat heet, het water, het spoor en de weg gebruikt worden. En die foto nu laat zien dat die stamlijn een twintig jaar terug ongeveer door vijftien bedrijven werd gebruikt. En op het moment nog door vier bedrijven. En dat kunt u ook met zijn allen wel vaststellen dat de route, zoals de stamlijn nu door het Maasterras loopt en ook de wegen kruist, niet een robuuste aantakking is door stedelijk gebied. Tegelijkertijd is het in ieder geval voor die vier bedrijven in de Zeehaven zeer belangrijk dat die spoorverbinding er is. Dat is ook evident. En dit vraagstuk zullen wij met betrekking tot de Rijksinfra in het Maasterras, waaronder de stamlijn, maar ook het ProRailemplacement onder de loep nemen. Daar zijn we over in gesprek met de partijen. En een onafhankelijk procesbegeleider helpt ons daarbij. Dit traject is net gestart. Het is nu nog te vroeg om daar een definitief eindantwoord op te kunnen geven. Maar daar zullen we u natuurlijk meenemen in de vele sessies die we inmiddels op het Maasterras hebben gehad en nog ongetwijfeld zullen volgen.

De voorzitter: Dank u wel. Volgens mij is de oproep vanuit de VSP in ieder geval duidelijk. Ik ga naar de laatste vraag, om iedereen de kans te geven zijn vraag te stellen. En dat is een vraag die is ingebracht door Beter voor Dordt. En die gaat over de verkeersveiligheid op de Singel-Vrieseweg. De heer Wringer.

De heer Wringer: Dank, voorzitter. Ik zie nog zes minuten. Tijd genoeg voor een vervolgvraag straks. Rij niet te hard, het is geen Mariokart. Misschien heeft u vorige week ook de protesterende kinderen gezien op de hoek van de Singel en de Vrieseweg. Samen met de zelfgemaakte verkeersborden protesteren ze door middel van boegeroep en duimpjes naar beneden tegen auto's die te hard rijden over de Singel. Ondanks dat er borden staan dat er 30 kilometer gereden mag worden, is de straat niet ingericht als een echte 30 kilometerstraat. En zolang de straat niet ingericht is als een 30 kilometerstraat kan er niet goed gehandhaafd worden en wordt er gewoon 50 kilometer of harder gereden. Beter voor Dordt heeft daarom de volgende vragen. Ik neem aan dat het college op de hoogte van de situatie is. Is het college bereid om het weggedeelte van de Singel tussen de Vrieseweg en de Blekersdijk met spoed in te richten als een echte 30 kilometerstraat. En zo niet, welke maatregelen gaat het college dan ondernemen om de veiligheid van de kinderen te verhogen? Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Wethouder Van der Linden, neem ik aan.

De heer Van der Linden: Dank voor de vraag. Heldere vraag ook. De huidige inrichting van de Singel is resultaat van de uitvoering die we in '14, '18, 2014, 2018 voor de duidelijkheid hebben gegeven aan de Singel. Dat was het Verkeersplan Centrum. Dat hebben we toen uitgevoerd. Het was destijds een 50 weg, waar soms echt wel tegen de 60 werd gereden. Inmiddels is een 30 weg, die natuurlijk op een aantal punten is onderbroken, waar 30 en ook weleens wat harder wordt gereden. Maar de gemiddelde snelheid is fors gedaald. Er zijn een aantal maatregelen genomen in de loop van die jaren. Wegversmallingen, drempels waar het kon, hier en daar een plateau'tje, de bochten zijn aangescherpt. En dat heeft tot goede resultaten geleid. Er zijn 2 dingen die we niet hebben kunnen doen, zodat het niet een helemaal 30 kilometerinrichting is op alle plekken. Namelijk op onderdelen is de weg breder, namelijk geen 5 meter, maar 5,90 meter. Dat heeft te maken met het feit dat het ook een weg is waar je nood- en hulpdiensten snel wil laten kunnen passeren, als dat nodig is. En het tweede is, idealiter doe je in een 30 kilometerstraat een klinkerweg. Dat hebben we hier niet gedaan. Dat had met kosten te maken en met de kwaliteit van het asfalt wat er ligt, maar ook met het feit dat dat geluidseffecten heeft die je ook niet wilt, omdat je daar natuurlijk met heel veel panden zit waar gewoond wordt. En al met al hebben we met de snelheidsremmers die we hebben kunnen aanleggen, drempels, plateaus, enzovoorts voldoende effect weten te bereiken. Kunnen we dan helemaal niks doen? Wat we kunnen doen, is in ieder geval op korte termijn zo'n matrixbord plaatsen. Dat hebben we vaker gedaan op de Singel. En dat heeft een tijdelijk effect, maar dat heeft wel een effect. We hebben nu net de Mobiliteitsvisie vastgesteld in het college, zoals u weet. Die gaan we vanavond voor het eerst technisch bespreken. Volgend jaar is de bedoeling dat er wijkplannen voor komen. Daar kan natuurlijk ook iets uitkomen dat effect heeft op de Singel. In het meerjarenonderhoudsprogramma staat de Vrieseweg opgesomd.

En daar worden nu plannen voor gemaakt om die, als die toch onderhouden wordt, ook aan te passen. Daar wordt natuurlijk de buurt en ook de scholen bij betrokken. Tot zover even.

De voorzitter: Dank u wel. Nogmaals richting iedereen, het spijt me dat ik geen ruimte kon geven voor een vervolgvraag. Wellicht moeten we het daar op een ander moment een keer over hebben, maar dit is het maximale wat ik heb kunnen doen. Ik wens u een prettige vergaderavond.

- 5. Vaststellen Dierenwelzijnsbeleid - Raadsvoorstel**
- 6. Raadsinformatiebrief over Pilot integrale aanpak plaagdierbestrijding Crabbehof - Raadsinformatiebrief**
- 7. Beantwoorden door het college van artikel 40-vragen van de fractie PvdD over Stop het uitbuiten van Vogelklas Karel Schot - Antwoordbrief artikel 40/41**
- 8. Raadsinformatiebrief over inzet van dieren tijdens evenementen 2024 - Raadsinformatiebrief**

Voorzitter: Mevrouw Stolk
Raadsgriffier: De heer Boogaard
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Van den Berg (CDA)
Mevr. Van Engelen (GroenLinks)
Dhr. Groenewege (Partij voor de Dieren)
Dhr. Gündogdu (Op ons Eiland)
Dhr. Hartmeijer (SP)
Dhr. De Heer (ChristenUnie/SGP)
Dhr. Den Heijer (VVD)
Mevr. Lammens-Oostdijk (VVD)
Mevr. Pichel (Forum voor Democratie)
Dhr. Safranti (DENK)
Dhr. Schalken-Den Hartog (Beter Voor Dordt)
Mevr. Stevens (PvdA)
Mevr. Striebeck (VSP)

Portefeuillehouders: wethouder T. de Jonge

Overige aanwezigen: mevr. De Zoete

De voorzitter: Dames en heren, sorry dat ik ietsje verlaat ben, maar ik moest even wat stoom afblazen. Maar ik ben weer helemaal terug. Ik mag vanavond uw voorzitter zijn. We zitten vanavond bij het raadsvoorstel vaststellen dierenbeleid en enkele daaraan gerelateerde stukken. Het is een oordeelsvormende vergadering.

Er is een vergaderquorum, waarvan moet worden vastgesteld dat deze wordt gehaald. Volgens mij hebben we dat gehaald. Er zijn minimaal negen fracties aanwezig, als ik even zo snel kijk. Nogmaals welkom raads- en commissieleden en wethouder De Jonge namens het college. Welkom ook aan de ambtelijke ondersteuning, mevrouw De Zoete. En tenslotte welkom aan de mensen op de publieke tribune en kijkers thuis. Dan voor het verslag vraag ik de aanwezigen even zich kort voor te stellen. En ik ga even van links naar rechts. Gaat uw gang.

De heer Boogaard: André Boogaard, commissiegriffier.

Mevrouw De Jonge: Tanja de Jonge, wethouder.

Mevrouw De Zoete: Tessa de Zoete, ambtelijke ondersteuning.

De heer Van den Berg: Elco Van den Berg, CDA Dordrecht.

De heer Schalken-den Hartog: David Schalken, Beter voor Dordt.

De heer Hartmeijer: Raymond Hartmeijer, SP.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Jeanine Lammens, Dordtse VVD.

De heer Den Heijer: Rolin Den Heijer, Dordtse VVD.

De heer Groenewege: Pieter Groenewege, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Stevens: Inge Stevens, Partij van de Arbeid Dordrecht.

De heer De Heer: Robert de Heer, ChristenUnie/SGP.

De heer Safranti: Mehmet Safranti, DENK Dordrecht.

Mevrouw Pichel: Ruby Pichel, Forum voor Democratie.

De heer Gündogdu: Aydin Gündogdu, Op Ons Eiland.

Mevrouw Striebeck: Bernadette Striebeck, VSP.

Mevrouw Van Engelen: Yara van Engelen, GroenLinks Dordrecht.

De voorzitter: Dank. Dan even een toelichting en de reden van deze vergadering. We bespreken vanavond het raadsvoorstel om het Dierenwelzijnsbeleid 2024 vast te stellen.

Daarbij betrekken we ook de raadsinformatiebrief over de plaagdierenbestrijding en de beantwoording van de artikel 40-vragen over de Vogelklas Karel Schot en de raadsinformatiebrief over de inzet van dieren bij evenementen. Via de agenderingstool zijn de volgende politieke vragen aangeleverd, aan de hand waarvan het politieke debat wordt gevoerd. Fractie Partij voor de Dieren had, moet de gemeente stoppen met het opzettelijk doden of laten doden van dieren?

Moet de gemeente meer doen tegen het gebruik van dieren voor menselijk vermaak? Moet de gemeente meer doen om dieren te beschermen bij rampen en tegen hitte? Moet de gemeente meer doen om gemeentelijke bouwwerken en infrastructuur veiliger te maken voor dieren? En dan vragen voor fractie van Beter voor Dordt. Wij vinden het wenselijk dat bij evenementen met veel drukte, geluid, extreem weer of ander ongemak voor honden in de reclameadvertenties, marketinguitingen een advies wordt meegewogen om geen honden mee te nemen naar het evenement. Kan dit gerealiseerd worden? Dan van de VVD. Is het niet beter om het beleid te vatten onder de ruimere, meer inclusieve titel dierenbeleid in plaats van Dierenwelzijnsbeleid, omdat het beleid immers ook zaken als plaagdierbestrijding omvat. Is er voldoende aandacht in het dierenbeleid voor het plezier en de positieve buitenervaring die dieren beleven, dankzij dier gerelateerde activiteiten, zoals sportvissen, paardrijden of een wandeling maken met de hond? Dan fractie van het CDA. Willen we als raad de extra gevraagde financiën vrijmaken voor de bovenwettelijke taken, gezien de financiële uitdaging die op ons afkomt, het ravijnjaar genoemd? Is er ook gedacht aan dieren, zoals de wolf, die nu nog niet in ons gebied aanwezig zijn? Wat is dan het beleid? Het zijn heel veel vragen hoor. Daarnaast zijn er gisteren door de Partij voor de Dieren acht conceptmoties gedeeld om te betrekken bij deze bespreking. En vraag nu aan u is, wie wil aftrappen bij deze oordeelsvormende vergadering? En ik zie, de eerste vinger is de heer Groenewege van Partij voor de Dieren. Gaat uw gang.

De heer Groenewege: Dank u wel, voorzitter. Laten we eens vanuit het perspectief van dieren naar Dordrecht kijken. Er staat een volière met zebravinken in Park Merwestein. Voor ons een object waar we misschien een vluchtige blik op werpen tijdens onze wandeling door het park, maar voor de tropische vogels die erin zitten is die krappe volière hun hele leven. Onze prachtige kades zijn een sieraad en historisch erfgoed. Maar voor een in het water gevallen jong eendje of misschien een onervaren kitten, die maar moeilijk kan zwemmen en snel uitgeput raakt, zijn het dodelijke obstakels. Voorzitter, deze Dierenwelzijnsnota gaat vooral over diervriendelijk praten. Dat zou prima zijn als onderdeel van een pakket maatregelen, waarbij het college ook kritisch naar zijn eigen handelen kijkt. Maar welk recht heeft het college om anderen de les te lezen over de vijf vrijheden van dieren? Over hoe dieren vrij moeten zijn van verwondingen, bijvoorbeeld, terwijl het college zelf vrolijk jachtrechten uitdeelt en dieren laat afknallen op gemeenteground. Over dat dieren vrij moeten zijn van stress, terwijl het college zelf ongebreideld doorfokt met de dieren op de Stadsboerderij, waardoor groepen dieren ieder jaar afgevoerd moeten worden en groepen worden opgebroken. Over dat dieren hun natuurlijke gedrag moeten kunnen vertonen, terwijl het college zelf tropische vogels in gevangenschap houdt in een park dat zelf al barst van de vogels.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter.

De heer Groenewege: Alsof we op dit eiland in de negentiende eeuw leven. De hypocrisie van deze nota is niet te harden, voorzitter. Voorzitter, is er een interruptie?

De voorzitter: Ja, u krijgt een interruptie. Mevrouw Van Engelen, gaat uw gang.

Mevrouw Van Engelen: Dank u wel, voorzitter. Ik had een interruptie nog even over het fokken op de kinderboerderijen. Want in de technische beantwoording zag ik staan dat deze dieren die dan worden afgevoerd gaan naar particuliere boerderijen en parken. Ik vroeg me af waar Partij voor de Dieren dat op baseert dat het niet diervriendelijke plekken zijn?

De heer Groenewege: Misschien zijn de plekken waar ze naartoe gaan best diervriendelijk, naar het vervoer en het opbreken van de groep levert natuurlijk stress op voor die dieren. En die stress kan je voorkomen door niet met dieren te fokken. Daarnaast is het ook vrij nobel, vinden wij, als je de Dordtse Stadsboerderijen inzet als opvang voor dieren in plaats van als een soort mini bio-industrie waar je dieren fokt, om ze vervolgens af te voeren.

De voorzitter: Een vervolgvraag, kort.

Mevrouw Van Engelen: Kleine vervolgvraag. Ik zal proberen niet een hele biologielees te beginnen. Want als ik denk aan een konijnenhok en er zit mannetjeskonijnen en vrouwtjeskonijn, die gaan zich voortplanten. Dat lijkt me ook natuurlijk gedrag. Is dat ook fokken of moeten we dat dan tegengaan? Hoe ziet Partij voor de Dieren dat voor zich?

De heer Groenewege: Het is altijd, als je dieren in gevangenschap houdt, een onnatuurlijke situatie. En je zal de ene of het andere onnatuurlijk gevolg daarvan moeten accepteren. En de Partij voor de Dieren maakt daarbij de afweging dat het steriliseren

van een konijn minder leed oplevert dan het ieder jaar opnieuw moeten afvoeren van groepsdieren.

De voorzitter: Gaat u verder met uw betoog.

De heer Groenewege: Dank u wel. Voorzitter, deze nota laat heel veel kansen liggen. En we hebben als Partij voor de Dieren niet de illusie dat we alle gaten die deze nota open laat kunnen dichten. Maar we willen wel een poging wagen, met een aantal concrete voorstellen die de commissie van tevoren heeft kunnen inzien en nog een aantal die er nog aankomen. Bevrijd die zebravinken uit die krappe volière. Pak die kades aan, zodat dieren een kans krijgen om uit het water te klimmen. En doe meteen hetzelfde met de rioolputten. Koop diervriendelijk in. Geen bont en geen dierproefproducten. Hanteer op de Dordtse Stadsboerderijen het Keurmerk Diervriendelijke Kinderboerderij. Zet je in om de impulsaankoop van huisdieren in winkels te stoppen. En bekijk de wereld ook eens vanuit het perspectief van een duif die wordt ingezet voor menselijk vermaak bij huwelijken. En die grote kans maakt om daarna verdwaald te raken en van uitputting in het wild te overlijden.

Voorzitter, als je dat allemaal doet als gemeente, dan heb je recht van spreken om anderen te vragen om dieren goed te behandelen. Voor nu raden wij het college een diepe en kritische blik in de spiegel aan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng. Wie mag ik als vervolg? Mevrouw Lammens, gaat uw gang.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Dank u wel, voorzitter. De Dordtse VVD kan zich grotendeels vinden in deze nota. Dat we dierenleed willen aanpakken in onze stad vinden we meer dan terecht, net zozeer als we daar rattenoverlast moeten terugdringen. En wat ons betreft wordt geen middel geschuwd. We steunen de nieuwe rattenaanpak. Goed dat dit college daar stappen op maakt in het Integraal Veiligheidsplan in deze nota. Ook moedigen we het stadsbrede voederverbod alleen maar aan. We moeten het probleem bij de bron aanpakken. We vinden het belangrijk dat we verantwoordelijk met dieren omgaan. Ze zijn vaak de beste vriend van een mens. Maar we moeten niet doorslaan. Zo kan wat ons betreft Sinterklaas gewoon op een paard. Horen de zebravinken en herten in het Park Merwestein. Ook dieren op evenementen, mits met respect behandeld, zoals in de nota staat, moet wat ons betreft kunnen. We vragen ons af wat de versterking van dieren in parken... Niet verstaanbaar? We vragen ons af wat de versterking van dieren in parken precies inhoudt? Wat de consequenties zijn van een keurmerk waar het college zich aan wil verbinden? Graag daar een reactie op. Voor ons een belangrijk punt. We hebben als raad de hondenbelasting afgeschaft, zodat mensen die een hond hebben, net als katteneigenaren, geen belasting hoeven te betalen. Je houdt zo extra geld over voor brokjes en een hond geeft beweging en de kans voor sociale contacten op te doen. Heel belangrijk voor heel veel mensen en dieren. Educatie over dieren is natuurlijk ook belangrijk. Daarom is het goed dat scholen op bezoek gaan bij kinderboerderijen en dat de kinderen in onze parken dieren kunnen ontmoeten en leren hoe ze met respect met dieren om moeten gaan. Van zoönose zijn wij geen fan. Daarom houden we de dieren die zoönose kunnen overdragen wat verder van de mensen vandaan. Ook vleermuizen onder dak bij gebouwen is niet gewenst. De poep kan waarschijnlijk ook problemen veroorzaken, wat we gemerkt hebben tijdens de COVID

periode. Tot slot, dit beleid moet ook in dienst staan voor onze gebieds- en woningbouwambitie en geen extra drempels opwerpen. Dat is voor ons voorwaardelijk. Graag daarop een reactie van het college. Ook zien we problemen ontstaan met de financiële afweging die we voor deze nota moeten maken. Wat ons betreft hebben we bij het maken van de financiële keuze primair de focus op de verantwoordelijkheden binnen de wettelijke taken en kijken we daarna verder. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank, mevrouw Lammens. Dan kijk ik even rond. Dan de heer Hartmeijer, gaat uw gang.

De heer Hartmeijer: Dank, voorzitter. Net als mevrouw Lammens wil ik ook eventjes het over de ratten hebben. Want er is in Crabbehof een grote overlast door ratten. En dat is niet zo heel vreemd. De wijk is tegenwoordig bezaaid met gedumpte en soms opengescheurde vuilniszakken. Niet alleen naast containers, maar ook rondom flats, in de bosjes. Ook bergen aan weggegooid los afval, wat veel dieren aantrekt, onder andere ratten.

Voor ons heel irritant en vies al dat afval, maar voor de ratten een waar luilekkerland. Een wandeling door de wijk en gesprekken met bewoners daar leerde ons dat mensen zelfs de auto pakken om hun vuilniszak naar de container in hun eigen straat te brengen, om onderweg maar geen rat tegen te hoeven komen. Een ritje van soms slechts enkele tientallen meters. Zover zijn we al. En als oplossing draagt het college aan vooral het actief doden van ratten. Daar is geen beginnen aan, want ratten vermenigvuldigen zich met een gigantisch tempo en omvang. En als je niet de bestaansreden van de rattenpopulatie aanpakt, ons afval en hun voedsel, zullen de ratten blijven komen. In de wijk is er een hoge mate van doorstroom van bewoners, bijvoorbeeld arbeidsmigranten, die niet allemaal een pasje bezitten voor de ondergrondse containers, wat de vele bijplaatsingen en andere dumpingen kan verklaren. Nu is er een motie door de raad aangenomen die uitspreekt dat we als proef in een buurt het systeem van de pasjes gaan loslaten. En die motie moet gewoon uitgevoerd worden. En wij dringen er ook bij het college op aan dat die pilot echt in Crabbehof gaat plaatsvinden. Wellicht zijn er ook meer rolcontainers per flatgebouw nodig, die de HVC dan ook gewoon mee kan nemen op hun rondje. Want dat het zo niet langer kan, is overduidelijk. Dank, voorzitter.

De heer De Heer: Voorzitter.

De voorzitter: Dank, de heer Hartmeijer. Dan hoor ik de heer De Heer met een interruptie, denk ik, of wilt u uw woordvoering doen?

De heer De Heer: Ik had een interruptie.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer De Heer: Voorzitter, ik was benieuwd, ik hoorde de heer Hartmeijer volgens mij spreken over die smart rioleringsvallen. Waarin hij zegt, volgens mij heeft het helemaal geen zin, want die ratten blijven toch wel komen. Hoe kijkt hij dan naar die berichtgeving

dat het in Maastricht blijkbaar toch wel succesvol is en dat het aantal meldingen echt serieus afneemt? Hoe kijkt hij daarnaar?

De voorzitter: De heer Hartmeijer.

De heer Hartmeijer: Voorzitter, ik ken de casus in Maastricht niet. Ik ken wel bijvoorbeeld Parijs. Dat is natuurlijk niet te vergelijken, want dat is een enorme stad. Maar daar hebben ze ook actief ingezet op het doden van ratten. En ik snap dat dat appels met peren vergelijken is. Maar die ratten blijven komen, want die vermenigvuldigen zich zo enorm hard, dat is gewoon vechten tegen de bierkaai. Het is van grootste belang dat echt het luilekkerland, de bestaansreden van die ratten, weggenomen wordt. Want ze zijn er, omdat het voedsel daar is. Dat is gewoon een een-op-een. En volgens mij kun je gaan doden wat je wilt, maar daar los je het uiteindelijk niet mee op. Je moet echt de bron wegnemen.

De voorzitter: Helder. Wie mag ik dan het woord geven? Wie wil zijn woordvoering doen? Mevrouw Van Engelen, u zit precies zo in zo'n hoek waar ik niet helemaal... Maar ik zal daar rekening...

Mevrouw Van Engelen: Het is precies andersom dan vorige week.

De voorzitter: Maar ik zal daar rekening mee houden. Mevrouw Van Engelen. Links. Nee, voor mij rechts. Gaat uw gang.

Mevrouw Van Engelen: Dank u wel, voorzitter. Mijn woordvoering zal ik even netjes aan de hand van de politieke vragen doen. Dat is wel zo makkelijk voor mij en voor jullie. Begin ik bij de eerste. Moet de gemeente stoppen met het opzettelijk doden of laten doden van dieren? Dit is een flink gesprek geweest en altijd al geweest binnen GroenLinks. En we zijn tot het volgende punt gekomen. De natuur is uit balans. En dit is de consequentie van menselijke invloed in het verleden. We hebben het zo ver laten komen dat in enkele gevallen de enige optie om het leefbaar te houden voor dier en mens bestrijding is. Dit moet te allen tijde een laatste optie zijn. Wanneer het moet gebeuren, zo snel en pijnloos mogelijk voor dier en het mag geen schade aanrichten aan de natuur of andere dieren. Het is aan ons om de natuur te herstellen. Dieren zijn een belangrijk onderdeel van deze missie. Op dit punt in de geschiedenis is het onmogelijk om de balans in de natuur te herstellen, zonder menselijke invloed op dierlijke populaties. Wat GroenLinks betreft is dit het laatste Dierenwelzijnsbeleid waar het doden van dieren bij overlast is toegestaan. Graag horen wij van de wethouder of er een indicatie is wanneer we in de toekomst hiermee kunnen stoppen, omdat we nu in gaan zetten op preventie en verandering van menselijk gedrag. Gezien er wettelijk nog niet veel mogelijk is om te verbieden om dieren te gebruiken voor menselijk vermaak, is het nu belangrijk dat we inzetten op grondige en strenge controles van de vijf vereisten die genoemd zijn in het Dierenwelzijnsbeleid. Het enige wat we kunnen doen nu is streng handhaven en erop toezien dat de dieren goed en fijn worden behandeld en stressvrij de dag doorkomen. Dan ga ik verder. De politieke vraag, moet de gemeente meer doen om gemeentelijke bouwwerken en infrastructuur veiliger te maken voor dieren? Ik vroeg me heel erg af, waar is het nu onveilig dan? Maar dat hoor ik misschien straks nog vanuit de commissie komen. Bij evenementen melden of het...

De heer Groenewege: Voorzitter, ik wil die vraag wel beantwoorden.

De voorzitter: Interruptie van de heer Groenewege. Gaat uw gang.

De heer Groenewege: Dat is bij kades en bij rioolputten. En de Partij voor de Dieren heeft daar ook oplossingen voor voorgedragen.

Mevrouw Van Engelen: Dat linkt aan de moties waar ik straks kom.

De voorzitter: Even via de voorzitter, mevrouw Van Engelen, want u bent zelf ook altijd heel streng.

Mevrouw Van Engelen: Excuus, voorzitter. U heeft helemaal gelijk. Ik had hem al verwacht ook. Ik hoor van Partij voor de Dieren dat dat gelinkt is aan de moties. En daar kom ik straks op. Dat komt helemaal goed. De vraag van Beter voor Dordt om bij evenementen aan te geven of het een geschikt evenement is voor honden of niet, lijkt ons een ontzettend goed idee. Dan de vragen van de VVD. Is het niet beter om het beleid te vatten onder de ruimere titel dierenbeleid in plaats van Dierenwelzijnsbeleid om het beleid immers ook zaken als plaagdierbestrijding omvat? Wij zijn niet van mening dat dierenbeleid een ruimere opvatting is. Juist Dierenwelzijnsbeleid is de uitbreiding. Want we werken toe naar een toekomst waar de natuur hersteld is en bestrijding niet meer nodig zal zijn. Dit is voor het welzijn van het dier en de mens. Eindelijk is er ruimte voor de levenskwaliteit van het dier. En denkt de mens niet meer alleen vanuit zijn eigen belang. Laten we niet nu alweer een stap terugzetten in de tijd op dit keerpunt, maar doorzetten. Alles wat ademt, leeft. En de mens heeft in het verleden veel leed gebracht aan natuur en het dierenrijk. Het is nu tijd om onze fouten recht te zetten.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van de heer Groenewege. Gaat uw gang.

De heer Groenewege: Bij het opstellen van dit dierenbeleid is het college op schoot gaan zitten bij de hengelsportvereniging en bij de jagersvereniging. En we zien ook in deze nota, terwijl er gemeenten zijn die jagers wel tegengaan op gemeenteground, dat dit college daar niet voor kiest. Terwijl er gemeenten zijn die de onderwaterjacht, die hengelen is, wel tegengaan in gemeentelijk water, dat dit college daar niet voor kiest. Vindt GroenLinks deze nota überhaupt de term Dierenwelzijnsnota waardig?

De voorzitter: Mevrouw Van Engelen, gaat uw gang.

Mevrouw Van Engelen: Dank u wel, voorzitter. Eigenlijk maakt de heer Groenewege een mooi bruggetje naar mijn volgende punt. Dat gaat hier ook over. Want welzijn van het dier gaat altijd boven het vertier wat een mens uit een dier haalt. Wanneer dit hand in hand gaat, zoals bij veel huisdieren het geval is, staan mens en dier gelijk in de dier gerelateerde activiteit. Daar ging het over. En beleven zij er beiden plezier aan. Wanneer dit niet in balans staat en de mens vertier eruit haalt maar het dier lijdt, moet hier wat GroenLinks betreft niet meer aandacht voor zijn in het beleid, behalve als het gaat om een verbod. Misschien is dat ook gelijk een antwoord voor de heer Groenewege.

De voorzitter: De heer Groenewege.

De heer Groenewege: Deels. Maar dan ben ik wel bijvoorbeeld benieuwd, bij het hengelen worden dieren gebruikt, puur als menselijk vermaak. Krijgen ze een haak door hun lip. Die wordt er uitgetrokken. En ze worden terug in het water gesmeten. Alleen maar omdat mensen dat leuker vinden dan gewoon stilletjes aan de waterkant te zitten en te genieten van de natuur. Wat vindt GroenLinks ervan dat de wethouder, dat het college niet voorstelt om daar wat aan te doen in deze Dierenwelzijnsnota? Vindt GroenLinks, net als de Partij voor de Dieren, dat het college daarmee een kans laat liggen?

Mevrouw Van Engelen: Via de voorzitter, dank u wel. Wat GroenLinks betreft mag dat gewoon stoppen, want dat is niet in het belang van het dier. Dit gaat puur over menselijk vermaak. En het is overbodig. Wij kunnen ons op andere manieren vermaken. En dat hoeft niet door middel van vissen te vangen. Dan, willen we als raad de extra gevraagde financiën vrijmaken voor de bovenwettelijke taken, gezien de financiële uitdaging die op ons afkomt? De grootste taak die voor ons ligt, is het herstellen van de natuur. Geen hittestress in de stad, bomen voor schone lucht, de strijd voor schoon drinkwater, de energietransitie naar groene stroom, we zijn er allemaal mee bezig. Dieren zijn een belangrijk onderdeel van het herstellen van de natuur. Daarom moeten we ook op dit beleid investeren. Want alleen wanneer we op alle vlakken inzetten op de overstap naar een leefbare en groene wereld gaan we het redden. Wanneer we het Dierenwelzijnsbeleid laten vallen en niet gaan uitvoeren, dan gaan we die problemen alsnog terugzien wanneer we het hebben over biodiversiteit, klimaatneutraal en dergelijke. Laten we ook hier doorpakken.

De heer Van den Berg: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Van den Berg, CDA, gaat uw gang.

De heer Van den Berg: Dank u wel. Volgens mij wordt in de beleidshoek met name geld vrijgemaakt voor educatie en verdere uitwerking van beleid. Hoe ziet mevrouw Van Engelen daar de samenhang van met de hele energietransitie en biodiversiteit die u daarvoor noemde?

Mevrouw Van Engelen: De vraag die het CDA stelt, dat is net ook al een paar keer besproken. Als het bijvoorbeeld gaat over plaagdieren, dan kunnen we wel steeds de ratten gaan afmaken of allerlei gif gaan spuiten, maar zolang het menselijk gedrag niet verandert, zal dit blijven voorkomen en moeten we daar geld aan uitgeven, moeten we dieren leed aan doen. En daarom is het juist zo belangrijk om in te zetten op die educatie, zodat we dat gedrag van de mens veranderen en weer in meer harmonie kunnen gaan samenleven met de dieren, zodat die natuur terugkomt in balans. Dieren zijn natuurlijk ook een essentieel onderdeel van de biodiversiteit. De VVD stelde het net, laten we bij de woningbouw geen drempels opwerpen. Dit zijn geen drempels. We kunnen nu wel de natuur negeren en als een gek woningen gaan neerzetten, en we moeten als een gek woningen neer gaan zetten, maar als we natuur negeren, dan kunnen we allemaal misschien nog een paar generaties vrolijk in die woningen blijven wonen, maar dan is het daarna ook voorbij. En dan hebben we er helemaal niks meer aan. En daarom moeten we nu alle facetten van dit verhaal in de gaten houden en op elk vlak actief zijn.

De heer Safranti: Voorzitter.

De voorzitter: Ik hoorde eerst mevrouw Lammens van de VVD. Gaat uw gang. U heeft een interruptie bij mevrouw van Engelen, toch?

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Ja, graag.

De voorzitter: Gaat uw gang.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Ik hoorde mevrouw Van Engelen net zeggen over drempels die wij hebben opgesteld voor gebouwen. Maar wij hebben het over dat we niet willen dat de zoönosen verder verspreid worden. Als je vleermuishuisjes aan gebouwen vastplakt en alle huizen hier in de binnenstad zo'n leuk huisje krijgen, er komen hier al vleermuizen. Maar als je dat extra doet ,de poep die naar beneden valt, kunnen zoönose veroorzaken. En daar zijn wij tegen.

De voorzitter: Komt u even tot een vraag aan mevrouw Van Engelen.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Welke drempels heeft ze het over?

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, dat is een beetje lastig, omdat ik hoor net al uit het verhaal van de VVD dat zij over hele andere informatie beschikken dan ik. Want ik heb weer hele andere kennis over wat de vleermuizen toevoegen aan de stad. Ik vind het lastig om hier dan antwoord op te geven. Want ik denk dat het meningsverschil zit niet eens zozeer in de mening, maar in feitelijke kennis. Dat is misschien iets om het later nog een keer buiten de commissievergadering over te hebben.

De heer Safranti: Voorzitter.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Wat u wil. Het is nu zo, de kennis over...

De voorzitter: Ho, heel even.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Sorry. Dank u wel.

De voorzitter: Even via de voorzitter. Als u wil reageren nu op datgene wat mevrouw Van Engelen zegt, dan kunt u daar nu op reageren.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Dank u wel, voorzitter. De kennis over zoönose is natuurlijk gewoon zichtbaar op Google. Dat is geen probleem, denk ik.

De voorzitter: Dat is meer een opmerking dan een vraag.

De heer: Voorzitter.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Voorzitter, we bespreken het bij de borrel.

De voorzitter: Mevrouw Van Engelen, gaat u door met uw betoog. Of had u nog een interruptie? Op mevrouw Van Engelen, neem ik aan?

De heer: Ik heb een interruptie. Ja.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Safranti: Ik kon uw verhaal trouwens goed volgen. En daar ben ik het trouwens ook wel mee eens. Alleen mevrouw Van Engelen gaf net aan dat we ook preventief moeten werken en mensen bewust maken. Heeft u daar ook voorbeelden van, waar we dan eventueel aan kunnen denken?

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, het nieuwe Dierenwelzijnsbeleid staat daar ook vol mee. Inzet op educatie en dergelijke. Een voorbeeld daarvan is, hoe zorg je dat je in je wijk geen rattenoverlast hebt? Daar heeft bijvoorbeeld je afval netjes weggooien heel veel mee te maken. Je afval scheiden heeft daar ook mee te maken. Ik weet nog uit oude beeldvormende sessies hierover dat heel veel van ons nog in de veronderstelling waren dat konijntjes het leuk vonden om geknuffeld te worden op een open dag op de kinderboerderij. En dat we toen te horen kregen dat konijntjes het helemaal niet leuk vinden en dat ze niet stil blijven zitten, omdat ze jou zo lief vinden, maar omdat ze van angst helemaal bevriezen. En het zit in zulke simpele dingen, zulke simpele, feitelijke kennis. En daarmee kunnen we al zoveel stappen zetten voor de relatie tussen mens en dier en natuur. Daar moeten we op inzetten, denk ik.

De voorzitter: Gaat u verder met uw betoog.

Mevrouw Van Engelen: Dank u wel, voorzitter. Dan de wolf, dat leek me een technische vraag en dacht ik ook, het enige antwoord wat er kan komen is hypothetisch, want het is er nog niet. Ik had daar nog niet heel veel over. Dan even snel de moties van Partij voor de Dieren. De adopt don't shop motie, dieren zijn geen product. Wij snappen het probleem van Partij voor de Dieren en delen de zorgen ook. Alleen zien wij nog niet heel goed in hoe we dit als gemeente kunnen uitvoeren, aangezien wij niet een ondernemer kunnen verbieden om een bepaald product, al zijn dieren geen product, te verkopen. Misschien komt daar later nog wat toelichting over of heb ik de heer Groenewege van de week nog wel op d Whatsapp hierover. Gemeente bontvrij inkopen, lijkt me een hartstikke goed idee. Dierproefvrij inkopen voor de gemeente, lijkt me ook een heel goed idee. Geef eenden een trap. En dan gelukkig niet een trap met de voet tegen de bil. En geef kikkers een trap. Had ik nog even een vraag richting het college. Past dit in het genoemde budget wat we vrij moeten maken voor Dierenwelzijnsbeleid of zou dit betekenen dat er extra kosten bovenop komen? Ook steun voor wees lief voor de duiven. En dan het Keurmerk Diervriendelijke Kinderboerderijen. Er is natuurlijk al een keurmerk genoemd. En Partij voor de Dieren draagt een keurmerk aan waar ook het fokken niet meer toegestaan zal zijn en alleen opvang. Ik heb daarnet per interruptie ook de vraag gesteld, die dieren komen terecht bij particuliere parken of boerderijen, zijn dit dan geen diervriendelijke plekken? De heer Groenewege gaf aan, het vervoer is ook heel erg stressvol. Sterilisatie is beter. Dat is voor mij een nieuw argument. Ik moet opnieuw overwegen, wat is beter voor het dier, sterilisatie of vervoer? En dan de vrijheid voor de zebravinken. Daar kunnen wij ons helemaal in vinden. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank voor de bijdrage, mevrouw Van Engelen. Wie mag ik dan het woord geven? De heer De Heer, gaat uw gang.

De heer De Heer: Voorzitter, we vinden dieren en hun welzijn als fractie belangrijk, maar we zoeken ook naar de balans tussen wat wenselijk is en wat op dit moment naar onze mening noodzakelijk is. Om die reden zijn we momenteel nog niet voornemens om in te stemmen met het raadsvoorstel. Een structurele verhoging van jaarlijks 130.000 euro is wat ons betreft niet altijd noodzakelijk. Dat heeft alles te maken ook met de naderende bezuinigingen. Het vraagt om scherpe keuzes. We zien graag dat we de huidige wettelijke taak blijven uitvoeren, met ook zoveel mogelijk te bestaande budgetten. We zien wel een aantal hele creatieve moties van de Partij voor de Dieren. Sommigen zullen een extra prijskaartje meebrengen, anderen misschien niet. Ik hoorde mevrouw Van Engelen daar ook al een vraag over stellen richting het college. Die hebben wij ook. En sommigen, zoals bijvoorbeeld die over de sierduiven, zijn mogelijk zelfs een besparing van kosten, aangezien het juist voorkomt dat dieren moeten worden opgevangen. We horen graag de reactie van het college. Dan nog over de smart rioleringsvallen. Hij kwam net al even langs. We vinden het als fractie eigenlijk bijzonder cru dat deze dieren moeten worden gedood, omdat de mens zijn rommel niet opruimt. En we roepen de wethouder op om toch vooral te blijven zoeken naar het oplossen van het probleem bij de bron, de mens. En tegelijkertijd weten we ook hoe hardnekkig het afvalprobleem is en staan we voor nu ook open voor deze pilot. Tot zover.

De voorzitter: Dank de heer De Heer. Wie mag ik nog meer het woord geven? Mevrouw Stevens, gaat uw gang.

Mevrouw Stevens: Dank u wel, voorzitter. Ooit in mijn vorig leven, toen ik begon in deze gemeente als raadslid, heb ik een motie ingediend tegen levende beesten in het circus. En dat is heel wat jaren geleden. Die motie heeft het toen gehaald. Dan zit ik hiernaar te kijken en denk ik, we zijn lekker ver gekomen. Bijna niet. Er is nog steeds heel veel dierenleed, ook hier op het eiland. En om het kort te houden, kan ik me daar wel helemaal in vinden, zoals de woordvoering is van de dierenpartij. Want ook ik vind dat dieren niet voor menselijk vermaak zijn. Dieren horen niet opgesloten te zitten. En wanneer het gaat over de rattenaanpak, daar ben ik het ook helemaal eens dat er gewoon veel meer preventie moet komen. Dat mensen gewoon toch meer hun zooi op moeten ruimen, wat juist kan voorkomen op die grote rattenplaag die er in bepaalde wijken is. Wat ik wel mis nog in het geheel, de controles op dierenwinkels die levende beesten verkopen. Ik ben recent daar geweest. Ik ben echt heel erg geschrokken van de vogels die daar in een soort gevangenis zitten en hoe zij erbij zitten. Daar heb ik ook wel een vraag over naar de wethouder van, in hoeverre is daar een controle op en wie doet dat dan en wie voert dat uit? Verder zal ik gewoon het kort houden, wat ik net als zei, en me achter schuilen naar de woordvoering van de Partij voor de Dieren als ook die van GroenLinks. Dank u wel.

De voorzitter: Dank, mevrouw Stevens. En ik kan me die motie nog heel goed herinneren. Dan geef ik nu het woord aan de Safranti van DENK. Gaat uw gang.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik sluit aan bij de woordvoering van de SP. De inhoud van mijn woordvoering sluit naadloos aan. Ik ga hem ook niet herhalen, in dit geval. Maar wel wil ik een aantal punten benoemen die ik naar voren wil brengen. Met name de preventie.

Die is volgens mij door iedereen zo'n beetje al genoemd. Dat is iets waar we echt naar moeten kijken. Het bewustmaken van onze medeburger, dat daar eigenlijk de kern van het probleem zit. Anders is het dweilen met de kraan open. Zo heb ik het letterlijk ook in mijn woordvoering gezegd. Tijdens onze Denk tentdagen... Want dat doen wij om het kwartaal. En dan komen we in wijken. En dat hebben we dan in Crabbehof, maar ook in Oud-Krispijn kunnen zien tijdens ons thema Wijk schoon. En daar was dit echt ter sprake geweest. En de burger is daar zelf eigenlijk ook wel een beetje mee zat. Alleen zij klagen dan weer over de Oostblok-migranten. Hoe moet ik het benoemen? Ik had hem wel goed benoemd. Tijdelijke arbeidsmigranten. Sorry, mijn excuses. Die geen pasje hebben. Of de vuilniszakken die gewoon naast een container worden gelegd. En vervolgens wordt dat eerst door een kat, daarna door een duif, daarna een meeuw en uiteindelijk door een rat opengescheurd of gegeten. Ik heb zojuist trouwens ook een video doorgestuurd naar de wethouder, die ik net binnen heb gekregen. Een video uit Oud-Krispijn. En tijdens de motie in de raad hebben wij toen ook als pilot Oud-Krispijn, anders Crabbehof aangegeven. En dat gaf volgens mij SP zojuist ook wel aan. Het zou fijn zijn als we preventief gaan werken en met name bij de oorzaak het probleem kunnen vangen. En uiteindelijk hebben we dan ook de rattenvangers en weet ik wat allemaal niet meer nodig. Even kijken. Dat was het, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank, de heer Safranti. Dan ga ik even naar de linkerzijde. Mijnheer Van den Berg en daarna mijnheer Schalken. Gaat uw gang, mijnheer Van den Berg.

De heer Van den Berg: Dank, voorzitter. Voor het CDA is zorg voor dieren belangrijk. We zien ook de meerwaarde in de educatieve functie van de Stadsboerderij. En als we naar dit beleidsstuk kijken, zien we dat dat met zorgvuldigheid is opgesteld. Maar dat geeft ons ook wel zorgen, omdat dat, zoals eerder aangegeven, het beleidsrijk is en hiervoor geen financiële dekking is. Dat is voor ons een reden om terughoudend te zijn om dit beleid vast te stellen. En ik kan me hierin ook goed vinden in de woordvoering van de heer De Heer. Daarnaast, als het gaat om de ratten, kunnen wij ons goed vinden in de woordvoering van de heer Hartmeijer. Pak de bron aan van de overlast. En de moties die voorliggen, daar heb ik nog niet volledig tijd gehad om alles goed door te spreken met onze fractie. Ik ben ook wel benieuwd naar de reactie van de wethouder daarop.

De voorzitter: De heer Groenewege, u heeft een interruptie. Gaat uw gang.

De heer Groenewege: Er zit een soort interne tegenstrijdigheid in de bijdrage van het CDA. Want aan de ene kant zeggen ze, we waarderen het als er meer wordt ingezet op preventie van rattenoverlast. Dat is een bovenwettelijke taak. Tegelijkertijd zegt het CDA, we hebben geen zin om geld uit te trekken voor die bovenwettelijke taak. Wat wil het CDA? Dat je jaar na jaar ratten blijft bestrijden, omdat je geen geld uittrekt voor die bovenwettelijke taak, preventie? Of dat we daar wel geld voor uittrekken en je op een gegeven moment kan stoppen met ratten doden? Dat zou toch een veel diervriendelijker stad opleveren.

De voorzitter: De heer van den Berg.

De heer Van den Berg: Dank. Ik zie die tegenstrijdigheid niet helemaal, want we hebben het net gehad over de aanpak van de bron en dat is de vervuiling en overlast daaromtrent tegengaan.

De heer Groenewege: Voorzitter, die overlast ga je toch tegen door voorlichting te geven, onder andere vanuit dit dierenwelzijnsprogramma? En dat is toch een bovenwettelijke taak waarvoor wij geld moeten uittrekken?

De voorzitter: De heer Van den Berg.

De heer Van den Berg: Nee, volgens mij is met name de oproep gedaan om die motie uit te voeren om die test met het vrijgeven van de pasjes over de ondergrondse containers.

De voorzitter: Interruptie?

Mevrouw Van Engelen: Zeker, voorzitter.

De voorzitter: Gaat uw gang.

Mevrouw Van Engelen: Wel een beetje in lijn met die van de heer Groenewege. Want ook het laatste antwoord van het CDA is dan toch weer, laten we nu één dingetje doen en daar weer geld aan uitgeven. Terwijl er ligt nu een beleidsrijk stuk voor ons, waar we in één keer in gaan investeren en wat zich later ook gaat terug belonen, omdat we al die losse dingen, zoals bestrijding en dergelijke in het vervolg dan niet meer hoeven te doen. Waar ligt de voorkeur van het CDA? Over twintig jaar alle losse oplossingen bij elkaar optellen en dat daar een hoge som uitrolt of dat we eindelijk in de gemeente Dordrecht tijd en geld gaan vrijmaken voor het Dierenwelzijnsbeleid en daar de vruchten van gaan plukken en misschien wel positiever uitkomen in de portemonnee?

De voorzitter: De heer Van den Berg, gaat uw gang.

De heer Van den Berg: Ik geloof niet dat de volledige educatie uit gaat naar, gooi netjes je afval in de prullenbak, zodat we minder ratten hebben. Maar dat is mijn invulling daarvan.

De voorzitter: Dat was uw bijdrage? Dan gaan we door, want we hebben niet zo heel erg veel tijd. Ik had u het woord gegeven. De heer Schalken, gaat uw gang.

De heer Schalken-den Hartog: Voorzitter, dank u wel. Ik zal het kort houden. Met betrekking tot het nieuwe Dierenwelzijnsbeleid, voor een groot deel zijn we het wel eens met de voorstellen die worden gedaan. Maar ook als we een afweging moeten maken financieel kijkend naar de wettelijke taken en niet wettelijke taken, is het wel een afweging te maken. Dat is volgens mij ook een aanvulling op wat de heer De Heer aangaf van, wat kan wel en wat kan niet?

En dat is nog wel een hele lastige, waarbij ik hoor dat er een aantal fracties zijn die eigenlijk heel makkelijk zeggen van, er mag extra geld tegenaan, is het wat Beter voor Dordt betreft nog wel even kijken waar we dan wat extra bij kunnen doen en waar wij denken van, wees daar nog maar even wat terughoudend in. Vanuit Beter voor Dordt had mijn collega de aanvulling gedaan, waar mevrouw Van Engelen ook al even over sprak met betrekking tot de grote evenementen, waar toch ook wel vaak... Een collega

van mij ook aangaf van, we hebben zo'n Dordt in Stoom evenement. Het is eigenlijk toch wel sneu dat daar zoveel mensen ook hun hond naartoe meeslepen, wat naar mijn idee voor de hond niet echt een feestje is. Wellicht kan in de voorlichting of in de aankondiging van grote evenementen iets worden aangegeven van, jongens, dit is niet de plek waar je nu allemaal je hondje de hele dag in mee moet slepen. Ik zie een interruptie.

De voorzitter: De heer Groenewege, gaat uw gang.

De heer Groenewege: Dank u wel, voorzitter. Sneu voor de hondjes, Dordt in Stoom. Maar wist u dat er twee paarden de hele dag rondlopen op Dordt in Stoom om een antieke brandweerwagen door de menigte te trekken? Vindt Beter voor Dordt dat ook sneu?

De voorzitter: De heer Schalken.

De heer Schalken-den Hartog: Dank u wel. Als we het hebben over de hondjes van de mensen die de hondjes meenemen, dan vinden wij dat inderdaad sneu. En met betrekking tot de dieren die ook tijdens zo'n evenement worden ingezet, waarvan de Partij voor de Dieren aangeeft, dat is alleen maar dieren inzetten voor menselijk vermaak, gaan wij ervan nu vooral vanuit dat aan de voorkant met het verstrekken van de vergunning en met het plannen van het evenement vanuit de vergunningverstrekker goed wordt gekeken of er voldoende oog is voor het dierenwelzijn van het paard. En ik weet dat daar de Partij voor de Dieren iets extremer en verder over een standpunt in heeft dan wij vanuit Beter voor Dordt.

De heer Groenewege: Voorzitter, dat zou natuurlijk heel mooi zijn als dat zo gaat. Maar de vergunningverstrekker toetst helemaal niet aan dierenwelzijn, want de vergunningverstrekker is de gemeente. En die mag daar niet aan toetsen.

De heer Schalken-den Hartog: Voorzitter, volgens mij is die discussie al vaker gevoerd. En is ook vanuit het college aangegeven dat evenementen die worden georganiseerd, waarbij dieren deel uitmaken van het evenement, er zeker aan de voorkant wordt meegekeken naar of inderdaad dierenwelzijn wel voldoende geborgd is. En dat is volgens mij eerder in de commissie en in de raad ook besproken. En ik ga ervan uit dat het college daar ook voldoende op toeziet, met betrekking tot dit punt. Maar ik zie dat de heer Groenewege nog niet tevreden is.

De voorzitter: Korte vervolgvraag.

De heer Groenewege: Eén laatste vervolgvraag. Want Beter voor Dordt komt met dit punt natuurlijk zelf. Het is niet een punt wat de Partij voor de Dieren heeft opgebracht. Want inderdaad, we hebben het al gehad over dieren bij evenementen. Maar zo'n hond die door een bezoeker wordt meegebracht, die brengt misschien een paar uur door op dat evenement. Dat vindt Beter voor Dordt sneu. Die paarden staan daar twee dagen lang de hele dag in de volste menigte, want die verzamelt zich om die paarden heen. Als je zegt als partij, de honden vinden we sneu, dan kan je toch niet je rug wenden naar die paarden die daar de hele dag moeten staan? Dat is toch onvoorstelbaar? Dat is toch geen geloofwaardig verhaal wat Beter voor Dordt hier neerzet?

De heer Schalken-den Hartog: Voorzitter, Beter voor Dordt vindt dat de Partij voor de Dieren wel heel erg extreem gaat in de voorstellen met betrekking tot het dierenwelzijn. Zover gaan wij niet. En ik denk dat we hierin met elkaar van mening verschillen.

De voorzitter: Dat denk ik ook. Ik ga door. Was u klaar met uw betoog?

De heer Schalken-den Hartog: Ik denk dat ik de belangrijkste punten heb genoemd. Ik laat het hier wel even bij. Dank u wel.

De voorzitter: Dan gaan we naar mevrouw Pichel van Forum voor Democratie. Gaat uw gang.

Mevrouw Pichel: Dank u wel, voorzitter. Ik heb eigenlijk niet heel veel commentaar op het voorstel van het college. En tegelijkertijd snap ik best wel waarom Partij voor de Dieren het bij lange na niet voldoende vindt. En de heer Groenewege en ik hebben buitenom de vergadering echt wel uitgebreid met elkaar gesproken over dieren en dierenbeleid. En daar zien we ook wel een verschil van aanpak. Dat ik dingen heel graag aan de voorkant opgelost ziet, terwijl ik merk dat soms een aanpak aan de achterkant wat mij betreft niet werkt. Maar wat ik me nu eigenlijk echt wel afvraag, is of dat al deze dieren zich nu afvragen of er ook een mensenwelzijnsbeleid komt? We hebben een heel mooi document hoe we met dieren om kunnen gaan. En misschien komen daar nog wel 23 moties bij. En mensen kunnen nog niet eens zorgen voor hun eigen welzijn. Ik heb het idee dat die dieren daar heel hard om moeten lachen. Want de dieren staan echt dichterbij de natuur dan mensen. En dan heeft de mens de arrogantie om dit allemaal te kunnen herstellen.

Mevrouw Stevens: Voorzitter.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van mevrouw Stevens.

Mevrouw Pichel: Ik krijg een interruptie.

De voorzitter: Gaat uw gang.

Mevrouw Stevens: Dank u wel, voorzitter. Ik weet dat ik nog niet zo lang meeloop. Maar we hebben het vanavond toch over het dierenbeleid en niet over het mensenbeleid. Ik bedoel, op het sociaal vlak kan ik me daar heel veel bij voorstellen, maar ik snap deze gewoon niet. Sorry.

De voorzitter: Gaat u door.

Mevrouw Pichel: Dank u wel, voorzitter. Mijn laatste zin inderdaad, de dieren staan gewoon dichterbij de natuur dan de mens. En een mens heeft altijd een bepaalde arrogantie om dit te kunnen herstellen. En zoals ik het zie, denk ik, de mens moet

gewoon stoppen met het verstoren en juist meer functioneren als de natuur. En als we daartoe bereid zijn, dan zullen we heel ver komen. Ik zie een interruptie.

De voorzitter: Een interruptie van mevrouw Van Engelen. Gaat uw gang.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, dank u wel. Mijn vraag aan Forum voor Democratie is, staan die dieren ook dichterbij de natuur dan de mens wanneer de mens een dier gebruikt voor eigen vermaak?

De voorzitter: Mevrouw Pichel.

Mevrouw Pichel: Ik denk dat een dier, in ieder geval zoals je het in heel veel gevallen ziet, altijd dichterbij de natuur staat. Maar ik denk dat uw vraag is of dat u bedoelt, te ver van hun omgeving. Is dat de vraag?

De voorzitter: Gaat uw gang.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, mijn vraag, ga ik hem even herformuleren. Ik hoor mevrouw Pichel eigenlijk, tenminste dat hoop ik te horen, de wens uitspreken dat de mens stopt met zo de baas te willen zijn over het dier. En mijns inziens is dit Dierenwelzijnsbeleid een stap daarnaartoe en kunnen we in de toekomst, omdat we nu tijd en geld en ruimte gaan vrijmaken, daar ook nog verder in gaan. Is mevrouw Pichel het met mij eens dat door dit beleid te steunen de mens zich minder zal bemoeien met het dier en het dier weer gewoon in vrijheid dichterbij de natuur kan staan?

Mevrouw Pichel: Dank, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Pichel, gaat uw gang.

Mevrouw Pichel: Ik denk dat mijn eerste opmerking hier was eigenlijk dat ik zei, ik heb niet heel veel commentaar op het voorstel. Ik kan het voorstel prima steunen. Er zitten natuurlijk wat basisdingen in. De wettelijke taak zit erin. En daarnaast worden wat extra dingen gedaan waarvan ik ook zei, Partij voor de Dieren ziet daar heel graag nog veel meer in. En bepaalde dingen snap ik ook. Ik denk als je echt gaat kijken naar, wat wil je... En ik hoorde mevrouw Van Engelen ook net zeggen van, het zit hem een stuk in gedrag. Als er ander gedrag is van mensen, dan kunnen daar ook dingen in veranderen. En daar ben ik het mee eens. Wat ik er alleen wel in zie, is dat gedrag verandert niet zomaar. Gedrag verandert bij bewustzijn.

En ik heb er ook heel erg veel ervaring mee dat degenen die ons dat bewustzijn kunnen leren, zijn ook de dieren zelf. En daar staan heel veel mensen niet voor open of zien die oplossing nog niet eens, terwijl dieren heel veel voor ons kunnen betekenen. En natuurlijk zijn er standaarddingen die we gewoon moeten doen. Ik vind ook niet dat we zomaar ratten moeten afschieten. Daar ben ik het eens ook met de heren die hier naast me zitten of meerderen die het hebben gezien. Maar we willen wel wat doen aan een bepaalde overlast, want dat kun je ook niet toelaten. Dat zijn praktische dingen.

De voorzitter: Volgens mij zitten jullie helemaal niet zover bij elkaar vandaag.

Mevrouw Pichel: Dat denk ik ook niet. Ik denk dat we best wel...

De voorzitter: Gaat u verder met uw betoog, als u nog wat wil zeggen.

Mevrouw Pichel: Mijn betoog was klaar.

De voorzitter: Dank. Dan geef ik nu het woord aan de heer Gündogdu. Gaat uw gang.

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel. Hoe ga ik dit overtreffen? Voorzitter, dat gaat mij niet lukken. Voorzitter, in ieder geval wil ik de wethouder bedanken voor deze notitie. Ik ga iets heel flauws zeggen. Eigenlijk hadden de dieren hier aan tafel moeten zitten waar we over spreken. Die zitten er helaas niet. Maar het betekent wel dat wij als mensen, als degenen die mogen beslissen, dat is dan wel een feitelijke situatie, over dierenwelzijn dat we empathisch genoeg moeten zijn om datgene wat de dieren aangaan in deze stad, op het eiland wel mee te geven aan het college. Voorzitter, het is niet mens versus dier. We moeten hand in hand gaan, figuurlijk, in onze habitat. En ik deel de mening van velen die aangeven, dit is misschien niet het walhalla, dit voorstel. Maar laten we ook eerlijk zijn, dit beleid is ook niet van heel lang geleden. Heel lang geleden in die zin dat dit volgens mij, voor zover ik weet, de tweede keer is dat we Dierenwelzijnsbeleid hebben. We komen van heel ver. We zijn er nog lang niet. Maar de stappen die worden gezet, die zijn wat mij betreft goed. Misschien niet al te groot, zoals iedereen dat zou wensen. Maar er worden stappen gezet. En wat mij betreft is het ook zo dat gedragsverandering is niet van het ene moment naar het andere, maar alle stappen die je in dat kader kunt zetten, in het kader van Dierenwelzijnsbeleid, is een stap extra. En dat juich ik zeker ook toe. Als het gaat om de financiën, de vraag is zojuist al gesteld, zijn we bereid om extra financiën boven de wettelijke taken beschikbaar te stellen? Op zich zijn wij daar welwillend. Maar we zouden graag ook wel willen zien, ook juist in het kader van mogelijke bezuinigingen, wat gaan we dan bijvoorbeeld niet doen die we dan mogelijk voor dit beleid kunnen uitgeven? Daar zou ik graag ook reflectie van de wethouder willen.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter.

De heer Gündogdu: Een vraag.

De voorzitter: Ik vond net dat mijnheer Gündogdu er bijna overheen ging. Nee hoor, dat is maar een grapje. Mevrouw Van Engelen, gaat uw gang. U heeft een interruptie.

Mevrouw Van Engelen: Dank u wel, voorzitter. Het eerste deel van de woordvoering van de heer Gündogdu dacht ik, wat fijn. Want ik probeerde dat punt over te brengen. Ik was het even helemaal kwijt. En dat heeft de heer Gündogdu eigenlijk voor mij gedaan. Maar mijn interruptie gaat over de financiën. We hebben inderdaad een dierenbeleid gehad en nu voor het eerst een Dierenwelzijnsbeleid. En we hebben het al vaker vanavond hier op tafel gehoord van, het zou eigenlijk nog meer moeten. Maar er is nu niet meer ruimte in de gemeente voor het Dierenwelzijnsbeleid. Er is een bepaald budget waar ze binnen moeten werken. Er is een bepaald aantal werkuren waarbinnen ze moeten werken. En wij zijn nu aan zet om dat te verruimen. Ik wilde eigenlijk aan de heer Gündogdu vragen, ziet hij de koppeling met zijn wens om hiermee verder te gaan? Ziet hij de koppeling met het bedrag wat wij volledig moeten vrijmaken en daar niet op moeten behappen?

De voorzitter: De heer Gündogdu. Maar volgens mij had u daar al antwoord op gegeven.

De heer Gündogdu: Met alle plezier. Maar als vervolgens het college aangeeft om dit voor elkaar te krijgen, moeten we dit en dit nalaten, dan wil ik toch even de balans kunnen opmaken. Vandaar ook de vraag richting de wethouder. Ik was even gebleven bij de moties van de Partij voor de Dieren. Bedankt. Behoorlijk wat moties opgesteld. We hebben het tot ons genomen, voorzitter. Een aantal heel sympathiek, maar we wachten ook nog even de reactie van het college af. Dank u wel.

De voorzitter: Dank, heer Gündogdu. Dan geef ik het woord als laatste, volgens mij heb ik dan iedereen gehad, aan mevrouw Striebeck van de VSP. Gaat uw gang.

Mevrouw Striebeck: Dank u wel, voorzitter. De VSP kan zich voor een groot deel vinden in dit Dierenwelzijnsbeleid. Helaas blijft het nodig plaagdieren aan te pakken in de wijken met overlast. Daar kan preventie inderdaad een heleboel voor betekenen. De vogels in het Merwesteinpark en de kinderboerderij horen gewoon bij Dordrecht. En die hebben ook een educatieve functie. Je hond meenemen naar evenementen is niet gewenst. En dat zouden de baasjes zelf ook moeten weten.

De voorzitter: Mevrouw Striebeck, u krijgt een interruptie, volgens mij nog op het vorige onderdeel, van de heer Groenewege.

De heer Groenewege: De VSP geeft aan dat zebravinken in Park Merwestein een educatieve functie hebben. Nou zit dat park al vol met vogels, ook als je daar geen volière met zebravinken zou hebben. Welke educatieve functie hebben die zebravinken die die vogels in dat park zelf, die daar in het wild leven, hun natuurlijke gedrag kunnen vertonen niet hebben?

De voorzitter: Mevrouw Striebeck, gaat uw gang.

Mevrouw Striebeck: Pardon. Waarschijnlijk hebben die wel dezelfde functie inderdaad als de andere dieren, alleen kun je deze van dichtbij zien. En kinderen kijken daar heel anders naar dan een vogel die in de lucht vliegt.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Groenewege: Dan ben ik wel benieuwd wat de VSP vindt van het idee om die volière om te vormen tot een voeder- of drinkplaats voor de vogels die in het park leven? Want dan komen die volgens daar natuurlijk ook op af. Kan je ze ook van dichtbij zien. En dat is misschien wel een hele mooie vervanging van de educatieve functie die die zebravinken zouden hebben, zonder dat je ze achter gaas hoeft op te sluiten. Wat vindt u daarvan?

De voorzitter: Mevrouw Striebeck.

Mevrouw Striebeck: Dank u. Dat zou een oplossing kunnen zijn. Maar tot zover staat die er nog. En daar kom ik later in mijn woordvoering nog op terug.

De voorzitter: Gaat u verder met uw betoog.

Mevrouw Striebeck: Dank u. Wel kan er een advies meegegeven worden of je je hond wel of niet mee moet nemen naar zo'n evenement. Maar wat ik al gezegd had, baasjes moeten dat zelf ook beter weten. En dan nog even over het geheel. De mens, eigenlijk al eeuwen werkt hij met dieren. En de mens houdt al eeuwen dieren. Ik denk gewoon dat het meer tijd nodig heeft om dit te veranderen. Dit heeft ook tijd nodig. Fit kun je niet van de ene op het andere moment helemaal veranderen. Dat heeft tijd nodig, net zoals van de Middeleeuwen naar nu toe is het gedrag van de mens met dieren ook veranderd. Rn nu hebben we andere ideeën daarover. Dat heeft gewoon tijd nodig om dat uit te voeren.

De voorzitter: Heeft u een interruptie op mevrouw Striebeck? Gaat uw gang.

Mevrouw Pichel: Dank, voorzitter. Mevrouw Striebeck zegt net ook, dingen hebben tijd nodig om te veranderen. En dat is ook zeker waar. En mijn vraag aan mevrouw Striebeck is, vindt u dat ook in dit plan er dingen worden gedaan de komende tijd waarin we langzaam die beweging gaan maken? Herkent u dat terug in de voorstellen of misschien in bepaalde moties? Dat weet ik niet.

Mevrouw Striebeck: Zoals de moties van de Partij voor de Dieren, die staan allemaal keurig op een rijtje. En als je ze leest, dat heeft ook wel iets, maar dat kan niet in één keer. Dat heeft gewoon tijd nodig.

De voorzitter: Interruptie nog van mevrouw Stevens.

Mevrouw Stevens: Dank u wel, voorzitter. Ik ben het met u eens als u aangeeft dat dee tijden daarin veranderen. En natuurlijk was het vroeger zo dat mens en dier samen moesten werken, maar ik denk dat dat allang achterhaald is. Mijn vraag aan u is, er moet toch ergens een start... Ik begon net met mijn betoog van, toen ik twintig jaar geleden in de politiek met een motie kwam. We zijn twintig jaar verder en gelukkig zijn er nu circussen zonder dieren. Er moet toch ergens een start gemaakt worden. Dat bent u toch met me eens.

De voorzitter: Mevrouw Striebeck.

Mevrouw Striebeck: Dank u. Mevrouw Stevens, dat klopt. En die start is al gemaakt met bijvoorbeeld het niet gebruiken van dieren in circussen. En dat is dan een klein stapje. En iedere keer gaat dat wat verder.

De voorzitter: Wat een interrupties. Mevrouw Van Engelen, gaat uw gang.

Mevrouw Van Engelen: Dank u wel, voorzitter. Nog eentje dan. Het enige wat ik nog even helder wil krijgen van de VSP, is het Dierenwelzijnsbeleid wat nu voor ons ligt, de notitie, zelf, even los van de moties, volgens de VSP een eerste stap of is dit een te grote stap?

Mevrouw Striebeck: Nee, dit Dierenwelzijnsbeleid ligt hier en daar waren we voor een groot deel dat ermee eens.

De voorzitter: Helder. Dan stel ik nu voor om... Want we hebben niet zo heel erg veel tijd meer. En dan kijk ik even op de klok. We hebben nog een half uurtje. En ik wil even

voorstellen, deze eerste ronde is iedereen nu even aan het woord geweest, om eerst het college even te laten reageren. En dan in een tweede termijn ook even uw oordeel te geven over het voorstel wat er hier nu ligt. Kunt u zich daarin vinden?

De heer Groenewege: Verhelderende vraag. Mogen we wel interrupties plegen op het college? Dat is wel normaal toch als het college...

De voorzitter: Van mij mag iedereen altijd interrumperen, zelfs bij vervolgvragen. Mevrouw, De Jonge, hij is heel flauw, dat was ook wel een inkoppertje natuurlijk. Maar inmiddels is de stoom gedaald. Ik geef gewoon het woord aan mevrouw De Jonge. Gaat uw gang.

Mevrouw De Jonge: Dank u wel, voorzitter. Vanavond praten we over het Dierenwelzijnsbeleid. Deze is gebaseerd op de Startnotitie die door uw raad is vastgesteld. Want de opdracht was aan het college om aan de slag te gaan hiermee. En we zijn een intensief participatietraject ingegaan. We hebben met heel veel partners uit de stad, die allemaal zich bezighouden met dieren en dierenwelzijn, ronde tafels gehouden. We hebben de stad bevraagd over wat zij belangrijk vinden. Zodat we een heel breed beeld hebben opgehaald. En wat wij vanavond hier ook constateren, is het beeld wat wij uit die tafels en uit de enquête hebben opgehaald. Er zijn heel veel verschillende meningen waar het gaat over dieren, over dierenwelzijn, hoe wij met dieren om moeten gaan. Wat u hier voor u ziet, is wat er voort is gekomen met name uit de participatie. De stap die iedereen ook aangeeft die genomen moet worden van, we leven in een tijd waarin we echt ver af moet van alleen wettelijke taken en veel meer de balans met de dieren moeten gaan zoeken in onze samenleving. En daar hebben wij op deze manier de woorden voor gevonden en een voorstel voor gedaan, om als gemeente Dordrecht ook te laten zien dat wij dierenwelzijn heel serieus nemen. Deze partners steunen ook dit beleid en staan te popelen om met ons aan de slag te gaan om hier handen en voeten aan te geven.

Maar zoals wij ook in de technische sessie al hebben aangegeven, en u waarschijnlijk ook al in de Perspectiefnota hebt gezien, dit raadsvoorstel viel even tussen wal en schip, waar het ging over besluitvorming in het college dat wij dit hebben aangeboden en de informatiebrieven omtrent onze financiële situatie en de bezuinigingsronde die ingaat. Wat u ziet in de Perspectiefnota is dat we voor alle wettelijke taken geld reserveren dan wel nog vragen. Want de 40.000 uur voor de Vogelklas Karel Schot is gewoon een wettelijke taak die wij hebben. En u leest daar ook in dat wij in overleg met uw raad willen gaan kijken naar de 70.000 euro die we structureel nodig hebben en in 2 jaar nog 20.000 incidenteel voor het vormgeven van onze aanpak, voor wat betreft informatie, communicatie en educatie. Die ligt in uw midden. En daar moeten wij gezamenlijk uitkomen. Daar vragen wij als college uw standpunt op, of u bereid bent om deze op te nemen in de lijst van beleid dat we willen gaan uitvoeren. En daarmee eigenlijk ook de opdracht te geven om in ombuigingen daarvoor een tegenvoorstel te gaan doen, zodat in de Perspectiefnota dan wel begroting dit meegenomen is.

De heer Safranti: Voorzitter.

De voorzitter: Ik liet even de wethouder de zin maken.

De heer Safranti: Prima.

De voorzitter: De heer Safranti, gaat uw gang.

De heer Safranti: Dank u wel. De wethouder geeft aan preventief en educatief in te zetten. We hebben natuurlijk volgens mij in meerderheid toch een beetje aangegeven dat we preventief willen invliegen, in dit geval. Hoe kijkt de wethouder daarin? De educatieve en het preventieve, gaan we daar ook inzetten of is dat juist weer los van wat wij hebben aangegeven?

De voorzitter: Mevrouw De Jonge.

Mevrouw De Jonge: Dank u wel. En ook dank voor deze vraag, want dat sluit inderdaad aan waar ik het met u echt over wil gaan hebben. Als wij voor dit Dierenwelzijnsbeleid de financiën niet in de volle omvang beschikbaar stellen. Dit is het voorstel van het college. Wij willen voor dit Dierenwelzijnsbeleid gaan. Als wij daar niet voor gaan, dat betekent dat wij geen aanpak ontwikkelen voor informatie, communicatie, educatie. In het geheel niet. We vallen terug op wettelijke taken. We kunnen nog één keer per jaar met onze partners uit de stad aan tafel zitten om bij te praten van, hoe gaat het met u? Wat ziet u op het gebied van dieren? En dan hebben we waarschijnlijk een mooie sessie met elkaar gehad. En vraag ik de dierenorganisaties op dit eiland om vooral heel veel zelf te doen, omdat wij hun niet kunnen steunen. Betekent ook dat wij niet de parken langer zullen kunnen onderhouden, want we kunnen niet instaan voor het welzijn van de dieren die wij houden in parken. We hebben niet voor niks aangegeven dat wij naar een keurmerk willen, omdat wij vinden dat de dieren in onze parken het beter verdienen dan de aandacht die er nu is. Wat eigenlijk niet echt dierenverzorging is, maar wel ervoor zorgen dat ze in ieder geval voldoende eten en drinken hebben, zoals ook in de Wet dieren is geborgd.

We gaan ook niet meer aandacht geven aan dieren op evenementen, want dat valt dan ook niet meer onder onze taken. En er werd ook gezegd, de aandacht voor zoönose. Daar heb ik ook geen geld voor. Het wordt een beetje een heel zielig verhaal als ik het allemaal zo opsom. Maar ik heb op dit moment 4 uur in de week een medewerker, die ervoor moet zorgen dat de wet wordt uitgevoerd. Dat we Louterbloemen aansturen. Straks hopelijk als er 40.000 euro wordt toegekend, kunnen we hopelijk ook de wilde dierenopvang gewoon conform onze verantwoordelijkheid als gemeente regelen. En that's it. En deze medewerker moet ondertussen ook nog alles regelen in deze stad aan vragen, aan oplossen van mogelijke problemen die er met dieren zijn, want dat is wel onze verantwoordelijkheid. Ik ben er gewoon heel eerlijk in. Alles wat erin staat wat bovenwettelijk is, wordt gewoon geschrapt dan. En dan vallen we terug op wat we hadden en zullen we ook niet dingen gaan doen die we nu nog maar uit allerlei andere hoeken en gaten weten te vinden om hopelijk zo goed mogelijk nu toch voor dieren te kunnen zorgen.

De voorzitter: De heer Van den Berg, ik hoor de wethouder een harde oproep doen naar deze commissie, of u de portemonnee wil trekken. Maar de heer Van den Berg had een interruptie.

De heer Van den Berg: Dank, voorzitter. Ik hoorde de wethouder inderdaad zeggen dat dat keurmerk gaat leiden tot betere zorg in de dierenboerderij. Klopt het dat we dan nu niet goede zorg geven aan de dieren daar, volgens uw oordeel?

De voorzitter: Wethouder De Jonge.

Mevrouw De Jonge: Ik heb het over parken. Ik heb het niet over onze Stadsboerderij. Onze Stadsboerderij voldoet uiteraard aan de eisen die er zijn. Maar ook hen willen we heel graag wel het keurmerk laten voeren, om aan te sluiten bij de landelijke ontwikkeling wat er bij kinderboerderijen is, om aan te tonen dat ook wij daar een verantwoordelijkheid nemen conform de eisen. Weizigt voldoet op dit moment aan de eisen, maar we kunnen het niet laten zien door middel van een keurmerk. En ik heb het puur over de parken die we in Dordrecht nog als gemeente hebben waar dieren zitten waarvan u toch al aangeeft, het is toch ook wel heel leuk om erlangs te lopen. Maar we voldoen niet aan onze verantwoordelijkheid om die dieren eigenlijk de hele dag door goed te verzorgen.

De voorzitter: Helder. Dan heb ik nog een interruptie van de heer Groenewege. Ik moet af en toe op die bordjes kijken hoor.

De heer Groenewege: Dat u mijn naam inmiddels nog niet kent. Even een verhelderende vraag. Begrijp ik het goed dat als de raad niet de portemonnee trekt voor die bovenwettelijke taken dat de damherten zullen verdwijnen uit Park Merwestein, dat ook de gehouden dieren in het Wantijpark zullen verdwijnen, dat die zebravinken verdwijnen uit Park Merwestein. Begrijp ik dat goed?

De voorzitter: Wethouder De Jonge.

Mevrouw De Jonge: Ja, dat begrijpt u goed. Ik vind niet dat wij als gemeente onze verantwoordelijkheid nemen. Wij zullen een uitsterfbeleid-achtig iets moeten gaan bedenken, voordat deze dieren wel op een goede manier elders misschien verzorgd kunnen worden. Maar wij voldoen in ieder geval niet aan de eisen die je normaliter zou willen stellen aan een park. Daar hoort namelijk informatie, communicatie en zeker een educatieve vorm bij, zodat als er bezoek wordt gebracht aan het park dat men ook op dat moment weet waar men naar kijkt en wat er met die dieren precies gebeurt en aan de hand is.

De voorzitter: Een vervolgvraag hierop. Kort.

De heer Groenewege: Ook een verhelderingsvraag. Het keurmerk waarvan het college zegt, daar moeten onze dierenverblijven aan voldoen. Is het juist dat dat keurmerk alleen op dierenwelzijnsgebied aan wettelijke eisen toetst en niet aan bovenwettelijke dierenwelzijnsnormen?

Mevrouw De Jonge: Voorzitter, dat vind ik een vrij technische vraag. Daar zullen we op terugkomen. Er is door Weizigt aangegeven dat ze graag voor het Keurmerk Diervriendelijke Kinderboerderij willen gaan, waarmee je inderdaad respecteert dat dieren op zo'n kinderboerderij goed kunnen vrij zijn en tegelijkertijd de educatieve

functie kan verrichten die bij een kinderboerderij hoort. Maar als u het zo precies wil, dan moet ik hem technisch mee terugnemen.

De voorzitter: Daar komt de wethouder dan op terug. Die staat genoteerd. Dan mevrouw Pichel, nog een interruptie.

Mevrouw Pichel: Dank, voorzitter. Eigenlijk een vervolgvraag op het antwoord wat zojuist al aan de heer Safranti is gegeven, over het stukje preventie en educatie. En mijn vraag aan de wethouder is, extra budget, als dat vrij wordt gegeven, dan zou er wel ruimte voor zijn. Vraag 1A is eigenlijk, is dat dan, naar mening van het college, echt voldoende? Zetten we dan in wat we echt willen? En dan eigenlijk ook de andere vraag. Want ik denk namelijk dat het echt nooit voldoende is. Maar stel je voor dat echt even geld geen probleem is. Stel je voor dat we alle kanten op kunnen. Wat zou dan de droom zijn van dit college om te doen voor het Dierenwelzijnsbeleid?

De voorzitter: Daar zou ik bijna een antwoord op kunnen geven, maar ik laat het aan de wethouder.

Mevrouw De Jonge: Ik droom ook graag. En daar hebben we het ook in het hele proces over gehad. Maar we hebben ook gezegd... Ik vond eigenlijk dat de VSP dit ook wel heel mooi verwoordde. We luisteren nu naar de dierenorganisaties in de stad. We luisteren naar onze inwoners. Dit is een stap die zij aangeven die genomen moet worden. Natuurlijk hadden we nog veel meer kunnen doen, maar ik denk dat we met deze stap al gehoor geven en echt een hele mooie stap ook maken in Dierenwelzijnsbeleid. En dat we dan weer de tijd kunnen nemen om te kijken van, zijn er zaken waar we misschien toch nog meer voor willen zouden doen en wat dat dan aan geld zou kosten.

Persoonlijk zeg ik, ik vind dit een minimale stap, ook een minimale financiële aanvraag die we hebben gedaan als college. Maar desalniettemin zouden we hier heel erg blij mee zijn als we dit geld krijgen om wel hiermee verder te kunnen.

De voorzitter: De oproep is helder. Ik ga even een appel doen op jullie vergaderdiscipline. We hebben nog een kwartier de tijd. We hebben nog een tweede termijn. Ik zie de heer Hartmeijer nog een interruptie hebben. Wilt u die nu echt stellen of kan u die ook in uw tweede termijn meenemen, zodat het college daarop kan antwoorden. Want anders ben ik bang dat er hierna misschien nog een vergadering komt. Ik weet niet of hier een fatale beslistermijn op zit. En dan kijk ik even de wethouder aan. Perspectiefnota.

De heer Hartmeijer: Het kan net zo goed in tweede termijn hoor, wat mij betreft.

De voorzitter: Dan vraag ik of de wethouder even haar ronde afmaakt. En dan kom ik zo bij jullie terug voor de tweede termijn, als we dat gaan halen.

Mevrouw De Jonge: Dank u, voorzitter. Ik denk dat ik best al veel geraakt heb. We hebben gehad over de preventie. Er zijn aardig wat vragen gesteld ook over de ongediertebestrijding. U ziet inderdaad een deel hiervan in dit Dierenwelzijnsbeleid. Maar in de technische sessie bent u ook door onze medewerker van het Programma Schoon bijgesproken. Dat zijn twee communicerende vaten. Wij kijken vanuit het

Dierenwelzijnsbeleid van, hoe kun je ongediertebestrijding zo diervriendelijk mogelijk doen? En vanuit het Programma Schoon wordt er gekeken van, hoe gaan we ervoor zorgen dat er inderdaad, zoals u ook aangeeft, voor gezorgd wordt dat we aan de voorkant gaan voorkomen dat er ongedierte komt. Ik heb meegekregen van Programma Schoon, in het derde kwartaal van '24 krijgt u een update over de vallen die zijn ingezet. Die truwens maar in een heel beperkt gebied zijn ingezet. Het lijkt net of dat we heel de stad hebben vol gezet. Alleen maar in de echte probleemgebieden. Zij stellen ook voor om daar met elkaar het gesprek te hebben over onder andere de ratten en de ongediertebestrijding vanuit het Programma Schoon. Even kijken.

De heer Safranti: Voorzitter, mag dat?

De voorzitter: Ik had net een appel op u gedaan, maar dat heeft u waarschijnlijk niet gehoord.

De heer Safranti: Mijn excuus dan.

Mevrouw De Jonge: Ik had nog een heel concrete vraag over de dieren in de winkels. Ook de motie die daarbij hoort. De controle daarop ligt bij de NVWA en de inspectie die daarbij hoort. We hebben daar als gemeente een beperkte rol. En wij zouden dat wel heel erg graag vanuit de aanpak van informatie, communicatie, educatie willen oppakken. Dat we wel proberen mensen als eerste te laten inzien wat het is om een huisdier te nemen. En dan eventueel ook met de winkels het gesprek aan te gaan van, kunt u in de lijn daarvan het goede voorbeeld geven? Maar daar hebben we het net over gehad wat ik daarvoor nodig heb. Zal ik niet herhalen.

En even als laatste de moties, denk ik, goed om even kort te benoemen. Bijna alle moties gaan ons geld, capaciteit of wat dan ook kosten. Als u ze indient, zou ik eigenlijk willen verzoeken, kom met een financiering dekking, want anders kan ik alleen maar ontraden, omdat er geld mee gemoeid gaat. Ik heb met inkoop al even gekeken van, kunnen we dat andersom doen, dat wij niet zelf de controle doen, want dat kost ons capaciteit, maar kunnen we aan de voorkant misschien eisen stellen? Ik zal proberen die voor de raad even gecheckt te hebben bij ons bureau inkoop, of zij zeggen, dat zou misschien een reëel alternatief zijn. De motie van de zebravinken begrijpen wij en kunnen wij ook omarmen, want dat zou denk ik ook wel heel erg bij dit Dierenwelzijnsbeleid kunnen passen. En heb ik ze dan allemaal gehad? Ik pak even dit overzichtje erbij.

De voorzitter: Zal ik een voorstel doen?

Mevrouw De Jonge: Ja, volgens mij heb ik ze ook wel even allemaal op hoofdlijnen gehad.

De voorzitter: Dit stuk gaat sowieso naar de raad, want we hebben moties. Ik wil vragen of jullie kort aan kunnen geven of jullie akkoord zijn met het voorstel wat er ligt van het college. En dan kijk ik even rond. Of hebben jullie echt allemaal een tweede termijn nodig? Kort? Heel kort. Wie wil daar dan over beginnen. De heer Hartmeijer, gaat uw gang.

De heer Hartmeijer: Dank. Het Dierenwelzijnsbeleid zelf hebben we eigenlijk niets heel vreemds in aangetroffen. Dat kunnen we ondersteunen. Wel nog een verhelderende vraag op het antwoord van de wethouder. Ik hoorde in een bijzin, geloof ik, we doen niet meer met evenementen en dieren. Maar je kunt toch bij aanvraag voor evenementen gewoon normen stellen? En het college doet toch in het stuk ook onder kopje 4.9 gewoon nieuwe voorstellen voor die normen. Als daar nog een verhelderend antwoord op kan komen. En de ratten en de pasjes pilot, verwacht ik van het college gewoon een voorstel. Dank u wel.

De voorzitter: Dank. Dat was inderdaad kort. Ik ga even het rondje af. Is dat goed? Ik ben een beetje streng nu, maar als het te streng is hoor ik het. Mijnheer Groenewege.

De heer Groenewege: Ben ik al? Ik hoefde volgens mij alleen maar kort te reageren op een vraag vanuit GroenLinks in tweede termijn. Want die stelde een vraag over adopt don't shop. En eigenlijk mijn antwoord sluit naadloos aan op wat de wethouder al heeft gezegd, we kunnen het niet verbieden, maar ik kan wel in gesprek met de winkels.

De voorzitter: Helder. De heer De Heer.

De heer De Heer: Voorzitter, eigenlijk een brandende vraag nog naar aanleiding van de eerste termijn. Er werd genoemd dat als deze gelden niet beschikbaar worden gesteld die worden gevraagd in het voorstel, dat dan ook de dieren in Park Merwestein en het Wantijpark weg zouden moeten. We hebben natuurlijk een tijdje terug een heel circus gehad rondom de herten in Park Merwestein.

Om te voorkomen dat we dat nog een keer krijgen, zou ik toch wel heel erg nieuwsgierig zijn wat er dan echt zo mis is geweest de afgelopen jaren, om dat wat beter te begrijpen. Want anders denk ik dat we daar een heel uitgebreid gesprek in de raad over gaan voeren, gezien de geschiedenis rondom dat park en de dieren daar. Daar zou ik toch wel waarde aan hechten om daar nog iets van een reactie op te krijgen vandaag.

De voorzitter: Volgens mij, als u goed geluisterd had naar mevrouw Lammens, u heeft het daar toch over gehad of niet? Wil je daar nog op reageren? Ik was al voorbij u. Maar was u klaar met betoog? Dan mag nu uw termijn doen.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Dank u wel. We zijn nu aan het twijfelen gebracht om in te stemmen met dit beleid, zeker gezien de nieuwe voorwaarden die het college opeens stelt, zowel financieel als inhoudelijk gezien. We vinden dieren in parken passen bij onze stad. En we vinden dat dit ook aan landelijke wetgeving moet voldoen en niet mag stranden op extra beleidsregels die we onszelf opleggen. Nu ademt het beleid te veel dierenwelzijn is dieren weg bij de mens. Daar zijn we het niet mee eens. We zien het echt als meerwaarde. Dit zal ik bespreken met mijn fractie, ook gezien de extra financiën die echt heel moeilijk zijn in te passen door de bezuinigingen die op komst zijn.

De voorzitter: Helder. Dank voor uw bijdrage. Mijnheer Safranti, gaat uw gang.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Ook ik zal heel kort even een en ander toelichten. Het voorstel staan we positief tegenover. Daar heb ik in principe niets op aan te merken. Ik hoorde de wethouder over de moties één ding zeggen. En dat was dat er

geen geld was om die moties uit te voeren. De vraag is natuurlijk, is dat de enige reden om hiervan af te zien? Eén. En twee, er is ooit een motie ingediend, volgens mij met de begroting uit mijn hoofd nog, en daar is ook aangegeven om pilot Oud-Krispijn anders Crabbehof mee te nemen. En mijn vraag was, hoever zijn we daarmee? Of de wethouder dat later nog wil kenbaar maken?

De voorzitter: Volgens mij heeft de wethouder daar echt een antwoord op gegeven. En ook over de financiën. Volgens mij heeft de wethouder daarover gezegd, dat niet alle moties uitgevoerd kunnen worden. En als ze uitgevoerd willen worden, dat er dan ook een dekkingsvoorstel bij moet komen. Maar ik kijk de heer Groenewege aan. En die gaat vast een dekking vinden ergens.

De heer Safranti: En mijn vraag is, was de dekking het enige punt waarom de wethouder de moties ging ontraden?

De voorzitter: Volgens mij zei ze daar ja op. Dan moet ik de moties ontraden, zei ze. Maar misschien heb ik het verkeerd begrepen. Klopt dat, wethouder?

Mevrouw De Jonge: Het is tweeledig inderdaad. Als het nog meer is dan wat hier in dit Dierenwelzijnsbeleid staat, moet er sowieso nog geld bij. En voor heel veel moties heb ik dat geld voor die aanpak van informatie, communicatie, educatie nodig. Anders kan ik dit ook niet uitvoeren, deze moties.

De voorzitter: Begrijpt u het?

De heer Safranti: Ik begrijp hem wel.

De voorzitter: Maar wie niet dan?

De heer Safranti: Het budget moet nooit de reden zijn om een motie af te handelen of af te wijzen.

De voorzitter: Nee, maar dan snapt het niet helemaal. De raad heeft het budgetbeheer. De wethouder hoor ik duidelijk een oproep doen, raad wilt u alstublieft uw portemonnee trekken, of deze commissie? U gaat over het budget. Als u vindt dat er geld bij moet, dan bent u aan zet.

De heer Safranti: Ik denk dat ik niet duidelijk ben, voorzitter. Want ik heb het over de inhoud van de moties en niet over het budget. Natuurlijk, dat is nodig om het eventueel uit te voeren. Alleen mijn vraag was, hoe kijkt de wethouder naar de inhoud van die moties?

De voorzitter: Volgens mij heeft ze die ook beantwoord, maar dan vallen we in herhaling. Heeft ze daar niet op geantwoord? Mevrouw Pichel, gaat u verder. Mijnheer Gündogdu, heeft u nog een tweede termijn? Mevrouw Striebeck volgens mij ook niet. Mevrouw Van Engelen.

Mevrouw Van Engelen: Dank u wel, voorzitter. Mij is het vrij helder, we hebben vanavond een discussie gevoerd waar eigenlijk twee kanten bestonden. De ene kant laten we

gewoon teruggaan naar het dierenbeleid. Het is zo wel genoeg. We houden het bij de wettelijke taken. En een kant, laten we nu doorpakken. Laten we het bovenwettelijk doen. En met de termijn van de wethouder is duidelijk geworden dat als we dit geld niet vrijmaken, verliezen we allemaal. Want als we het geld nu niet vrijmaken, is zelfs het oude dierenbeleid in die zin eigenlijk niet meer mogelijk. En zullen inderdaad de damherten en dergelijke verdwijnen. Ik denk dat de commissie vast anders gezind door zal gaan.

De voorzitter: Dank. We gaan nu een klein beetje in herhaling vallen. Maar dat geeft ook wel aan dat het leeft in deze commissie. En volgens mij hebben alle partijen aangegeven dat dierenwelzijn hoog op de agenda staat. Ik ga niet vragen, kan dit als hamerstuk naar de raad, want volgens mij komen minstens acht moties aan. Die alle partijen dan nog door kunnen nemen en ook kijken welke financiële dekking de heer Groenewege daarbij geeft. Even los van de inhoud waar u het over had. Alleen even de vraag, de spreektijd. Wat spreken we af, twee minuten of vijf minuten? Moet van tevoren.

De heer Hartmeijer: Voorzitter, ik had nog een vraag gesteld over evenementen. Of daar nog wat helderheid over kon komen. Het antwoord van de wethouder begreep ik niet helemaal.

Mevrouw De Jonge: Ik zal het kort houden. Er waren inderdaad twee vragen gesteld. De vergunningen, de Wet dieren geldt. De Omgevingsdienst houdt er bij vergunningverlening rekening mee. Wat wij liever willen, is dat wij vanuit onze medewerker meedenken met het evenement, als je het dan al wil, hoe kan je dat dan het beste gaan doen? En dat we ook meekijken hoe het in de vergunning wordt verleend. Dat is wat wij liever erop zouden willen doen. Tweede vraag was, wat bedoel je precies met de dieren in de parken? Ze krijgen nu echt een minimale verzorging, die niet in lijn is met Dierenwelzijnsbeleid. Ook dan val je terug dat wij de medewerkers van buitenruimte, die niet opgeleid zijn als dierenverzorger, vragen om te kijken, hebben ze genoeg eten, drinken en is de omheining en zo nog allemaal prima? Maar meer dan dat wordt het dan niet.

De voorzitter: Dank wethouder voor het antwoord. Dan kijk de commissie rond, twee of vijf minuten? Ik zag de heer Safranti als eerste.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, volgens mij hebben we heel veel uitgewisseld. En volgens mij zitten we ook een beetje op dezelfde lijn, als ik dit zo allemaal hoor. Ik denk dat we genoeg hebben aan twee minuten, exclusief de moties natuurlijk die we ter sprake zullen brengen. Want anders denk ik dat we dan in herhaling vallen.

De voorzitter: Dan is mijn vervolgvraag, gaan we het dan alleen over de moties hebben?

De heer Safranti: Ik zou het over de moties hebben. Want nogmaals, in grote lijnen zijn we het volgens mij met elkaar wel eens.

De voorzitter: En dan twee minuten of vijf minuten? Twee minuten. Mevrouw Van Engelen wil wat anders.

Mevrouw Van Engelen: Niet per se iets anders, voorzitter. Maar ik wil even het voorstel doen aan de commissie om de agenderingstool in dit geval in te zetten. Want het is duidelijk geworden dat Partij voor de Dieren, en misschien met andere collega's, achter de schermen zelf dekking moet gaan zoeken. En aan de hand daarvan, of dat lukt of niet, kan het aantal moties natuurlijk wijzigen. Dan kan het zomaar zijn, we hebben een hele hoop te bespreken of minder. Misschien wanneer duidelijk is wat er precies wordt ingediend, dat we dan kunnen aangeven twee of vijf minuten via de agenderingstool.

De voorzitter: Volgens mij gaat de Partij voor de Dieren daar zelf over. Maar dan gaan we weer over en weer. Laten we dat nu niet doen. De anderen staan al te wachten. Twee of vijf minuten. En we gaan het alleen hebben over de moties. De meerderheid geldt. Dan dank ik iedereen voor deze constructieve bijdrage. En ik dank u ook voor de discipline die u heeft opgebracht vanavond. Wel thuis en morgen gezond weer op.

9. Vaststellen Routekaart Klimaatneutraal Dordrecht 2024 - Raadsvoorstel

Voorzitter: Mevrouw Kruger
Raadsgriffier: Mevrouw Vermeulen
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Mevr. Boom-Vos (VVD)
Dhr. Bootsman (GroenLinks)
Dhr. Van Dam Timmers (CDA)
Dhr. Groenewege (Partij voor de Dieren)
Dhr. Gündogdu (Op ons Eiland)
Dhr. Hartmeijer (SP)
Mevr. Nieuwland-van den Bosse (ChristenUnie/SGP)
Dhr. Van Pelt (Forum voor Democratie)
Dhr. Safranti (DENK)
Dhr. Schalken-Den Hartog (Beter Voor Dordt)
Mevr. Striebeck (VSP)

Portefeuillehouders: wethouder C. van Benschop, wethouder T. de Jonge

Overige aanwezigen: mevr. Van Luijk

De voorzitter: Goedenavond allemaal. We zijn een beetje aan tijd gebonden. En dit is een heel breed stuk, heb ik al een beetje gekeken en begrepen. Laten we snel beginnen. Heren, dank u wel. Wil eenieder zich even voorstellen voor de notulen? Ik begin hier aan mijn rechterkant.

De heer Van Pelt: Dirk van Pelt, Forum voor Democratie.

Mevrouw Striebeck: Bernadette Striebeck, VSP.

De heer Van Dam Timmers: Jan van Dam Timmers, CDA Dordrecht.

De heer Safranti: Mehmet Safranti, DENK Dordrecht.

De heer Bootsman: Nick Bootsman, GroenLinks Dordrecht.

De heer Groenewege: Pieter Groenewege, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Eline Nieuwland, ChristenUnie/SGP.

Mevrouw Boom-Vos: Karin Boom, Dordtse VVD.

De heer Hartmeijer: Raymond Hartmeijer, SP.

De heer Schalken-den Hartog: David Schalken, Beter voor Dordt.

Mevrouw Van Luijk: Loes van Luijk, ambtelijke ondersteuning.

Mevrouw De Jonge: Tanja de Jonge, wethouder.

Mevrouw Vermeulen: Laurette Vermeulen, commissiegriffier.

Mevrouw Van Benschop: Chris van Benschop, wethouder.

De voorzitter: En ik ben vanavond uw voorzitter. En de heer Gündogdu is ook nog aangeschoven van Op Ons Eiland. En ik ben Kitty Kruger, uw voorzitter vanavond. Als ik het goed bekeken heb, zijn er voldoende partijen aan tafel. We moeten er minimaal negen hebben om het quotum te halen, maar dat is wel zo. Laten we gauw van start gaan. We spreken vandaag over de Routekaarten Klimaatneutraal 2040. Dit is een vervolg op de startnotitie, die met veel aandacht besproken is. En de concept routekaarten zijn al voorgelegd ter consultatie. Vandaag spreken we oordeelsvormend over het definitieve stuk. Het is een behoorlijk fors stuk. We vragen al onze concentratie om niet steeds in herhaling te vallen en ook om een compact geheel te krijgen. We hebben een aantal politieke vragen. Die zijn allemaal van de hand van de VVD. De eerste gaat over woningbouw. Hoe voorkomen we dat in economisch mindere tijden de hogere wegingsscore duurzaamheid toekennen qua uitgifte criteria... Ik moet een andere bril, geloof ik. Even kijken. Hoe voorkomen we dat in economisch mindere tijden de hogere wegingsscore duurzaamheid toekennen qua uitgiftecriteria kavels, dat we bedrijven en banen mislopen die belangrijk zijn voor het maatschappelijke of economische belang van Dordrecht? Twee, dat gaat ook over woningbouw. Is de commissie bereid om concessies te doen op het realiseren van nieuwe en betaalbare woningen? En dan over mobiliteit is de vraag, is het wenselijk om de huidige toegestane maximumsnelheid van 100 kilometer per uur op de N3 te verbieden en terug te dringen naar wel 80 kilometer per uur? Ik neem aan dat alle fracties hier wel het woord over willen voeren. En wie mag ik als eerste het woord geven? De heer Van Dam Timmers steekt zijn hand op. Gaat uw gang.

De heer Van Dam Timmers: Dat klopt, voorzitter. Hartelijk dank voor het woord uiteraard. We bespreken vandaag een heel interessant stuk over klimaatneutraal Dordrecht. Er zitten leuke trapjes in van de hink en de stap en de sprong. En als ik het woord stapje gebruik, dan is dat gelijk een understatement. En ik zie al wethouder De Jonge daar ook over lachen. Dat geeft aan dat dat ook anders wordt ervaren. En zo zat dat bij mij en bij onze fractie eigenlijk ook. Deze routekaart geeft richting, maar de vraag is natuurlijk, gaan we die snelheid ook halen? En ook in de beeldvormende sessies hierover kwam dat verschillende keren aan bod van, wat is de realiteitszin soms ook van het halen daarvan. We zien veel input verwerkt uit de beeldvormende sessie. Daar zijn we blij mee. En het is duidelijk dat de haalbaarheid van veel van de verschillende punten in dit plan ook zal afhangen van de beschikbare financiële middelen. Niet alleen vanuit de gemeente Dordrecht, maar juist ook vanuit het Rijk.

Er zijn een aantal politieke vragen gesteld die ik wilde langs gaan. De eerste politieke vraag, hoe voorkomen we dat de wegingscriteria duurzaamheid, dat we bedrijven en banen mislopen. Ik vind dat een hele lastige vraag. Je zou kunnen zeggen, juist als je die criteria duurzaamheid toevoegt, dat je daar ook banen voor de toekomst mee creëert. Dat staat niet gelijk in tegenspraak. En ik denk dat we als commissie niet per se bereid moeten zijn om concessies te doen op het realiseren van nieuwe en betaalbare woningen, omdat we die ook gewoon keihard nodig hebben. Dat spreekt elkaar niet per se tegen. En de wenselijkheid op de N3 op het gebied van mobiliteit is ook een heel interessante. Recent zijn er vanuit onze fractie vragen gesteld ook hierover van, hoe staat het ermee? Er is al een motie uit 2017 die vrij breed is aangenomen, waarin eigenlijk het college wordt gevraagd om ook in conclaaf te treden met Rijkswaterstaat, om de N3 naar 80 te halen. Omdat we daar de voordelen van zien op het gebied van uitstoot, geluid, et cetera. Maar iedere keer is dat niet gelukt. En ook in die beantwoording werd duidelijk dat wij het wel kunnen vinden, maar als Rijkswaterstaat of het Rijk dat niet wil, dat we dan nog niet verder komen. Vanuit onze fractie, en dat vindt ook terug in ons verkiezingsprogramma, hebben wij daar de steun voor. Maar we zien dit nog niet gebeuren. En we horen graag een reflectie van de wethouder daarop. Kortom, over dit stuk, wij zien het als een mooie routekaart, waarin we ons wel afvragen hoe haalbaar sommige dingen zullen zijn. En we overwegen nog een motie of amendement op een deelonderdeel hiervan, maar dat is meer voor later.

De voorzitter: Dank u wel. U wil geen tipje van een sluier oplichten over welk deelonderdeel?

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter, dank voor die vraag. Op zich zou ik dat wel willen doen. Als we het hebben over de energietransitie gaat het ook veel over ruimtelijke inpassing daarvan. En wij overwegen een amendement of een motie over de realisatie van tot wel 300 trafohuisjes in onze stad, omdat wij ons realiseren dat dit toch wel een hele grote impact heeft op buurten. Mochten er andere fracties zijn die daarover verder willen denken, we hebben iets in gedachten. En daar gaan we nog mee komen.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Ik had altijd begrepen eigenlijk dat, en fijn dat u aangeeft over die moties, dat deze oordeelsvormende vergaderingen juist bedoeld zijn om te kijken welke moties we indienen en of dat daar een meerderheid voor is. Fijn dat u het zegt. Dat was

voor ons ook de reden om de politieke vraag te stellen. Ik ga niet mijn spreekwoord... Maar ik zou hem wel graag mee willen nemen in de verdere beoordeling of oordeel. Of dat mensen dat willen steunen of niet.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. Dat kan uiteraard. Ik kan wel een tipje van de sluier oplichten. Ik heb de definitieve tekst nog niet. Maar het gaat er in feite over dat wij vanuit onze fractie zien dat als wij in de komende jaren 300 huisjes realiseren, dat wij onze inwoners de gelegenheid willen geven om bijvoorbeeld een prijsvraag uit te schrijven om dat soort huisjes een beetje naar de stijl van hun buurt te kunnen ontwikkelen. Of dat we een Dordts type huisje zouden kunnen krijgen, die goed past. Of dat hij meer in de bebouwing ingepast zou worden.

Daar hebben we nu niet veel gedachtes over. In de zin van, in het stuk komt dat natuurlijk niet terug. Het is meer, er moet een trafohuisje komen. En wij zien daar toch ook wel kansen voor kunst, cultuur, et cetera. En ik zie dat dat heel erg aanspreekt. Of dat wij denken dat dat heel erg aanspreekt.

De voorzitter: Dank u wel. Een vervolgvraag of wilt u uw woordvoering doen? Gaat uw gang.

Mevrouw Boom-Vos: Dank u wel. Wij zijn blij dat de routekaarten er zijn en dat de wethouder ook aan de motie, die we als de raad aangenomen hebben, om wat meer planning en een visie... Tenminste, een planning te maken. Dat dit daar mooi aan voldoet. En dat zien we ook met andere onderwerpen. Dank. Wij vinden dat die routekaarten belangrijk zijn voor een klimaatneutraal Dordrecht. En we zijn eigenlijk ook wel grotendeels akkoord. Wij maken ons om meerdere zaken nog zorgen. Twee kleinere dingen die we gewoon graag bij de wethouder neer willen leggen om rekening mee te houden. Is het warmtenet niet duurder dan het huidige kostenniveau? En is de uitrol nog haalbaar? Voor ons als VVD vinden wij het belangrijk, dat staat anders in de routekaarten, dat het niet duurder mag worden dan het huidige kostenniveau. Als tweede punt zouden we de wethouder graag mee willen geven dat wij staan achter de laadpalen, maar dan wel graag met betere contracten dan nu. Want ze zijn eigenlijk te duur. Daar moeten we als gemeente wat beter op kunnen zitten. Als motie zitten wij erover na te denken, maar dat is ook afhankelijk van het gesprek nu. Als VVD zijnde is het natuurlijk niet verwonderlijk dat wij niet voor 80 kilometer zijn op de N3. Wij ervaren dit meer als symboolpolitiek. Ik hoorde net van het CDA dat ze zeggen, ik vind het belangrijk.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter.

Mevrouw Boom-Vos: Wij vinden het fijnstof ook belangrijk.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. Ik hoor de VVD-fractie hier beweren dat het verlagen van de snelheid symboolpolitiek is. Hoe kijkt u dan naar mensen die bijvoorbeeld leiden aan astma of COPD, die in de buurt van de snelweg wonen en daaraan komen te overlijden of grote problemen mee hebben?

Mevrouw Boom-Vos: Driekwart van ons fijnstof in de Dordtse lucht komt uit andere landen. Daarnaast halen wij zelfs nog afval uit het buitenland om in Dordrecht te verbranden voor een duurzaam warmtenet. Dat zijn dingen die eigenlijk een grotere impact hebben dan van 100 kilometer naar 80 kilometer te gaan.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter, dan wil ik toch wel even wijzen op de beantwoording van de artikel 40-vragen van onze fractie van een paar weken geleden, waarin toch duidelijk een weergave wordt gegeven dat mobiliteit, zeker op lokaal niveau rondom dit soort wegen, de belangrijkste veroorzaker is van het fijnstof op die plek. U kunt voor de hele stad misschien wel van iets anders spreken, maar als je het hebt over mensen die daar vlakbij wonen, zitten die toch wel in de problemen op dat vlak. Daarom begrijp ik uw opmerking niet.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Ik zal daar nog een antwoord op geven. Wat u zegt, ik bekijk hem vanuit de hele stad. Niet direct eromheen, omdat daar ook al speciale afstanden worden gehouden. En daarnaast is het wel bewezen dat van 100 naar 80 kilometer gaan, dat dat veel minder fijnstof... Dat hoor je bijvoorbeeld in Rotterdam. Maar daar zijn de hoeveelheden auto's veel groter. Dat zijn grote snelwegen. Dit is doorgaand verkeer binnen de stad.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter, heel kort.

De voorzitter: Een laatste reactie, de heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Ik wil toch even vaststellen hier dat de N3 een doorgaande snelweg is, die weliswaar niet als snelweg benoemd is, maar wel zodanig wordt gebruikt. In ieder geval in onze regio.

De voorzitter: De heer Van Pelt.

De heer Van Pelt: Dank u wel. Volgens mij gaat het vanavond over het klimaat. En stikstof is een niet onbelangrijk probleem, mogelijk. Maar volgens mij is het geen onderdeel van een klimaatbeleid.

De voorzitter: En dit is een reactie op mevrouw Boom, die haar woordvoering heeft, neem ik aan?

De heer Van Pelt: Nee, dit is een reactie op mijnheer Van Dam Timmer.

De voorzitter: En dat gaan we niet doen. We gaan niet interrumpen op een interruptant. Leuk, he? Op een interruptie. De heer Hartmeijer wil ook nog een interruptie plegen..

De heer Hartmeijer: Voorzitter, dank. Ik hoor mevrouw Boom zeggen, ik vertaal het maar even zo, ik heb zorgen bij warmtenet. Warmtenet is natuurlijk een groot project. Grote projecten worden steeds duurder. Consumentenproducten, zoals warmtepompen en zonnepanelen worden juist steeds goedkoper. Bijna per week worden die goedkoper. Zegt mevrouw Boom dan eigenlijk, pas op met dat warmtenet verder uitrollen, want de kosten? Of hoe ziet mevrouw Boom dat?

Mevrouw Boom-Vos: Volgens mij staat in de routekaarten wel aangegeven dat we vol, vol weet ik niet, dat we als gemeente willen gaan voor het warmtenet. En daar gaan wij eigenlijk ook achter staan als het niet duurder wordt voor de burgers. Waarbij wij ervan uitgaan, en dat lees ik tussen de regels door, dat we als gemeente Dordrecht nog steeds blijven kijken wat het beste is voor de stad. En dat is ook al eerder door de wethouder gecommuniceerd, dat verschilt per wijk. In de ene wijk is een warmtenet beter voor de wijk en in een andere wijk, bijvoorbeeld de binnenstad, zullen warmtepompen beter zijn. Daar gaan we eigenlijk dan nog even op het gezond verstand van ambtenarij en de wethouder uit, dat ze de juiste keuzes voorleggen. Dan ga ik door.

De voorzitter: U mag nog even door. Zeker.

Mevrouw Boom-Vos: Nog één ding waar wij over twijfelen, waar we ook de wethouder graag over willen horen, dat was de politieke vraag over de woningbouw. Wij snappen dat klimaatneutraal daar ingebouwd wordt. Wij zouden wel graag een duiding willen horen in hoeverre dat prevaleert wanneer de woningprijzen omhoog gaan. Of dat we andere keuzes moeten maken. Daar graag nog een duiding van de wethouder. En dan, laten we positief afsluiten. Ook wij twijfelen of dat het wel haalbaar is. Dat is hier ook eerder gezegd. Staat ook duidelijk in de routekaarten wat daarvoor nodig is. We waarderen dat daar de wethouder open over is. Maar dat we de komende vijf jaar zeker nog voor uitdagingen staan in het financieel balanceren tussen prioriteit, zorg, klimaat, woningaanbod en economie. Dat zijn behoorlijk wat zaken waar wij verwachten dat we de komende tijd nog wat beslissing op krijgen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Maar dat was dat de wethouder dat zag en aangaf.

De voorzitter: Zeker.

Mevrouw Boom-Vos: Dat was positief. En de rest is gewoon feit.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Boom. Mijnheer Bootsman.

De heer Bootsman: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik doe deze woordvoering ook namens de Partij van de Arbeid Dordrecht. Wij zijn blij met de duidelijke weg richting klimaatneutraliteit in 2040, die deze routekaarten voorstaan. Het is duidelijk dat iedereen mee moet kunnen doen om deze doelen te gaan halen. Het verheugt ons dan ook om te zien dat initiatieven om iedereen mee te laten doen met de energietransitie duidelijk in deze routekaarten verankerd zijn. Ook in het bedrijfsleven wordt duurzaamheid steeds belangrijker. Je ziet het steeds vaker, bedrijven die enthousiast willen meedoen in de energietransitie of werknemers die toch liever kiezen voor een

werkproject die duurzaam en groen is, in plaats van op een versteend industrieterrein. Wij zijn dan ook niet bang dat de duurzaamheidsdoelstellingen strijdig zijn met het economisch belang van Dordrecht. Sterker nog, wij denken dat duurzaamheidsdoelstellingen en economisch belang, mits goed uitgevoerd, elkaar zelfs kunnen versterken.

Wij zijn natuurlijk echter heel benieuwd naar de stappen voor na 2030. Maar we begrijpen de hink-stap-sprong gedachte. Wel zijn we benieuwd naar hoe we op de hoogte gehouden gaan worden over de nadere stappen na 2030. Een duurzame woning kost soms geld, maar levert ook geld op. Als je in een duurzame woning woont, ben je veel minder geld kwijt aan de energiekosten. Inwoners die niet beschikken over financiële middelen of kennis, krijgen ondersteuning van de gemeente bij het verduurzamen. En daarna hebben zij goedkopere woonlasten. Dat lijkt ons een win-winsituatie. Een snelheid van 80 kilometer per uur op de N3. Het ging er net al even over. Wat ons betreft is dat wenselijk. Een gedeelte van de N3 is nu al 80 kilometer per uur immers. De automobilist geeft iets minder gas. En dit iets minder gas geven, bespaart wezenlijk in de uitstoot en het geluid wat de N3 produceert. En daarom zijn wij hier een voorstander van. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Voorzitter, ik zou wel heel graag van de heer Bootsman willen horen wat hij vindt over de extra klimaatneutrale eisen voor de woningbouw. Als dit meer geld gaat kosten, waar geeft u dan de voorkeur aan, minder woningen of duurdere woningprijzen?

De voorzitter: De heer Bootsman.

De heer Bootsman: Dit is natuurlijk eigenlijk een hele dubbele vraag, om het zo te zeggen. Ik ga hem proberen te beantwoorden. Het kan zijn dat woningen iets duurder worden als je klimaatneutraal gaat bouwen. Maar voor degenen die dan in gaan wonen, bespaart het uiteindelijk ook weer geld. Ik denk dat je die twee tegen elkaar kan afwegen. Dat je dan misschien iets meer geld uitgeeft aan je woning, maar dan veel goedkoper uit bent qua energie uiteindelijk.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Ik zou ook heel graag willen horen hoe u dat ziet met sociale huur- of koopwoningen. Mogen die ook twee procent duurder worden, of dat niet?

De voorzitter: De heer Bootsman.

De heer Bootsman: Het is natuurlijk heel belangrijk dat we hier met zijn allen aan de slag gaan aan die energietransitie en dat daarbij ook de woningcorporaties meegaan. En ik vertrouw daarin volledig op de wethouder, wat ook gewoon duidelijk staat in de stukken, dat het voor mensen die weinig geld hebben wel betaalbaar moet blijven. Ik vertrouw daarin ook gewoon verder op het college dat zij daar duidelijk op gaan zitten en ervoor gaan zorgen dat niet de sociale huur onbetaalbaar wordt. Want dat is natuurlijk niet de

bedoeling. Al is het wel zo dat de mensen dan, als het goed duurzaam is, natuurlijk minder energiekosten kwijt zijn. Dat dat elkaar dan wel kan afwegen.

De voorzitter: Mevrouw Boom, nog één interruptie.

Mevrouw Boom-Vos: Nog één interruptie. U vertrouwt op de wethouder. Dat doe ik ook. Maar dan weet u ook dat wij als gemeente die extra kosten betalen bij sociale huurwoningen. Heeft u dat er ook voor over?

De voorzitter: De heer Bootsman.

De heer Bootsman: Nee, niet per se. Ik denk dat daarin ook een heel grote rol weg is gelegd voor de corporaties. En die zijn zelf relatief enthousiast over wat ik lees, over het verduurzamen. Ik hoop dat zij daarin echt een extra stap willen zetten.

De heer Safranti: Voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Safranti.

De heer Safranti: Even aanvullend hierop. Fijn hoor om te horen dat eventueel de woningstichtingen daar een rol in gaan pakken of kunnen pakken. Alleen denk ik wel dat ze de kosten straks doorvoeren naar de burger.

De voorzitter: En uw vraag is?

De heer Safranti: Wat mijnheer Bootsman daarvan weet of denkt?

De voorzitter: De heer Bootsman.

De heer Bootsman: Wat ik daarvan weet of denk, is natuurlijk lastig, want ik kan niet in de toekomst van de hoofden van de corporatiebestuurders gaan kijken. Maar ik kan wel zeggen dat ik hoop dat de corporaties hun rol pakken en dat ik ook zie... En projecten die nu al bezig zijn in de stad, dat er corporaties zijn die echt goed bezig zijn met verduurzamen. En dat mensen een heel mooi, duurzaam huis daarvoor terugkrijgen. Dat is toch een mooi punten.

De heer Safranti: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Safranti.

De heer Safranti: Die vraag had ik gesteld, omdat mijnheer Bootsman aangaf dat hij juist van de woningstichtingen of corporaties dit had gehoord dat zij dat wilden gaan doen.

De voorzitter: De heer Bootsman.

De heer Bootsman: Nee, ik heb zeker niet gehoord dat ze dit doorberekenen of wat dan ook. Maar ik zie wel, dat heeft u zelf ook in de krant kunnen lezen afgelopen week, dat de Woningcorporatie Trivire bijvoorbeeld bezig is met een hele grote verduurzamingsoperatie in Sterrenburg, op dit moment. En dat ze daar echt wel vol voor

gaan en ook inzien dat het belangrijk is voor hun huurders dat ze in een duurzaam huis kunnen wonen.

De voorzitter: Ik zie verder geen interrupties meer. De heer Gündogdu wil een woordvoering doen? Gaat u gang.

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel. Onze dank richting het college dat zij met dit voorstel richting de raad is gekomen. Voorzitter, landelijk spreekt men over lef hebben. En in dat kader wil ik ook een aantal woorden vuilmaken richting het college. Voorzitter, het is niet zozeer dat wij kritisch zijn, maar wel een aantal punten missen in dit voorstel. En graag een reflectie van het college. Dan om te beginnen techniek. We leven in een tijd waarbij techniek en duurzaamheid, energiebesparing dan wel opwekken, dat is bijna dagelijks op het nieuws. Daar spreken we over. In dit document hebben we ook gelezen dat wij als Dordrecht de ambitie hebben om een fietsstad te willen worden. Dat is ook niet eens zo verkeerd, want dat is in de Mobiliteitsvisie natuurlijk opgenomen. Wat wij hier in dit kader missen, als wij die ambitie hebben, waarom zouden wij bijvoorbeeld niet een pilot willen starten om fietspaden elektriciteit te laten opwekken. Want die bestaan. Die zijn er landelijk ook. En als wij die ambitie koppelen met, we willen een fietsstad zijn en vervolgens ook nog eens duurzaam naar de toekomst toe. Waarom zouden wij bijvoorbeeld een aantal wegen, die we binnenkort opnieuw gaan aanleggen, ook met deze techniek kunnen invullen? Vervolgens de stap naar de binnenstad, voorzitter. Dit is een discussie wat ook in het verleden weleens is gevoerd. De binnenstad zijn we gezegend met heel veel historische panden. En die zijn met HVC, de warmtenet moeilijk bereikbaar. En wij hebben ons in het verleden laten vertellen dat die bestaande gasleidingen ook heel goed te gebruiken zijn voor waterstof. En in dat kader had ik ook in dit voorstel iets daarover willen lezen hoe wij bijvoorbeeld de binnenstad en de verwarming daarvan voor de komende jaren zouden willen uitstippelen. Er komt volgend jaar een nota, heb ik me laten vertellen of heb ik gelezen, maar ik had dat nu ook wel verwacht. Voorzitter, over warmtenet gesproken, we hebben daar vrij recent ook wat artikel 40-vragen over gesteld. Het is gewoon een mooi middel dat warm water wordt gebruikt om onze woningen te verwarmen. Het is niet alleen de beeldvorming, maar de feitelijke situatie is ook, het is gewoon duur. Het is veel duurder dan een eenvoudige gaskachel. En daar heeft vrij recent het programma Radar nog een hele uitzending aan gewijd. Wij hebben er vragen recent over gesteld. Hoe gaan we die slag maken om die 20.000 wooneenheden in Dordrecht, dat is de ambitie, met de kanttekening dat heel veel mensen, de huidige gebruikers, ervaren dat het veel duurder is dan een cv-ketel. Hoe gaan we die slag maken? We zijn daar echt best ongerust over. Ik ben benieuwd wat u daarover wilt inbrengen. Vervolgens de discussie rondom de N3. Gelukkig is dat geen nieuwe discussie. Dat speelt al wat jaartjes in de Dordtse raad. Vanuit ons, voorzitter, mag dat helder zijn, ook wij pleiten voor 80 kilometer op de N3. En om de hele eenvoudige reden, toen de N3 werd aangelegd, en dat is misschien ook even richting mevrouw Boom, kwam de berekening van Rijkswaterstaat. Tot 2030 zal het verkeer op de N3 met bijna 30 procent toenemen. Dat tegenover het fijnstof. Wij krijgen überhaupt veel meer auto's die op de N3 gaan rijden. 30 procent meer dan in 2019 of '18 het geval was. Dat betekent al veel meer fijnstof. En er is ook toen een berekening gemaakt, op het moment dat de snelheid naar 80 kilometer gaat, dat het een aanzienlijke verbetering is van de luchtkwaliteit.

De heer Safranti: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Safranti:

De heer Safranti: Mijnheer Gündogdu van Op Ons Eiland die geeft aan dat er een onderzoek is geweest van 100 kilometer, maar ook van 80 kilometer. En de resultaten zijn toen opgedeeld. In hoeverre kunnen wij dan zien dat dat aanzienlijk een verbetering is? En heeft dat echt te maken met die 20 kilometer verschil? Dat is de vraag richting mijnheer Gündogdu.

De voorzitter: De heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Voorzitter, als je mij vraagt om dat direct te overhandigen, die cijfers heb ik niet paraat. Maar dat is van een aantal jaren geleden, toen we deze discussie met elkaar ook in deze zaal hebben gehad.

Mevrouw Boom-Vos: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Ik hoor de heer Gündogdu zeggen, een prognose in 2019. Hebben we ook de daadwerkelijke cijfers, nu vijf jaar later? Is die prognose uitgekomen?

De heer Gündogdu: Voorzitter, ik durf dat niet te zeggen. Dat was een prognose van Rijkswaterstaat zelf. Eén van de redenen namelijk dat de N3 ook is aangelegd zoals het er nu voorligt, is juist om de toename van al het verkeer ook aan te kunnen. En toen was de berekening dat in 2030 het aantal verkeersbewegingen met 30 procent zou toenemen. En ik weet niet of dat nu het geval is. Daar durf ik geen antwoord op te geven. Misschien is dat ook een vraag richting het college of ze dat wellicht met ons willen delen.

De heer Safranti: Voorzitter.

De voorzitter: Dit is een technische vraag.

De heer Gündogdu: Dit is een technische vraag.

De voorzitter: Dit is zeker een technische vraag. Misschien dat iemand het kan opzoeken, zoals het ook bij dat spelletje gaat.. En anders moet dat later nog een keer beantwoord worden.

De heer Safranti: Voorzitter, even aanvullend hierop.

De voorzitter: De heer Safranti.

De heer Safranti: Want dit zou misschien heel veel partijen duidelijkheid kunnen bieden, als wij die prognose kunnen zien en daarna een beslissing kunnen nemen.

De heer Gündogdu: Voorzitter.

De voorzitter: De heer_Gündogdu, gaat u verder.

De heer Gündogdu: Op te vragen bij mijnheer Van der Linden, denk ik, de voormalige portefeuillehouder. We hebben hem vaak genoeg over dit onderwerp lastiggevallen. Voorzitter, als laatste. De politiek vraag, is de commissie bereid concessies te doen op het realiseren van nieuwe en betaalbare woningen? Ik vind dat op zich een hele bijzondere vraag. Wij willen juist, volgens mij spreek ik dan voor iedereen, gewoon betaalbare woningen. En ik ben benieuwd, wat bedoelt men dan onder concessies doen? Ik begreep die politiek vraag niet helemaal. Maar wij zijn uiteraard bereid om betaalbare woningen of woningen die nog betaalbaar zouden moeten zijn voor onze doelgroep zeker te faciliteren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Zal ik de politieke vraag even wat beter uitleggen? Voor ons is vooral de politieke vraag dat we eisen stellen aan klimaatneutraal, dat is logisch. Maar laten we dat prevaleren en verplicht maken, dan wordt een woning twee procent duurder. Dat betekent dat je sociale koopwoningen of huurwoningen duurder wordt. Dat betekent dat de uitgifte van je kavels duurder wordt. En dat kan je concurrentie tegenover andere Drechtsteden minder maken. Er kunnen minder ondernemers, vandaar de eerste vraag, of je krijgt duurdere woningen, waardoor je daar concessies aan moet doen. Dat is eigenlijk de uitleg.

De voorzitter: U begrijpt hem nu?

De heer Gündogdu: Dan even een korte reactie, voorzitter.

De voorzitter: Zeker.

De heer Gündogdu: Nu begrijp ik hem inderdaad beter. Maar ik heb echt wel de mening dat als je dit tegenover de voordelen op langere termijn afzet, denk ik dat ik dan de keuze maak nu misschien twee procent duurder, met heel veel baat op de langere termijn.

De voorzitter: Helder antwoord, denk ik. Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Ik heb even zit googelen. En over de intensiteit op de N3. En op wegenwiki.nl kan je op intensiteit N3 zoeken. Wegenwiki of gewoon ik zocht op intensiteit N3. En dan zie je eigenlijk, en ik zal niet de cijfers benoemen, maar dat de intensiteit van 2019 is ongeveer gelijk aan de intensiteit dat we in 2023 hebben gehad. De prognose klopt niet helemaal van Rijkswaterstaat.

De voorzitter: Dat is Wikipedia. Daar vinden we soms ook wel wat van, maar dank voor het opzoeken in ieder geval. De heer Gündogdu, bent u klaar met uw woordvoering? Ja. Dank u wel. Wie mag ik het woord geven? De heer Safranti.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ook wij vinden het een goed stuk. Maar ook wat andere collega's aangaven, wel met kanttekeningen, met het aandachtspunt hoever het nog haalbaar is. En daar zitten we volgens mij ook een beetje hier, om het daarover te hebben. We zien de afgelopen periode wel een enthousiaste, maar een ambitieuze wethouder die zich wil inzetten voor de burgers en uiteindelijk natuurlijk ook voor de stad. Ze doet heel veel. Te denken aan de energiehulp, witgoedregeling. Ik kan nog heel veel noemen. Maar hierbij laat ik het. 100 kilometer, op zich is dat voor ons prima. Alleen wij staan ook open voor 80 kilometer, mits het onderzoek waar net mijnheer Gündogdu het over heeft echt aantoonbaar aangeeft dat dat effect heeft. Maar nu hoor ik weer van mijn andere buurvrouw dat dat niet juist is wat er allemaal in staat. Die prognoses is voor ons in dit geval wel doorslaggevend straks om daar eventueel ja of nee op te zeggen. Maar op zich zijn wij blij met 100 kilometer. Ook wij kregen heel veel klachten rondom het warmtenet. Echt van buurtbewoners, maar ook van de burgers die overgestapt waren. Die vinden het gewoon te duur. En gekker nog, die geven nu al aan dat ze naar alternatieven aan het zoeken zijn. Dat vond ik heel bijzonder om dat aan te horen, dat wij juist stimuleren om warmtenet in te zetten. En dat de burgers die daarmee te maken hebben weer naar alternatieven zoeken. Dat is toch wel een aandachtspunt, denk ik, wat we mee moeten nemen. De win-winsituatie van mijn buurman, die ook namens PvdA heeft gesproken, dat was voor mij in het begin over huur- en koopwoningen even onduidelijk, rondom ook de woningcorporaties. Maar inmiddels ben ik daar wel uit, naar aanleiding van onze discussie van zojuist. Dank u wel, voorzitter. Dat waren onze punten.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Groenewege.

De heer Groenewege: Dank u wel, voorzitter. Een routekaart die zestien jaar in de toekomst kijkt. Wat gaan we doen om de doelen te halen? We zien als Partij voor de Dieren zeker positieve punten in deze routekaart. De aandacht voor biodiversiteit is fijn, want we moeten de klimaatcrisis en de biodiversiteitscrisis in samenhang oplossen. Goed om te zien dat onze aangenomen motie zo mooi wordt opgepakt. Een deel van de doelstellingen is smart geformuleerd, concreet en met een deadline. En dat is ook fijn. Maar een groot deel van de doelstellingen is zo weinig concreet dat ze niet toetsbaar of überhaupt begrijpbaar zijn. Zo staat er als doel voor 2026, en ik citeer: "Verbeteren perspectief warmtebron binnenstad." Supervraag. Dan ga je verder in de tekst kijken. Misschien staat het nog wat beter uitgelegd. En jawel hoor, we komen een uitleg tegen. En ik citeer weer: "Het perspectief voor een warmtebron voor de binnenstad willen we dan verbeteren." Daar word je niet heel veel wijzer van. En dan lees je dat. En dan kan je er natuurlijk voor kiezen om daar hartelijk om te lachen of om er zo'n slapstickachtige anekdote van te maken, zoals ik nu doe, maar het is eigenlijk best zorgwekkend dat het college en de gemeente zo weinig te bieden heeft voor een klimaatneutrale binnenstad. De komende twee jaar en misschien wel langer hangt de binnenstad in limbo. Maar je kan niet blijven wachten, want voor je het weet is het 2040. Wij verwachten dat er knopen worden doorgehakt. En niet pas in 2026. De Partij voor de Dieren maakt zich ook zorgen over het aanbod aan duurzame warmtebronnen. Waarom kijkt dit college niet naar geothermie, vraag ik aan de wethouder.

Want we moeten nu op alle sporen inzetten om op tijd klaar te zijn met een klimaatneutrale stad. Voor wat betreft de N3 sluit de Partij voor de Dieren zich aan bij GroenLinks. En daar hou ik het even bij.

De voorzitter: U heeft een interruptie? Maar dat mag mevrouw Nieuwland eerst. Die had ik even daarnet al. Maar dan komt u als volgende.

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Dank u wel, voorzitter. Mooi dat die routekaart naar klimaatneutraal voor ons ligt. En het maakt denk ik wel duidelijk dat het op alle terreinen alle hens aan dek gaat worden. Ik denk dat we op dit moment weinig anders kunnen dan eindelijk eens aan de slag gaan. We zijn natuurlijk al aan de slag. Maar doorgaan op die weg. Maar ik vind het zeker wel heel spannend of het realistisch is dat er na die hink en de stap een sprong gaat volgen, terwijl die wel hard nodig is. Het is namelijk nogal eens zo dat de makkelijke casussen het eerst komen en het laatste stuk het moeilijkste juist is. Ik denk dat de benodigde transitie staat of valt met de juiste communicatie. Want vertrouwen bij inwoners en bedrijven is cruciaal op dit punt. En dan denk je nu ook weleens, wat houdt mensen tegen om te verduurzamen? Dat is lang niet altijd het geld, maar het is ook dat mensen niet weten waar ze eigenlijk goed aan doen. We zien het nu ook. Zaken als afschaffen van de salderingsregeling of het moeten betalen bij de energieleverancier als je zonnepanelen hebt. Dat geeft mensen het gevoel dat ze linksom of rechtsom gepakt worden. En dat helpt niet om mensen te bewegen om die stap te zetten. Wat ons betreft is de routekaart geen blok beton. En ik denk ook niet dat we de illusie moeten hebben dat we het beleid tot 2040 vast kunnen leggen. Want ongetwijfeld komen er nog heel veel dingen op ons pad die we nu niet aan zagen komen. Een economische crisis, problemen op het stroomnet, vormen van duurzame energie, die hoop heb ik nog heel erg, die nu nog niet rendabel zijn. Ik hoop vooral ook dat we inderdaad de meevallers nog tegen gaan komen. Maar wat mij betreft is dat ook het antwoord op de drie politieke vragen die VVD heeft aangeleverd. Ik denk dat we altijd bereid moeten zijn om bij te sturen waar nodig is, om eisen op te geven als dat echt noodzakelijk is en om zaken aan te scherpen als het nodig is, zoals de maximumsnelheid. En dan is er nog een punt van het CDA wat net werd genoemd, die trafohuisjes. Volgens mij heb ik de wethouder er eerder al iets over horen zeggen, dat ze dergelijke plannen had. Ik hoor er graag ook eerst nog de reactie van de wethouder op. Maar op zich een leuk idee inderdaad om iets moois te maken van die huisjes.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer Hartmeijer.

De heer Bootsman: Voorzitter, ik nog een vraag aan mevrouw Nieuwland, als dat mag. Mevrouw Nieuwland gaf net aan, de routekaart is geen brok beton. Ik vroeg mezelf af wat ze daar precies mee bedoelde. Bedoelt u daarmee dat voor de ChristenUnie/SGP 2040 eventueel losgelaten kan worden als te veel tegenzit?

De voorzitter: Mevrouw Nieuwland.

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Nee, dat bedoel ik niet. Voor mij is het einddoel helder, maar de weg ernaartoe niet. Ik denk dat we onderweg dingen tegen gaan komen die we nog niet wisten, zoals een opengebroken weg. Dan moet je linksom of rechtsom. Maar wat ons betreft staat het einddoel wel, de 2040. En moeten we daar keihard voor aan de slag om dat te halen.

De voorzitter: De heer Hartmeijer.

De heer Hartmeijer: Dank, voorzitter. Allereerst de complimenten voor iedereen die meegewerkt heeft aan dit document. Er is met veel partijen gesproken. Zo te zien is er echt hard gewerkt. En het is een goed stuk. De SP heeft voorstellen c.q. beleid rondom klimaat en energie vanuit het college altijd goed kunnen volgen. En dat is ook dit keer het geval. Het stuk blijft niet hangen in abstracties, ook al had de heer Groenewege er toch minstens één gevonden. Maar bij elk van de vier blokken staan toch tal van concrete actiepunten. En dat is goed om te lezen. En daarmee kunnen we de komende jaren wat ons betreft vooruit. Een aantal opmerkingen wel. Er moeten veel bomen geplant worden het komend decennium. En dat is ook één van de doelstellingen. Ook op plekken waar we nu nog gewend zijn aan geparkeerde auto's. Wanneer je opschrijft dat we bijvoorbeeld in de binnenstad naar minder auto's toe moeten, minder op straat parkeren, meer ruimte voor de fiets, dan gaat het niet gebeuren door het slechts op te schrijven. Ik snap dat dat meer hoort bij mobiliteit. Daar komen we nog wel over te spreken. Maar wat ons betreft is er tot nu toe op dat thema een te magere blik eigenlijk over waar we naartoe willen met de binnenstad. Ook de zero-emissiezone komen we nog nader over te spreken. Een voorstel wat, wat ons betreft, precies verkeerd om denkt. De lobby om de N3 naar 80 kilometer per uur te brengen, steunen we. Dit stond ook in ons verkiezingsprogramma. Dan een punt over wateroverlast. We zien op tal van plekken in Europa de het ernstige vormen aanneemt. En de link met klimaatverandering is dan snel gelegd. Vorig jaar natuurlijk nog de heftige tiendaagse storm in Scandinavië. En gezien onze ligging en het bouwen van een nieuwe wijk aan het water, de vraag aan het college, is er wat dat betreft de kades en het tegengaan van overstromingen niet nieuw beleid of een aanscherping nodig, bovenop wat we al hebben aan noodverordeningen? Tenslotte vragen wij natuurlijk veel van onze wooncorporaties. Niet alleen willen we dat ze betaalbaar bouwen, maar ze hebben ook nog eens een duurzaamheidsopgave. Dat is er eentje voor Scrabble. Trivire is op dit ogenblik volop bezig in onder andere Sterrenburg, met isolatiewerk. Dat is hartstikke goed. Maar een voorstel van onze kant zou zijn om hen weer eens uit te nodigen, na de zomer, voor een technische sessie. Dat doe ik dan staande de vergadering. Met als hoofdvraag, wat is de stand van zaken op dit gebied en wat kunnen we verwachten in de verdere planning, met deze routekaart en de ambities in gedachten? Want uiteraard goed dat er tussen gemeente en corporaties regelmatig gesprekken zijn. Maar gezien dat het inmiddels zo'n twee jaar geleden is dat we hen te gast hadden en de wisseling ook net tussen heren Bootsman en Safranti, denk ik dat het ook goed is als we hier als commissie onder andere over dit onderwerp met hen kunnen spreken. Er leven bij ons nog wel wat technische vragen. Die komen vanuit het stuk, maar die zullen we uiteraard nog schriftelijk indienen voor een volledig beeld. Dank u.

De voorzitter: En dank u, mijnheer Hartmeijer. De heer Schalken-den Hartog.

De heer Schalken-den Hartog: Voorzitter, dank u wel. Met betrekking tot de Routekaart Klimaatneutraal, vanuit Beter voor Dordt hebben we eerder al aangegeven dat het doel of tenminste de wens om 2040 klimaatneutraal zijn heel erg mooi is. Maar wat ons betreft, als we het dan hebben over het blok beton wat net werd genoemd, is dat blok beton niet zo hard als dat dat door andere partijen wordt aangegeven. Maar met die

ambitie aan de slag gaan, dat is natuurlijk wel prima. En wat dat betreft kan ik eigenlijk voor een groot deel ook aansluiten bij wat mevrouw Nieuwland van de ChristenUnie/SGP aangaf met betrekking tot wat er in het stuk van de routekaart staat. Met betrekking tot de politieke vragen, zoals die waren geformuleerd. De vraag met betrekking tot het bouwen en het feit dat met de grotere ambities die wij hebben het soms weleens zo zou kunnen zijn dat je niet zo makkelijk een partij kunt vinden om ook realistisch de ambitie die we hebben te realiseren, dan is het wat Beter voor Dordt betreft ook wel zo dat we met alle wensen die we hebben niet altijd braver en ambitieuzer zouden moeten zijn dan andere partijen in het land zijn, omdat je jezelf dan te vaak toch ook wel buitenspel zet. En het realiseren van die broodnodige woningen lastiger wordt. Een puntje wat ook net nadrukkelijk aan de orde kwam met betrekking tot de N3.

De heer Groenewege: Voorzitter.

De heer Schalken-den Hartog: In ons verkiezingsprogramma hebben we ook staan dat we graag naar die 80 kilometer per uur willen. Ik wil mijn zin nog even afmaken met betrekking tot die 80 kilometer per uur. Vanwege inderdaad het fijnstof, maar ook vanwege de geluidsreductie die dat oplevert.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Groenewege heeft een interruptie.

De heer Groenewege: Ik ben benieuwd in hoeverre Beter voor Dordt echt ervan overtuigd is dat we in Dordrecht zover vooroplopen, want er zijn gemeenten in Nederland die gaan voor klimaatneutraal in 2030. Wat dat betreft hobbelen we een beetje aan het achtereind. Is Beter voor Dordt zich daarvan bewust?

De heer Schalken-den Hartog: Voorzitter, waar we landelijk volgens mij de doelstelling hebben wij 2050 klimaatneutraal, hier in Dordrecht heeft de meerderheid besloten dat naar 2040 te verleggen. En dat is wat ons betreft al een redelijke hoge ambitie. En wat dat betreft sluit ik ook een beetje aan bij wat mevrouw Nieuwland aangeeft, we moeten niet het onmogelijke vragen en ook kijken waar we op een gegeven moment in de tijd links en rechts af kunnen gaan om zo ver mogelijk te komen. Als we het niet in 2040 redden, maar we kunnen wel vooruitzien dat we in 2042 of '43 redden, dan is dat altijd nog beter dan waar op dit moment landelijk naar wordt gestreefd. En dat is wat ons betreft voldoende.

De voorzitter: Dank u wel. Dan mevrouw Striebeck, VSP.

Mevrouw Striebeck: Dank u wel. Er is al veel gezegd. Wat ik kan zeggen, wij zijn het eens met de VVD. Ook wat betreft het warmtenet, wat veel duurder is. En wij horen van veel mensen terug dat het ook echt niet voldoet.

Dat mensen het gewoon nog koud hebben. Ze krijgen de temperatuur niet goed thuis. Het water is niet warm genoeg. Dat is geen goed idee.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter, ik hoor iets heel interessants zeggen. Dat de VSP een tegenstander is van het warmtenet überhaupt. Of dat in ieder geval niet als een goed idee ziet. Dat kan natuurlijk. Alleen het lastige is dan als u wel dit stuk en de uitgangspunten daarvan een goed idee vindt, hoe wilt u dan ervoor zorgen dat die huizen voldoende verwarmd worden?

De voorzitter: Mevrouw Striebeck.

Mevrouw Striebeck: Dank u. Dat kan ik u op dit moment niet vertellen. Maar wij horen wel van mensen terug dat het warmtenet vaak ook niet voldoet bij de mensen thuis.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter, dan constateer ik wel dat we er dan niet komen. Dat vind ik wel jammer. Ik hoor dat graag nog terug dan.

De voorzitter: Mevrouw Striebeck, gaat u verder.

Mevrouw Striebeck: Ik ga even verder. Laadpalen met gelijke prijzen zou ook wenselijk zijn in de stad. Niet met hele grote prijsverschillen. De maximumsnelheid op de N3 80 kilometer per uur houden, dat lijkt ons een goed idee. En tot slot wil de VSP aangeven tegen extra windmolens te zijn op ons eiland. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Van Pelt.

De heer Van Pelt: Dank u wel, voorzitter. Ik vrees dat ik een beetje uit de toon ga vallen vanavond. Want wij menen dat we het hele plan Klimaatneutraal Dordrecht 2040 moeten afwijzen. En dat is, omdat wij denken dat het niet nodig is, dat het niets oplevert en dat het op heel veel gebieden astronomische kosten met zich meebrengt. En ik wil graag kort even wat overwegingen noemen bij ons standpunt. De eerste is dat het verband tussen de hoeveelheid CO₂ in de atmosfeer en de temperatuur op aarde op zijn zachtst gezegd onduidelijk is. Momenteel is die concentratie 0,04 procent. Die is in het grijze verleden tot 100 keer hoger geweest dan de huidige concentratie. En dat heeft zich ook voorgedaan in periodes waarin we als mensen helemaal nog geen fossiele brandstoffen gebruiken. Het is denk ik een onverantwoorde simplificatie om een een-op-een verband te leggen tussen de uitstoot van CO₂ door fossiel brandstofgebruik en de temperatuur, omdat het klimaat daar een veel te complex fenomeen voor is. Dat een-op-een verband is denk ik sowieso niet aan de orde. Ook al zou dat verband er wel zijn tussen de CO₂-uitstoot en de temperatuur, is het wat mij betreft ook geruststellend om ons te realiseren dat de bijdrage van de uitstoot door menselijk fossiel brandstofgebruik slechts een paar procent is van de totale uitstoot in de atmosfeer.

We hebben in de coronaperiode ongeveer 2 jaar, een vrij lange periode, mondiaal als mensheid ongeveer 25 procent minder CO₂ uitgestoten, omdat ze minder auto reden, minder met het vliegtuig gingen. En dat heeft in die periode niet tot een meetbare verandering geleid van de CO₂-concentratie in de atmosfeer en ook niet op de temperatuur. Al zouden we met een enorme krachtsinspanning van die 3 procent misschien 1 procent kunnen afhalen. Dan hebben we het nog steeds over 3 procent van

0,04 procent. Dan lijkt dat niet iets te zijn waarmee we de wereld gaan redden. En als het over de wereld gaat...

De voorzitter: De heer Groenewege heeft een interruptie. Excuus.

De heer Groenewege: Forum voor Democratie heeft op dit dossier altijd een interessante relatie met de feiten. Ik lees hier dat de mensheid voor meer dan 80 procent van de totale CO₂-uitstoot wereldwijd verantwoordelijk is. Dan maakt het toch een heel groot verschil wat wij doen met onze CO₂-uitstoot, mijnheer van Pelt?

De voorzitter: De heer Van Pelt.

De heer Van Pelt: Dank u wel. Dan heeft u andere cijfers dan ik.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter, ik vind het een heel interessant betoog natuurlijk. Maar vooral de eerste zin die u zei, wij gaan een heel ander standpunt vertegenwoordigen. Dat kan natuurlijk dat u andere uitgangspunten daarin heeft. Maar we hebben het hier wel over de notitie voor 2040, waarin een heleboel maatregelen ook staan waarbij inwoners geholpen worden om hun huis te verduurzamen, waar wij misschien de snelheid verlagen, wat voor prettige omstandigheden voor de omgeving zorgt. Moet ik dan het ook zo lezen dat Forum voor Democratie tegen al die prettige dingen is?

De voorzitter: De heer Van Pelt.

De heer Van Pelt: Ik weet niet of het prettige dingen zijn. Er werd net al genoemd dat bijvoorbeeld het warmtenet niet werkt. Er zijn allerlei andere praktische complicaties. Maar voor ons is het belangrijkste punt dat het niet nodig is en dat het niet werkt.

De voorzitter: Dat is een standpunt van u.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Dan doe ik nog één poging. Want het idee van deze bijeenkomst natuurlijk is om elkaar beter proberen te begrijpen en om van standpunten te verschillen, maar ook om elkaar proberen te vinden.

Als ik dan een concreet voorbeeld geef. Als het gaat over huizen die heel slecht geïsoleerd zijn. Zou de heer Van Pelt, ik snap dat u die uitgangspunten allemaal niet deelt vanuit uw politieke visie, dat soort maatregelen dan wel steunen?

De voorzitter: De heer Van Pelt.

De heer Van Dam Timmers: Verduurzamen van oudere wijken en dergelijke.

De heer Van Pelt: Jazeker, ik denk dat het ongewenst is dat er te veel energie of warmte weglekt bij woningen die niet goed geïsoleerd zijn. Dat het heel verstandig is, ook vanuit kostenooqpunt, om woningen te isoleren die die dat nodig hebben. Maar niet met het oog op het beïnvloeden van het klimaat.

De voorzitter: Gaat u verder.

De heer Van Pelt: Dank u wel. Ik was bij de wereld geëindigd. En Dordrecht mag dan op een eiland liggen, maar wat klimaat betreft wonen wij natuurlijk niet, leven wij niet op een eiland. Wij zijn onderdeel van een... Het klimaat is een mondiaal verschijnsel. Het is inmiddels helder dat het overgrote deel van de wereld, dat wil zeggen het niet-westerse deel van deze wereld, niet mee gaat doen in de klimaattransitie. Dat is niet omdat mensen het daar in die landen niet willen, maar omdat ze het niet kunnen. En dat is omdat het te duur is. Dat zijn landen die een economische groeiambitie nastreven. En de enige manier om die te realiseren, is het gebruik van fossiele brandstoffen. Want die zijn namelijk goedkoop en die zijn betrouwbaar, in de zin van, die is altijd beschikbaar. Een ander punt wat ik wil noemen, is dat ik het idee van Dordrecht klimaatneutraal in 2040 ook wat misleidend vindt. Want de gedachte is dat we in Dordrecht geen actieve CO2 gaan uitstoten. En daarmee zouden we dan klimaatneutraal zijn. Maar daarmee denk ik dat wij over het hoofd zien dat we natuurlijk nog steeds wel allerlei producten gebruiken en dingen consumeren die allemaal ook gemaakt moeten worden, alleen dat zal dan natuurlijk niet meer in Dordrecht kunnen gebeuren. Dat betekent, en dat geldt denk ik voor de westerse wereld in zijn algemeenheid, dat dat in andere delen van de wereld geproduceerd moet worden. In China bijvoorbeeld. In feite is dat een verplaatsen van de CO2-uitstoot, waarmee we per saldo niks opschieten, omdat het klimaat een mondiaal verschijnsel is. Ik zou een zekere sympathie kunnen opbrengen voor dit streven, maar dan vind ik dat we consequent moeten zijn en dat we echt een hele radicale verandering van ons leven zouden moeten doorvoeren. Dan moeten we eigenlijk terug naar het industriële tijdperk. Dan moeten we in plaggenhutten gaan wonen.

De voorzitter: De heer Groenewege heeft een interruptie.

De heer Groenewege: Een tijdje terug zei Forum voor... Een tijdje terug? Een minuut geleden zei Forum voor Democratie dat fossiele brandstoffen... Het gaat snel, de tijd, als je aan het genieten bent. Zei Forum voor Democratie dat fossiele brandstoffen zo betrouwbaar aanwezig zijn. Hoe vond de heer Van Pelt de betrouwbare aanwezigheid van fossiele brandstoffen toen de heer Poetin besloot om de gaskraan naar Europa dicht te draaien?

De voorzitter: De heer Van Pelt.

De heer Van Pelt: Dat had geen probleem geweest als wij ons Groningse gasveld open hadden gehouden. Want die afhankelijkheid van derde landen, dat ben ik ook mijnheer Groenewege eens, dat moeten we niet hebben. Los van welk land dat is. Maar ik denk dat het erg belangrijk zou zijn geweest dat we de gaswinning in eigen land niet hadden gestopt, omdat dat ook een cruciaal iets was, denk ik.

De voorzitter: De heer Groenewege.

De heer Groenewege: Maar voorzitter, het feit blijft toch dat we voor fossiele brandstoffen voor een groot deel afhankelijk zijn van het buitenland? Ook als we de gaskraan in Groningen weer zouden aanzetten, waarvan we weten dat Forum voor Democratie daar bizar genoeg voorstander van is, dan zou je alsnog een hoop tekort komen.

De heer Van Pelt: Het is ook niet per se nadelig als wij in internationaal opzicht afhankelijk zijn van andere landen. Als dat een soort interafhankelijkheid is, dan is dat juist ook iets wat de harmonie in de wereld ten goede kan komen. Wat voor mij ook een pleidooi is om waar mogelijk de verhoudingen goed te houden in de wereld. We kunnen niet helemaal zelfvoorzienend zijn, lijkt mij. De heer Van Pelt, was dit uw woordvoering?

De heer Van Pelt: Nee, ik heb nog enkele punten. Wat ik verder graag wil noemen, is dat als de aarde opwarmt, dan is dat niet per se een drama. In het grijze verleden hebben wij beduidend hogere temperaturen gehad dan twee graden plus. Het is hier vijf graden geweest, zegt men. En een hogere temperatuur kan wel problemen opleveren, maar dat betekent dat je goed moet kijken naar klimaatadaptatie. Wat kun je daaraan doen om de effecten daarvan te verzachten? Het getal van twee graden opwarming is wat mij betreft ook volledig willekeurig. Dat is kennelijk een soort van stip op de horizon die we gezet hebben. Maar mij is nooit duidelijk geworden dat de wereld vergaat als het tweeënhalve graad wordt. En dat geldt ook een beetje voor 2040. Dat is dan ook zo'n stip op de horizon.

Mevrouw Boom-Vos: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Boom, interruptie.

Mevrouw Boom-Vos: Ik vraag me af wat dit verhaal met de Routekaart Klimaatneutraal in Dordrecht te maken heeft. Kunt u mij dat duiden? Want ik hoor en ik snap uw verhaal. En ik wil u graag het podium geven. Maar dat is elke keer als we het over duurzaamheid hebben. Dit heeft niks met de routekaarten te maken.

De voorzitter: De heer Van Pelt, wat heeft uw verhaal met de routekaart te maken?

De heer Van Pelt: Volgens mij gaat dit over de routekaart die we van plan zijn om klimaatneutraal te worden in Dordrecht. En wat ik probeer duidelijk te maken, is dat we niet op een eiland leven, maar dat we onderdeel zijn van een groter geheel.

Mevrouw Boom-Vos: Voorzitter.

De heer Van Pelt: En dat je geen oogkleppen op moet zetten.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Wat is dan wat u goed vindt aan deze routekaarten en wat is waar u een motie of een amendement op wil indienen? Dat zou ik graag willen horen.

De voorzitter: De heer Van Pelt.

De heer Van Pelt: Ik kan u niet zeggen wat ik daar goed aan vind. Ik heb aan het begin gezegd, ik denk dat het hele plan is onderdeel van een groter klimaatbeleid, waar wij ons gewoon ook grote zorgen over maken. En hier lokaal krijgt dat zijn toespitsing. Maar je kunt die dingen volgens mij niet los van elkaar zien. Dat is mijn antwoord.

De voorzitter: Maakt u uw verhaal even af.

De heer Van Pelt: Ik denk dat we het klimaatbeleid, ook in onze stad, plaatsvindt in een paniekerige sfeer, waarbij we echt apocalyptische input krijgen. Toch een beetje in de trant van, de wereld vergaat. We moeten echt nu haast maken. En elke keer berichten van, de opwarming gaat nog harder. We moeten nog meer haast maken. Het grote gevaar daarvan is denk ik dat we in een paniekmodus zijn geschoten. En wie in paniek is, en dat geldt voor individuen, maar ook voor groepen, die doet meestal minder handige dingen. We gaan paniekvoetbal spelen, waarbij we allerlei dingen over het hoofd zien. En dan kom ik een beetje tot mijn afronding. Want de nadelen zijn inmiddels ook wel helder. We worden gewaarschuwd, ook hier ter plaatse, op deze plek is dat gebeurd. Het elektriciteitsnet kan het niet aan. We gaan steeds meer elektriciteit gebruiken. We krijgen waarschuwingssignalen dat dat op termijn onhoudbaar wordt. Er is een probleem met het opslaan van hernieuwbare energie. Of hernieuwbare energie is minder beschikbaar dan de traditionele fossiele energie. Energie wordt duurder. We hebben op de langere termijn het probleem van de grote hoeveelheden afval, in termen van zonnepanelen die afgeschreven zijn, wieken van windmolens. Daar hebben we geen oplossing voor. Misschien komt hij, maar die hebben we nog niet. En ik denk dat het op zich helemaal niet zo verkeerd is om over deze dingen na te denken. Maar ik denk dat de panieksfeer die we creëren, de enorme druk die we op dit verhaal zetten, niet gerechtvaardigd is, ook niet onderbouwd kan worden. En ons eigenlijk alleen maar het risico oplevert dat we gewoon onverstandige dingen gaan doen, die uiteindelijk ook ontwrichtend zullen zijn voor de samenleving, op allerlei manieren. Ik denk, we moeten ermee stoppen en we moeten een reality check doen. We moeten uit deze nachtmerrie wakker worden. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Pelt. U heeft nog een korte interruptie? Want we moeten echt nu naar een reactie van de wethouder, want we komen in tijdnood.

De heer Hartmeijer: Kort. Dank, voorzitter. Omdat Forum elke zegt, het is allemaal zo duur en duur. Maar is Forum het er niet mee eens dat het nieuw bouwen van gascentrales en kerncentrales nog vele malen duurder en complexer is en een aanslag op de belastingbetaler, dan steeds goedkoper en efficiënter wordende turbines en zonnepanelen die je zelf als individu gewoon kan bestellen en die met de week zo'n beetje goedkoper worden? Ik snap ook niet dat een rechtse partij heel erg op de overheid rekent voor onze energie, terwijl de keuzevrijheid er is voor zonnepanelen. Ik snap nu niet helemaal die overweging.

De voorzitter: Mijnheer Van Pelt, een kort antwoord. Sorry. Kort antwoord hierop.

De heer Van Pelt: Ik ga er tot nu toe vanuit dat hernieuwbare energie duurder is, vooralsnog, dan de traditionele energiebronnen. En daarnaast is het zo dat het natuurlijk

niet alleen maar over het geld gaat, over de kosten, maar dat het ook gaat over dat we in een heel klein land leven. Dat we helemaal niet de ruimte hebben om enorme windparken met windmolens te maken. Dat zonnepanelen ook een soort glazen stad geven waarvan ik denk, dat tast ook het landschap aan. En ik vind dat dat onvoldoende wordt meegewogen. Ze zijn in een tunnelvisie alleen maar op die temperatuur gericht. En het lijkt erop alsof we daardoor het grotere geheel ook niet meer kunnen zien. En dat vinden we zorgwekkend.

De voorzitter: Dank u wel. Dan wil ik nu het woord geven aan de wethouder.

Mevrouw De Jonge: Dank u wel, voorzitter. Voor u ligt de Routekaart Klimaatneutraal 2040. Coproductie van de stad. Coproductie met maatschappelijke en zeer betrokken organisaties. Coproductie in het college. En zeker niet te missen een hele grote coproductie van alle medewerkers in onze organisatie. Want het gaat echt dwars door de organisatie heen, als je kijkt naar de onderwerpen die eronder geschaard zijn. Vanavond zouden we eigenlijk ook met alle trekkers van de vier routekaarten hier zitten. En alleen, u weet parallel aan deze sessie wordt er over een Mobiliteitsplan gesproken. En de heer Burggraaf, ik weet even niet zijn onderwerp, maar het zal ook superinteressant zijn. Gelukkig is wethouder Van Benschop bij ons om vanuit de kant van de economie, de industrie en de commerciële dienstverlening ook beantwoording te verzorgen. Dat gezegd hebbende hoor ik mooie woorden. Die neem ik ook namens de hele organisatie in ontvangst. Er is hard gewerkt. En ik denk inderdaad dat we iets moois hebben opgeleverd. En ik begrijp ook gelijk alle vragen als je dit document leest. We kijken inderdaad zestien jaar vooruit. Gaan we dit halen? Is het realistisch? Met de kennis die we nu hebben, moeten we dan zeggen, denk ik dat we hele mooie inzichten hebben gegeven. Een heel concreet '26. Al meer een wat voorzichtige doorkijk naar 2030, maar nog wel hopende dat we daar al een goed beeld bij hebben. En we realiseren ons ook tussen 2030 en 2040, we kunnen nu bedenken wat het zou moeten zijn. Maar er werd ook al gezegd, houden jullie rekening met techniek? Houden jullie met de ontwikkelingen... Dat moeten we inderdaad continu updaten om te kijken van, zetten we nog steeds de goede middelen in, in de juiste opgave die we aan het doen zijn?

En dit document zal in die zin levendig zijn, omdat we het steeds zullen actualiseren naar de meest actuele stand van de kennis en technologieën, middelen, mogelijkheden die er zijn om wel ervoor te gaan zorgen dat we 2040 inderdaad dat betonnen blokje aan de kant hebben geschoven en we gewoon in een hele mooie, comfortabele wereld in Dordrecht in ieder geval leven. Ik kijk eventjes wat een beetje de hoofditems waren. Er is best wel wat gezegd over het warmtenet. Het warmtenet heeft op dit moment gewoon de aandacht. De media hebben het opgepakt. Er zijn paar grote steden waar het echt tegen heeft gezeten. En daar zie je ook dat we nog met commerciële aanbieders te maken hebben, wat voor een maatschappelijk vraagstuk gewoon best lastig is. Omdat zij zoeken naar een business-case, ze zoeken naar bepaald rendement. Maar in dat perspectief moet je het ook zo zien dat daar nu een wet voor in omloop is om aan te nemen, dat we overgaan naar alleen nog publieke warmtebedrijven, zodat we daar in ieder geval meer invloed op kunnen gaan hebben. En ook de incentive van rendementen, die inderdaad ten koste gaan van onze inwoners, want die betalen het uiteindelijk, dat dat in ieder geval al in de perken wordt gehouden. En bij de behandeling

van de WGIW, oftewel de instrumenten die een gemeente kan hebben om bepaalde besluiten voor wijken te gaan nemen, is ook heel duidelijk door onze Tweede Kamer aangegeven, er zijn ook moties, amendementen aangenomen van, we moeten gaan kijken naar die betaalbaarheid van warmtenetten. En dat doen ze ook echt wel vanuit maatschappelijk inzicht, dat de lasten echt niet bij de inwoners mogen komen. U heeft misschien het Berenschot rapport van twee weken geleden, de samenvatting gehoord dat maatschappelijk zijn warmtenetten de beste oplossing, de goedkoopste oplossing. Alleen het vertaalt zich lokaal bij de inwoner niet tot de laagst maatschappelijke kosten. Dat is waar er echt nu op de trom wordt geroffeld. Dit moet anders. Het systeem van het doorberekenen van kosten in een warmtetarief wijkt heel veel af van hoe we op dit moment gastarieven en elektriciteitstarieven berekenen. En ik zal het niet te technisch houden. Maar één opmerking, wij betalen met zijn allen de elektriciteitsverzekering, omdat we allemaal een elektriciteitsaansluiting hebben. Mensen op een warmtenet zijn de enige die betalen aan het aanleggen van een warmtenet, omdat zij als enige een aansluiting hebben. Daar zie je al dat daardoor er eigenlijk geen eerlijke verdeling is van de totale kosten die met energie en energiesystemen gemoeid gaat. Ik mocht vorige week nog spreken met mensen van EZK, BZK, de nationale programma's op energie. En de boodschap is heel erg duidelijk op landelijk niveau van, dit moeten we gaan veranderen. We moeten ervoor gaan zorgen dat er wel geïnvesteerd wordt, want het warmtenet wordt ook echt serieus gezien als de tegenpool voor elektrificatie wat we al helemaal niet aankunnen op dit moment in Nederland. Het kabinet zegt ook, we moeten die warmtenetten echt goed en snel uitrollen, waar dat echt de kansrijke energieoplossing is. En zij gaan ook kijken hoe ze daarbij kunnen gaan helpen, door subsidies om onrendabele toppen eraf te halen. Kijk naar het Nationaal Isolatieprogramma. We gaan de mensen helpen om een investering in het huis te kunnen doen, zodat we voor hen een betaalbare aansluiting gaan krijgen en daarmee het warmtenet echt gewoon gaan uitrollen. Want het is echt wel één van de mooiste maatschappelijke oplossingen die we hebben. Ik vind het dan ook vervelend te horen dat er klachten zijn. Bij elke klacht zeg ik altijd, meld het bij de woningcorporatie. Of als het een particulier is bij HVC. Dit mag inderdaad gewoon niet voorkomen. Het is een hoog temperatuur warmtenet. Het kan eigenlijk niet zijn dat het te koud binnenkomt. Dan betekent dat er een installatie is naar de aansluiting. Maar die geef ik even mee. Meld het vooral, want het zou niet mogen voorkomen. Dat even over het warmtenet. Er werd ook nog even gevraagd naar de duurzame energiebronnen die daarbij horen. In onze regio werken wij met HVC. HVC heeft een duurzame bronnenstrategie. En we zijn bezig met het aaneensluiten van de cirkel van warmte, ook met de andere Drechtsteden. Gemeente Sliedrecht heeft de potentie en verkent ook geothermie. Dat wordt een inlaatpunt voor geothermie. We zijn aquathermie aan het verkennen in Hendrik-Ido-Ambacht. En in Dordrecht hebben we de afvalcentrale en de slibverwarming. En we hebben daar de E-boiler nu bij om ervoor te zorgen dat ook daar duurzame bronnen zijn. Zo moet HVC ook in opdracht van ons naar een duurzame bronnenstrategie en er ook rekening mee houden dat alles CO₂-neutraal gebeurt wat zij voor warmte gebruiken.

De voorzitter: Even een interruptie van heer Groenewege.

De heer Groenewege: Op zich goed om te horen dat ze in Sliedrecht er wel aan werken. Maar is die aardwarmtebron dan voldoende om Dordrecht tot 2040 en daarna van

duurzame warmte te voorzien, ook als we bijvoorbeeld minder restafval hebben om te verbranden of minder rioolslib om te verbranden?

Mevrouw De Jonge: Dat is inderdaad de opgave die HVC heeft. Zij moeten laten zien dat ze inderdaad helemaal voor honderd procent naar duurzame energiebronnen kunnen overstappen. En de bron van Sliedrecht is weer een aanvulling op de andere duurzame bronnen die we in onze regio kunnen inzetten om voor een honderd procent duurzaam net te gaan. Zij moeten er rekening mee houden dat de warmte van de afvalindustrie sowieso ook duurzaam wordt. En dat ze er rekening mee moeten houden als dat ooit minder zou gaan worden, dat er andere bronnen beschikbaar zijn, zoals de geothermiebron. En zo voor langere termijn kijken ze van, hoe kunnen we nog meer verschillende bronnen gaan toevoegen aan het netwerk van de Drechtsteden?

De heer Groenewege: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Groenewege.

De heer Groenewege: De wethouder schuift het eigenlijk naar HVC. Misschien ligt de verantwoordelijkheid daar ook wel. Maar bijvoorbeeld bij elektriciteit doen we als gemeente natuurlijk zelf een onderzoek naar, waar kunnen er windturbines komen? Waar kunnen er zonnepanelen komen? Waarom tonen we niet datzelfde initiatief bij duurzame warmtebronnen, zoals geothermie? Of zegt de wethouder, die verantwoordelijkheid ligt gewoon niet bij ons, die ligt bij HVC?

Mevrouw De Jonge: Het is een getrapte verantwoordelijkheid. HVC heeft de opdracht van haar aandeelhouders om naar duurzame energiebronnen te gaan wat betreft de warmte die zij leveren in onze gebieden. Via het aandeelhouderschap sturen wij op dat zij ook daadwerkelijk tot honderd procent duurzame energiebronnen komen. Wij gaan niet zelf een studie doen. Dat is expliciet bij hen belegd van, jullie willen leveren in ons gebied, dan vragen wij jullie ook daarop te investeren.

Er werd ook even gezegd binnenstad. De binnenstad hebben we heel veel oog voor. Binnenkort start er ook een programma voor eigenaren van monumentale panden en dat ze advies kunnen krijgen en wat wij grotendeels subsidiëren. We zijn op weg naar een perspectief, want we weten ook wel dat dit de grootste uitdaging is. En we zijn daarin dan ook realistisch geweest. Met de technieken die we nu hebben, gaan we deze inwoners waarschijnlijk niet allemaal kunnen bedienen. Maar we hopen wel, door de technologische ontwikkeling of andere dingen, dat we richting 2030 dat perspectief veel concreter kunnen maken. Vandaar dat we dat in een hink-stap-sprong voorzichtig formuleren, zodat hij hopelijk wel steeds concreter kan worden en wij hen ook echt daarmee kunnen begeleiden naar een duurzame oplossing voor deze huizen. Dan had ik nog een vraag over overstromingen en klimaatadaptatie. Naast klimaatneutraal hebben we ook het programma Klimaatadaptief, het groenblauwe programma. En dat richt zich ook inderdaad heel erg op, wat gebeurt er met Dordrecht als het water om ons heen gaat stijgen? We zijn bezig met een shelter op de Staart te ontwikkelen. En de Maasterras ontwikkeling, daar hebben we ook gekeken naar een stuk wat veel hoger komt te liggen van, kun je dat dan ook als het nodig is voor shelter gaan inrichten? En daarnaast vragen we ook eigenlijk in alle nieuwbouw uit om het klimaatadaptief in te richten. Amstelwijck is zo'n voorbeeld, 40-60. Zodat we ervoor zorgen dat het overvullige

water goed opgevangen kan worden. En laten we ook proberen zoveel mogelijk groen te behouden dan wel aan te leggen om de temperaturen te doen. En dat brengt me misschien ook gelijk eventjes bij de woningen, de vraag die daarbij gesteld is. Woningen bouwen, nou loopt mevrouw Boom weg.

De voorzitter: Ik denk dat het komt, omdat mevrouw Boom wat aan het blauwe gedeelte wil gaan...

Mevrouw De Jonge: Sorry. U had de vraag inderdaad van, als je woningen wil bouwen. En u leest ook in klimaatneutraal, daar willen we echt wel stappen maken om die echt klimaatneutraal te gaan bouwen. Daar hebben we ook met elkaar best veel over gesproken van, hoe gaat dat? Hoe zit dat? Ook hier weer, met partners in de stad is gesproken. En één, het hoeft niet altijd duurder te worden, geven zij ook ons mee. Je ziet dat bouwers zelf ook al veel meer aan het nadenken zijn van, hoe kunnen wij veel meer gewoon klimaatadaptief en energieneutraal ontwerpen? Zij zien dit ook echt als mogelijkheid. Ze investeren ook heel erg in kennis. En daarom zeggen ze ook eigenlijk weleens tegen mij... Die vragen er ook gewoon naar. Want dan hebben wij weer de mogelijkheid om het verder op te pakken. Diversen zijn ook aangesloten bij convenanten, zoals circulair bouwen, klimaatadaptief bouwen. Je ziet ook echt de aannemers en ontwikkelaars al aansluiten om in een collectief te helpen. Het werd al even gezegd, ook hypotheekverstrekkers kijken steeds vaker niet alleen maar naar de eerste initiële investering, maar ook van, hoe verhoudt zich dat dan in de maanden daarna? Wat gaat een inwoner echt uiteindelijk betalen en hoe verhoudt zich dat tot de hypotheeklast die erbij hoort? Ook daar zie je echt een stimulans komen dat zij zeggen, bouw alsjeblieft voor de toekomst zoveel mogelijk energie- en klimaatneutraal, want anders krijgen we later een woningvoorraad die we alsnog moeten aanpassen. Die proberen ook echt wel mee te denken om het allemaal betaalbaar te houden en zo interessant mogelijk.

En we worden ook af en toe gewoon door de wet op onze hielen gezeten. Januari '25 komt er weer een nieuwe wet en die zegt gewoon, de prestatie van gebouwen op het gebied van milieu wordt weer strenger. We worden ook nog eens een keer op die manier eigenlijk verplicht met elkaar om die woningen ook gewoon op die manier te gaan bouwen. Mocht het dan toch zo zijn dat het in een project om die reden of om een andere reden duurder of minder interessant er uit zou kunnen gaan zien... We kijken altijd naar het totaalpakket. Energie is een onderdeel. Er zit veel meer andere aspecten in als je het hebt over een woonwijk en een buurt ontwikkelen. Mochten we er echt niet uitkomen, dan vind ik ook dat wij naar uw raad moeten komen om ons dilemma aan u voor te leggen. We hebben het helemaal uitgezocht. We komen niet uit misschien. Wat vindt u als raad? Gaan we er wel voor of zegt u, in dit geval maken we misschien andere keuzes? Laten we dat vooral ook altijd met elkaar doen als er mogelijk knelpunten ontstaan.

De voorzitter: Is goed dat mevrouw Boom even gebleven is, want er komt een vraag op uw betoog.

Mevrouw Boom-Vos: Even een vervolgvraag. Fijn dat u het zo zegt. Onze zorg lag ook een beetje bij dat u zegt, als dat tot een probleem leidt, willen wij als college met de raad in gesprek gaan. Onze zorg lag ook vooral even bij de uitgifte van bouw kavels voor

bedrijven. Kan ik daar dan ook uit uw laatste beantwoording het gevolg trekken dat u zegt, mocht zoiets spelen als we bouwkavels voor ondernemers uit gaan geven dan gaan we kijken hoe we tot een oplossing komen? Wil niet zeggen dat u gelijk korting moet geven, maar dat u wel moeite gaat doen om te zorgen dat die ondernemers naar Dordrecht komen.

Mevrouw De Jonge: Voorzitter, als het goed vindt, dan komt wethouder Van Benschop daar... Want die heeft de economiekant. Dan probeer ik even mijn vragen af te maken.

De voorzitter: Nog even geduld.

Mevrouw De Jonge: En dan neemt mijn collega het over. En ik denk dat u echt aan de antwoorden gaat komen. Het laatste dingetje nog even over woningwaarde. Er werd heel veel over de corporaties gesproken. Die zitten echt inderdaad heel goed in de wedstrijd. En zij zijn ook beschermd tegen het doorberekenen van alle investeringen, omdat er nou eenmaal gewoon huurprijzen zijn afgesproken. Hopelijk stelt dat ook u gerust dat we er altijd naar kijken of het allemaal betaalbaar blijft. Er werd ook nog even over waterstof in de binnenstad gesproken. Het is algemeen bekend dat waterstof wordt eerst ingezet voor de zware industrie, dan voor het zware verkeer. En hopelijk komt er na 2030 misschien een oplossing om het ook in de gebouwde omgeving te kunnen gaan toepassen. Maar dit houden we natuurlijk wel in de gaten. Alles wat kan ontlasten en om van gas af te kunnen gaan, is in dat geval interessant. Mobiliteit is vooral gegaan volgens mij over de 80 kilometer. Ik zei het al, Mobiliteitsplan wordt op dit moment beeldvormend hiernaast behandeld. We hebben eventjes contact gehad van, wie beantwoordt wat? Het staat ook in het Mobiliteitsplan. Het staat in dit plan. Want dat is gewoon een-op-een. We hebben er in het verleden inderdaad al vaak met Rijkswaterstaat over gesproken. We krijgen gewoon heel vaak nee te horen.

Wij zouden het ook wel heel graag willen als college. En we hebben het er even over gehad. Het mooiste zou zijn, mochten er nog technische vragen zijn, dien ze in, dan laten we die meelopen met de behandeling van het Mobiliteitsplan. En daar zou mogelijk dan ook eventueel een motie of zo bij kunnen komen van uw kant als u zegt, we willen toch borgen dat vanuit de mobiliteitskant die 80 kilometer weer even goed stevig aangezet wordt.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Ik hoor de wethouder zeggen dat een motie helpend zou zijn. Maar als het staande beleid is en er al een aangenomen motie ligt, lijkt me dat toch overbodig.

Mevrouw De Jonge: Voorzitter, in die zin is die overbodig. U kunt het college oproepen om nogmaals een keer het gesprek aan te gaan. We zullen u in die zin nuchter antwoorden dan van, dat willen we met alle liefde doen. Alleen we kennen het standpunt van Rijkswaterstaat. En ik heb ook even vanuit mijn andere portefeuille gekeken. Kan ik het inderdaad meer vanuit de uitstoot benaderen of vanuit geluid. Ze zitten binnen de normen. We kunnen ook net niet even via de andere kant proberen van, doe er even iets

aan. U kunt hem indienen, maar we gaan op pad met hetzelfde verhaal en waarschijnlijk krijgen we hetzelfde antwoord terug. Daar moet ik wel eerlijk in zijn.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. Dan hoop ik dat u gewoon met wat meer enthousiasme op pad gaat. Misschien heeft dat wel zin bij Rijkswaterstaat, en nog wat meer activistischer daar insteekt. Dat zou natuurlijk kunnen. Maar ik kan me ook voorstellen dat andere partijen misschien de tegenovergestelde motie gaan indienen. We gaan het zien.

Mevrouw De Jonge: Het zou inderdaad kunnen. En ik twijfel nooit aan het enthousiasme en activisme van mijn collega Van der Linden, als het over mobiliteit gaat trouwens. Het is in goede handen bij hem. Het laatste wat ik hier nog heb genoteerd staan, is de motie ruimtelijke inpassing met de trafohuisjes. Daar hebben we het inderdaad al eerder over gehad. Stedin is ook bij ons langs geweest inderdaad met de mededeling, als de elektrificatie zich ontwikkelt, zoals we nu op basis van uw plannen zien, dan heeft Dordrecht 300 trafohuisjes extra nodig. We hebben met hen gezegd, laten we gezamenlijk 10 daarvoor gaan maken. Van, hoe moet je dat gaan doen? Want het is nogal wat. Stedin is ook heel reëel. Ze zeggen, als we dit willen halen binnen het tijdspad dat nodig is om niet in de knel te komen op elektriciteit, zullen wij dit vrij snel moeten uitrollen. En sorry, maatwerk, participatie zal daarbij niet doorslaggevend zijn. Wij zullen ons wel steeds proberen in te zetten van, waar het kan, maak er dan alsjeblieft wel iets leuks van voor de wijk. Maar het is het dilemma van, we hebben met zijn allen elektriciteit nodig, die stations moeten er komen ten opzichte van langere periode van overleggen van, wat zou je willen en zien ze er mooi uit? Maar wellicht kunnen we ook met ze afspreken van, rol ze alsjeblieft uit, want dan is dat geborgd.

En later nog een keer het gesprek aangaan van, kunnen we er ook nog wat leuks van maken? En volgens mij kan ik dan mevrouw Van Benschop het woord geven, via de voorzitter.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Dan toch nog één ding.

De voorzitter: Een klein ding, want we zitten al tegen de tijd aan.

De heer Van Dam Timmers: Ik snap het. Heel korte vraag dan. Ik hoor de wethouder, via u voorzitter, eigenlijk zeggen, ze willen het heel snel uitrollen. Dat snap ik. Maar op zich, iets leuks maken, hoeft natuurlijk niet per se langer te duren dan iets niet leuks maken. Welke macht ziet eigenlijk het college dat de gemeente heeft om hier wel iets in mogelijk te maken? Want nu klinkt het een beetje alsof we ons al neerleggen bij de uitkomsten.

De voorzitter: De wethouder.

Mevrouw De Jonge: We hebben heel veel macht, want we kunnen zeggen, u krijgt geen vergunning, u krijgt die parkeerplaats niet, u krijgt het plantsoentje niet. Maar dan mag

ik aan de burger gaan uitleggen dat hij ook geen elektriciteit meer heeft. Stedin wil gewoon met standaardisatie hun medewerkers opleiden en eigenlijk als we de plekken weten, tjoep, tjoep, tjoep, echt gewoon... Ze noemen dat ook de wijkgerichte aanpak, het uitrollen. Zodat ze voldoende tijd hebben om, voordat de knelpunten er zijn, het hopelijk gerealiseerd hebben. Dan kunnen wij natuurlijk heel moeilijk gaan doen in de zin van, het mag alleen maar als hij leuk met bloemetjes is geverfd. Ik chargeer even hoor. Maar ik denk dat we slimmer zijn dat we zeggen, zet ze alsjeblieft neer. De opgave realiseren we. En we gaan daarna met ze in gesprek van, nu het weer even rustig is in uw planning kunnen we gaan kijken of we er wat moois van mogen maken.

De voorzitter: De heer Hartmeijer slaat hier ook op aan.

De heer Hartmeijer: Voorzitter, meer u zei van, we zitten al bijna aan de tijd. Maar ik heb hier tot elf uur staan. Het valt best mee.

De voorzitter: Dat klopt. Maar we hebben ook nog een tweede termijn. En mevrouw Van Benschop moet ook nog beantwoorden. Ik wil toch een beetje voortgang hebben.

De heer Hartmeijer: Dank u wel.

De voorzitter: We hebben tot elf uur, maar we hoeven niet tot elf uur. En de temperatuur, of dat door klimaatverandering is of gewoon het slechte klimaat in het pand, in ieder geval loopt die behoorlijk op. En ik zie mensen ook echt onderuit zakken. U niet. Maar laten we gewoon even vaart maken. Mevrouw De Jonge, u bent door uw vragen heen?

Mevrouw De Jonge: Ik zie nog een vraagje van GroenLinks, volgens mij, die het even had over het meenemen van de raad. Stappen richting 2040. We zijn bezig met heel de monitoring in te richten. En we hebben gezegd, eigenlijk is het mooiste dat we proberen de Planning & Control cyclus ook te volgen, als je het hebt over rapportagemomenten. Dat is denk ik ook het meest logische met uw frequentie en de samenhang met andere dossiers of met de financiën. Uiteraard proberen we wel vanuit de vier pijlers onder de routekaart uw regelmatig een update te geven wat er gebeurt en hoe de voortgang is. En hoe we anticiperen op de hink-stap-sprong heb ik denk ik ook al even toegelicht. Dat wilde ik echt bij houden, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan wil ik nu even het woord geven aan mevrouw Van Benschop. Die zit er helemaal klaar voor. Gaat uw gang.

Mevrouw Benschop: Dank u wel, voorzitter. Duurt maar twintig minuten. Nee, dat is een grapje. De enige vraag die echt heel duidelijk gesteld is, is gesteld door de VVD bij het agenderen van dit onderwerp. En dat ging over de uitgifte van kavels, als we strengere eisen stellen aan duurzaamheid. En er zijn eigenlijk een paar aspecten die ik toch even wil belichten. Eén is, ondernemers zijn over het algemeen sneller en verder dan de gemeente. Dat heeft voor een deel te maken, omdat ze een goed hart hebben en ze graag iets goeds willen doen voor de maatschappij. Heeft voor een deel ook gewoon te maken met economisch belang, omdat het in sommige gevallen of in veel gevallen zelfs gewoon bedrijfseconomisch verstandig is om in te zetten op duurzaamheid, om ervoor te zorgen dat je je eigen energie kunt opwekken. Uiteindelijk denk ik dat we met deze

routekaart proberen ondernemers te ondersteunen in wat zij zelf al voor beweging maken. En ben ik daar hartstikke tevreden mee. Dan is er nog een categorie ondernemers die daar misschien wat minder aandacht, energie of wil op heeft. En wat ons betreft is dan ook de vraag, zijn dat de ondernemers die je graag zou willen faciliteren? We hebben een programma Ruimte voor banen, waar we met veel geld onrendabele top geld bedrijven opkopen eigenlijk, percelen opkopen, omdat we zeggen, bedrijventerreinen zijn niet meer toekomstbestendig. Ze zijn niet duurzaam genoeg. Klimaatadaptatie is een probleem. Er is weinig groen. Het verblijven daar voor personeel is ook niet prettig. Nog los van wat het met het milieu en voor de natuur doet. En daar zijn we best wel stevig in de uitgiftecriteria. Dat klopt. Daar hebben we basiscriteria en we hebben wegingscriteria. En daar vragen we ook echt iets terug aan ondernemers die zich hier willen vestigen. Het gaat over kwaliteit van banen onder andere. Ontwikkelmogelijkheden voor personeel. Maar dat gaat ook over duurzaamheid, klimaatadaptatie en hoe zij een bijdrage leveren aan onze regio. Wat ons betreft is de tijd dat we de keuze hadden, gaan we wel of niet dit mee laten wegen in de uitgifte, echt voorbij. We komen namelijk in de problemen op het moment dat we hier niet in investeren. Dat geldt voor ons, dat geldt voor de bedrijven, maar dat geldt ook voor het personeel dat er moet werken. Als de vraag is, zijn we bereid om daar concessies op te doen, wat mij betreft niet. Uiteindelijk zijn het wegingscriteria. We hebben een basis. Vervolgens kun je punten scoren op bepaalde thema's. Duurzaamheid is er daar één van. En zal altijd degene met het beste plan op duurzaamheid ook op die categorie het hoogste scoren. Het is niet zo dat het duurder wordt, want de grondprijs staat vast. Het gaat echt om het totaalplaatje, wat kom je als bedrijf brengen naar de regio?

Ik denk dat het verstandig zou zijn, we hebben het daar vaker over, ook in het kader van bouwen, dat er dan gezegd wordt, als het economisch minder goed gaat, dan moeten we wel door blijven bouwen. We moeten dan niet stilvallen, zodat je weer achter de feiten aanloopt. Ik denk dat dat ook best toepasselijk is op bedrijfsvestiging, eerlijk gezegd. Dat als het economisch minder gaat, moet je dan je schaarse grond, want die is echt schaar, zoveel grond hebben we niet meer, uitgeven aan bedrijven die weinig komen bijdragen aan de regio. Of zeg je dan, dan is er minder animo en moeten we uiteindelijk toch vasthouden aan onze doelstellingen? Voor nu is dat het uitgangspunt. Het zijn wel wegingscriteria, nogmaals. Als we het dan over het betonnen blok hebben, het staat niet vast. Er zijn meer wegingscriteria dan alleen duurzaamheid. Maar uiteindelijk is het wel het totaalplaatje van, welk bedrijf wil zich hier vestigen, dat ertoe leidt dat een bedrijf zich kan vestigen. En nogmaals, ik wil dat best wel flink benadrukken. Echt concessies doen op, welk type bedrijven halen we hiernaartoe en wat is de bijdrage in de volle breedte, zou ik in ieder geval en het college niet toe bereid zijn.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Duidelijk. En ook mee eens. Wat ik me wel afvraag, wat u zegt van, vooral nieuwbouwkavels zijn belangrijk en dat is vaak ook voor grotere bedrijven. Het is schaars. En terecht dat u het vraagt. Met de reorganisaties van de huidige industrieterreinen zou je eigenlijk ook wel rekening willen houden met het MKB. Dat is best wel belangrijk. En niet elk klein bedrijf kan volledig duurzaam zijn. Kunt u daar ook rekening mee houden? Want ik hoor u wel zeggen van, duurzaamheid, we doen weinig concessies, maar het is wel een algemene afweging.

Mevrouw Benschop: Wat ik probeerde toe te lichten, is dat we hebben een basisprogramma. Als je kijkt naar Distripark bijvoorbeeld, dan is dat gewoon verankerd in het bestemmingsplan, in een stedenbouwkundig plan. Dat is de basis. En daarnaast heb je wegingscriteria. Dat gaat over bijvoorbeeld, welke ruimte laat je achter binnen deze regio? Heb je dan weer een locatie die je vrijspeelt voor andere bedrijvigheid? Wat doe je aan maatschappelijk betrokken ondernemen in termen van goed werkgeverschap? En duurzaamheid is er daar ook één van. We leggen daar geen extra eis op. We zeggen gewoon, kom met het allerbeste plan. En als er dan meerdere inschrijvers zijn, dan wordt het allerbeste plan, wat het hoogste scoort op al die wegingscriteria, de voorkeurspartij. Er zit een basis in die wel degelijk echt geëist wordt. Maar vervolgens dagen we bedrijven ook uit om te zeggen, wat kun je nog als plus doen, want daar kun je punten op scoren?

De voorzitter: Dank u wel. En volgens mij zijn dan, ik heb helemaal mee zitten schrijven, de meeste vragen beantwoord. Nee. Mevrouw Van Benschop komt nog op een vraag. Ik zie niemand wakker zijn.

Mevrouw Benschop: Dat was een beetje een vreemde eend in de bijt in mijn rijtje, maar ik vind het wel leuk om hem even te benoemen. Want Op Ons Eiland, de heer Gündogdu, begon over een fietspad dat laadt. En vanuit het project Distripark zijn we nu aan het kijken om daar een pilot mee te starten. Daar waren we al redelijk ver mee, maar die partij ging mis.

De voorzitter: Dank voor deze aanvulling. Volgens mij hebben we nu echt alles gehad. Dan heb ik een paar vragen aan de commissie. In de eerste plaats, is er iemand nog die een tweede termijn wil houden? Ik kijk even rond. De heer Groenewege.

De heer Groenewege: Heel kort. Want ik hoorde de wethouder zeggen, HVC heeft eigenlijk die opdracht om aardwarmtelocaties te onderzoeken. En die opdracht geven wij als gemeente als aandeelhouder. Ik denk eigenlijk dat het helemaal niet verkeerd zou zijn om dat gedeelte op te nemen in dit plan. En ook misschien een achtervang voor als HVC niet uitvoert, wat doen we dan? Daar gaan we eens ons op beraden of dat misschien een amendementje waard is.

De voorzitter: Heel goed. Iemand anders nog in tweede termijn? De heer Hartmeijer.

De heer Hartmeijer: Voorzitter, dank. Alleen het punt dat ik steun zoek bij de collega's om de wooncorporaties weer eens uit te nodigen, hoe het is vanuit hun kant. Ik heb daar wel behoefte aan. Ik weet niet hoe de collega's daarover denken.

De voorzitter: Ik zie allemaal duimpjes omhoog. Die hoeft niet meer in de agenderingsstoel met duimpjes omhoog. Wat zeg je?

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter, dat lijkt me een separaat voorstel, wat niet over het onderwerp van deze commissie gaat. Dat is iets wat we ook niet in deze commissie volgens mij zo kunnen besluiten.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam Timmers, u heeft helemaal gelijk. Ik kap u even... U heeft helemaal gelijk, maar ik ben altijd meer van het soepele van, we zitten hier nu

toch. En ik vind het een prima voorstel. Maar als het officieel via de agenderingscommissie moet, dan komt het via de agenderingscommissie. En kunnen daar de duimpjes omhoog, de digitale wel te verstaan.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter.

De voorzitter: Ik snap wat u wil zeggen, echt. Ik snap het. Vooruit dan maar.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter, mijn punt daarbij is, omdat vaak als je mensen uitnodigt, is het goed om dat even in relatie tot alle andere stukken te zien die nu ook langskomen. En niet meer bij dit stuk, want dit gaan we oordeelsvormend richting een gemeenteraadsvergadering doen. Voor dit stuk zal het niet meer werken, denk ik.

De voorzitter: Daar heeft u waarschijnlijk gelijk in. Wat ik wel de heer Hartmeijer heb horen zeggen, dat dat niet nu stante pede moet, maar op termijn. En dan zeker zoekend bij een bepaald onderwerp dat we dan gaan kijken, wat is de stand van zaken vanuit de woningcorporaties en wat zijn hun plannen verder in de tijd? Het hoeft zeker niet nu. En het zal zelfs na de zomer worden.

De heer Hartmeijer: Ik bedoelde gewoon ergens na de zomer, als dit geland is.

De voorzitter: Precies. Bent u gerustgesteld?

De heer Hartmeijer: Ik kan toch staande de vergadering volgens mij gewoon een voorstel doen.

De voorzitter: We hebben er in ieder geval een notitie van gemaakt. Kijk ik nog een keer rond. Ik zie niemand meer die een tweede termijn wil. Dan heb ik de vraag, kan dit als hamerstuk door?

De heer Groenewege: Nee.

Mevrouw ...: Ja.

De voorzitter: Ik hoor ja. Ik hoor nee.

De heer Groenewege: Maar voorzitter, volgens mij heb ik net gezegd dat wij een amendement overwegen.

De voorzitter: Dat kan altijd. Maar als het als hamerstuk doorgaat en er komt een amendement, dan wordt het onthamerd. En dan gaan we het amendement bespreken en niet meer het hele stuk. Mijnheer Bootsman.

De heer Bootsman: Ik wilde eigenlijk voorstellen als hamerstuk naar de raad, mits moties en amendementen. Het staat partijen natuurlijk altijd vrij om die in te dienen. En dan wordt alleen daarover gesproken.

De voorzitter: Exact. U haalt de woorden uit mijn mond. Kan iedereen zich daarin vinden? Maar als het besproken moet worden aan het amendement, bedoelt u? Ik denk dat het dan twee minuten maximaal is. Dan zijn we nu helemaal compleet. Ik wil u allen hartelijk

danken voor uw geduld. Neemt u allen uw flesjes, bekers, glazen en bordjes mee naar de gang. En tot de volgende keer maar weer.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 9 juli 2024.

De griffier,

De voorzitter,

A.E.T. Wepster

A.W. Kolff